

संशोधन संचालनालय
वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी

प्रपत्र – १
संशोधन केंद्राची पिकनिहाय डिरेक्टरी

❖ संशोधन केंद्र :

१. ज्वार संशोधन केंद्र, परभणी

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता		ज्वार संशोधन केंद्र, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ परभणी				
२	स्थापना वर्ष		१९२८				
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)		parbhani@millets.res.in				
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक		ज्वारी				
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी		ज्वार पैदासशास्त्र				
अ. क्रं.	वाणाचे नाव	प्रसारीत वर्ष	कोणत्या विभागासाठी	पक्वता कालावधी (दिवस)	धान्याचे उत्पादन (क्विं / हे)	कडव्याचे उत्पादन (क्विं/हे.)	थोडक्यात वैशिष्ट्ये
खरीप							
१	पीव्हीके ४०० (पांचाली)	१९९१	महाराष्ट्र	११० ते ११५	३० ते ३२	१०५ ते ११५	दाण्यावरील बुरशीस प्रतिकारक्षम, पांढरे टपोरे दाणे व गोड धाडा (टीएसएस १८)
							
२	पीव्हीके ८०१ (परभणी श्वेता)	१९९९	महाराष्ट्र	११० ते ११५	३२ ते ३४	९० ते ९५	दाण्यावरील बुरशी रोगास प्रतिकारक, मध्यम उंचीचा, पांढरेशुभ्र टपोरे दाणे
							

३	पीव्हीके ८०९	२००२	महाराष्ट्र	११० ते ११२	३२ ते ३५	११५ ते १२०	दुयम उपयुक्त (कडबा व धान्य) वाण, उंच वाढणारा, मध्यम आकाराचे पांढरे दाणे
४	सीएसएच २५ (परभणी साईनाथ)	२००७	राष्ट्रीय प्रसारण	११५ ते १२०	४२ ते ४५	११० ते ११५	दुय्यम उपयुक्त संकरीत वाण, मोत्यासारखा मध्यम आकाराचा दाणा, दाण्यावरील बुरशीस प्रतिकारक्षम, राष्ट्रीय तपासणी वाण म्हणून वापर
५	एसपीएच १६४१	२०१५	महाराष्ट्र	११२ ते ११६	४३ ते ४५	११० ते ११५	दुय्यम उपयुक्त संकरीत वाण, मोत्यासारखा मोठ्या आकाराचा दाणा, मादी व नर वाण एकाच वेळी फुलो-यात येतात
६	परभणी शक्ती (पीव्हीके १००९)	२०१८	महाराष्ट्र	११० ते ११५	३४ ते ३५	१०८ ते ११२	मध्यम उंचीचा, पांढरेशुभ्र मोत्यासारखे टपोरे दाणे, लोहाचे जास्त प्रमाण (४० ते ४२ मिलीग्राम / किलो), अधिक जस्ताचे प्रमाण (२४ ते २५ मिलीग्राम / किलो), दाण्यावरील बुरशी रोगास प्रतिकारक्षम, भाकरी व कडव्याची प्रत उत्तम

रब्बी वाण							
१	परभणी मोती (एसपीव्ही १४११)	२००२	महाराष्ट्र	११८ ते १२०	१८ ते २०	६५ ते ७०	मोत्यासारखा पांढरा शुभ्र, टपोरा दाणा, कडब्याची प्रत उत्तम, खोडमाशीस प्रतिकारक्षम, दाणा टपोरा असल्यामुळे इतर वाणा पेक्षा बाजारात जास्त भाव
२	परभणी ज्योती (सीएसव्ही १८)	२००५	राष्ट्रीय प्रसारण	१२५ ते १३०	३५ ते ३८	८५ ते ९०	दुय्यम उपयुक्त उंच वाढणारा वाण, दाण्याचा रंग पांढरा शुभ्र व टपोरा, मावा किडीस व खडखडया रोगास प्रतिकारक्षम, न लोळणारा
३	परभणी सुपर मोती (एसपीव्ही २४०७)	२०१९	मराठवाडा	११० ते ११५	३२ ते ३४	९५ ते ९८	पांढरा शुभ्र मोत्यासारखा दाणा, मध्यम उंचीचा खोडमाशी व खडखडया रोगास प्रतिकारक्षम
चारा वाण							
१	सीएसव्ही ४० एफ (एसपीव्ही २३८७)	२०१८	राष्ट्रीय प्रसारण (महाराष्ट्र, कर्नाटक व तामिळनाडु)	८०	हिरवा चारा ४४० ते ४५०	वाळलेला चारा १४० ते १५०	एकदाच कापणी करण्यास योग्य वाण, हिरव्या चा-याचे व कोरडया चा-याचे उत्पन्न जास्त, विविध पाणावरील रोगास सहनशील, विविध किडीस सहनशील

ज्वार कृषिविद्या विभाग

१. ज्वारी + तूर या आंतरपिक पध्दतीमध्ये ३ : ३ या प्रमाणात एका ठराविक जमिनीमध्ये एकानंतर एक पट्टा पध्दतीने सलग वर्षी ही पीक पध्दती घेतली असता मिळणारे उत्पादन व नफा हे ज्वारी सोबतच्या इतर पीक पध्दतीपेक्षा तुलनेने खूप जास्त आहे. शिफारशीनुसार दिलेल्या खतांची मात्रा ८० : ४० : ४० कि. नत्र, स्फुरद, पालाश / हे. ही मात्रा जास्तीत जास्त उत्पादन देण्यास फायदेशीर ठरते. पाच वर्षांच्या प्रयोगानुसार असे दिसून आले की, अगोदरच्यापेक्षा ही पीक पध्दती घेतलेल्या जमिनीतील जैव-रासायनिक गुणधर्माची वाढ झाल्याचे आढळून आले.
२. ज्वार + तूर या आंतर पिकासाठी (३ : ३) हे प्रमाण सर्वात जास्त उत्पादन व नफा देणारे असून त्यानंतर मुग + रब्बी ज्वार आणि ज्वार + कापूस ह्या पीक पध्दतीची शिफारस करण्यात येते.
३. हमखास पावसाच्या भागात आणि मध्यम ते भारी जमिनीवर अधिक उत्पादन तसेच आर्थिक नफा मिळविण्यासाठी खरीप ज्वारी + सोयाबीन या अंतर पिकाची २ : ४ आणि ३ : ६ या प्रमाणात लागवड करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. या दोन्ही पिकास दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी. ठेवावे.
४. मध्यम ते भारी काळ्या खोल जमिनीवर (६०-९० सेमी) कोरडवाहू रब्बी ज्वारीचे अधिक धान्य आणि कडबा उत्पादन तसेच जास्तीचा आर्थिक नफा मिळविण्यासाठी बळीराम नांगराने दोन ओळीतील अंतर ४५ सेंमी. किंवा ६० सेंमी. किंवा सुधारीत वखराणे ४५ सेंमी. अंतर ठेवून पेरणीपूर्वी १५ दिवस अगोदर सऱ्या काढाव्यात आणि गादीवाप्यावर तिपणीच्या सहाय्याने पेरणी करावी, अशी शिफारस करण्यात येत आहे. पेरणी केल्यानंतर रासणी करू नये.
५. हमखास पावसाच्या विभागात मध्यम ते भारी जमिनीकरीता (९० सेंमी. खोल) कोरडवाहू रब्बी ज्वारी पिकास शिफारशी प्रमाणे रासायनिक खताची मात्रा (४० : २० : ०० कि. नत्र, स्फुरद / हे.) सेंद्रीय पदार्थाचे आच्छादन (मुग उडीद, सोयाबीन किंवा साळ याचे काड किंवा भूसा ज्वार पेरणीनंतर तीन आठवड्यांनी) करावे अशी शिफारस करण्यात येत आहे.

ज्वार कीटकशास्त्र

१. ज्वारीवरील खोडमाशीच्या व्यवस्थापनासाठी थायामिथोक्झॅम ७० टक्के ह्या औषधाची २.१ ग्रॅम क्रियाशील घटक (३ ग्रॅम / किलो) बीजप्रक्रिया केल्यास खोडमाशीमुळे होणारी पोंगेमर कमी होऊन आर्थिक दृष्ट्या अधिक फायदा होतो. खरीप हंगामातील ज्वारीच्या उशीरा पेरणीसाठी सदरील बीजप्रक्रियेची शिफारस करण्यात येत आहे.
२. रब्बी ज्वारीवरील मावा या किडीच्या व्यवस्थापनासाठी किडीचा प्रादुर्भाव दिसून येताच थायामिथोक्झॅम २५ डब्लू जी, ०.००७५ टक्के (१५० ग्रॅम/५०० लीटर पाणी) किंवा इमिडॅकलोप्रिड १७.८ एस. एल. ०.००५ टक्के (१४० मि.ली. /५०० लीटर पाणी) या कीटकनाशकाची शिफारस करण्यात येते.

ज्वार शरीरक्रियाशास्त्र

कोरडवाहू रब्बी ज्वारीचे उत्पादन वाढीसाठी ज्वारीचे पीक ६५-७५ दिवसाचे असतांना दोन टक्के पोटॅशची फवारणी केल्यास ज्वारीच्या धान्य उत्पादनामध्ये १५-२० टक्के वाढ आढळून आली आहे.

६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)			
अ.क्रं.	पदनाम	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१	सहयोगी प्राध्यापक (वनस्पतीशास्त्र ज्वार पैदासकार)	०१	०१	००
२	सहयोगी प्राध्यापक (कीटकशास्त्र)	०१	०१	००
३	सहयोगी प्राध्यापक (वनस्पती विकृतीशास्त्र)	०१	०१	००
४	सहयोगी प्राध्यापक (कृषि विद्या)	०१	०१	००
५	सहाय्यक प्राध्यापक (बायोटेक)	०१	०१	००
६	कृषि सहाय्यक	०५	०४	०१
एकुण		१०	०९	०१
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	एकूण क्षेत्र ५१ हे. प्रत्यक्ष वहीत क्षेत्र ४१ हे. इतर रोड व इमारतीखाली विहिरी — २ पुर्ण प्रक्षेत्राला पाईप लाईन केलेली आहे. पुर्ण प्रक्षेत्र संरक्षण भिंतीने सुरक्षित केले आहे.		
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	<p>१. ज्वार पैदासशास्त्र, ज्वार कीटकशास्त्र, ज्वार कृषिविद्या, ज्वार वनस्पती विकृतीशास्त्र या विषयांचे खरीप व रब्बी हंगामामध्ये अखिल भारतीय कार्यशाळेमध्ये नेमुन दिलेले प्रयोग पार पाडणे.</p> <p>२. एम एससी (कृषि) व पीएच डी (कृषि) या पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांचे प्रयोग प्रक्षेत्रावर घेणे</p> <p>३. मुग, सोयाबीन, करडई, हरबरा व ज्युट ईत्यादी नेमुण दिलेल्या पिकांचे पैदासकार / पायाभुत बीजोत्पादन प्रक्षेत्रावर घेणे.</p> <p>४. हरभरा, मुग, तूर इ. पिकांचे विविध ठिकाणची विविध वाणांचे चाचणी प्रयोग घेणे.</p>		

२. कापूस संशोधन केंद्र, नांदेड

१	संशोधन केंद्राचे नाव	कापूस संशोधन केंद्र, नांदेड
२	स्थापना वर्ष	सन १९४१
३	संपर्क	दुरध्वनी : ०२४६२-२१७७७६ ईमेल : crsned@rediffmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	कापूस
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी २०१५-२०१९	
अ.क्र.	शिफारस	छायाचित्र
अ	सरळ वाण	
१	<p>एनएच ४५२ (रेणुका)</p> <p>ठळक वैशिष्टे:</p> <p>प्रसारीत वाण : एनएच ४५२ (रेणुका)</p> <p>प्रसारीत वर्ष : १९९६</p> <p>उत्पादन क्षमता : ११-१२ किं./हे. (कोरडवाहू)</p> <p>रुईचा उतारा : ४०-४१ टक्के</p> <p>धाग्याची लांबी : २४-२५ मि.मी.</p> <p>धाग्याची मजबूती : २०.५० (ग्रॅम/टेक्सट)</p> <p>धाग्याची तलमता : ४.०० (मायक्रो ग्रॅम/इंच)</p> <p>विशेष गुणधर्म:</p> <ul style="list-style-type: none"> अवर्षण व रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील वेचणीस सुलभ 	
२	<p>एनएच ५४५</p> <p>ठळक वैशिष्टे:</p> <p>प्रसारीत वाण : एनएच ५४५</p> <p>प्रसारीत वर्ष : २००४</p> <p>उत्पादन क्षमता : १२-१५ किं./हे. (कोरडवाहू)</p> <p>रुईचा उतारा : ३९ टक्के</p> <p>धाग्याची लांबी : २४-२५ मि.मी.</p> <p>धाग्याची मजबूती : १९.२ (ग्रॅम/टेक्सट)</p> <p>धाग्याची तलमता : ४.०० (मायक्रो ग्रॅम/इंच)</p> <p>विशेष गुणधर्म:</p> <ul style="list-style-type: none"> अवर्षण व रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील सघन कापूस लागवडीस योग्य 	

३	<p>एनएच ६१५ (अनुसया) ठळक वैशिष्टे: प्रसारीत वाण : एनएच ६१५ (अनुसया) प्रसारीत वर्ष : २००७ उत्पादन क्षमता : १४-१५ किं./हे. (कोरडवाहू) रुईचा उतारा : ३९-४० टक्के धाग्याची लांबी : २८-२९ मि.मी. विशेष गुणधर्म: <ul style="list-style-type: none"> ● अवर्षण व रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील ● सरळ वाढणारा ● सघन कापूस लागवडीस योग्य ● सेंद्रीय कापूस उत्पादनासाठी योग्य </p>	
४	<p>एनएच ६३५ ठळक वैशिष्टे: प्रसारीत वाण : एनएच ६३५ प्रसारीत वर्ष : २०१६ उत्पादन क्षमता : १२-१४ किं./हे. (कोरडवाहू) रुईचा उतारा : ३५-३६ टक्के धाग्याची लांबी : २९ मि.मी. धाग्याची मजबूती : २०.८० (ग्रॅम/टेक्सट) धाग्याची तलमता : ४.१५ (मायक्रो ग्रॅम/इंच) विशेष गुणधर्म: <ul style="list-style-type: none"> ● अवर्षण व रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील ● सरळ वाढणारा ● सघन कापूस लागवडीस योग्य ● सेंद्रीय कापूस उत्पादनासाठी योग्य </p>	
संकरित वाण		
५	<p>एनएचएच ४४ ठळक वैशिष्टे: प्रसारीत वाण : एनएच ४४ प्रसारीत वर्ष : १९८४ उत्पादन क्षमता : १०-१२ किं./हे. (कोरडवाहू) : १८-२० किं./हे. (बागायती) रुईचा उतारा : ३५-३६ टक्के धाग्याची लांबी : २४-२५ मि.मी. विशेष गुणधर्म: <ul style="list-style-type: none"> ● पुनर्बहार क्षमता ● रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील ● उत्पादनात स्थैर्यता </p>	

<p>६</p>	<p>एनएचएच २५० ठळक वैशिष्टे: प्रसारीत वाण : एनएच २५० प्रसारीत वर्ष : २०१६ उत्पादन क्षमता : १८-१९ किं./हे. (कोरडवाहू) रुईचा उतारा : ३६-३७ टक्के धाग्याची लांबी : २७-२८ मि.मी. धाग्याची मजबूती : २१.२२ (ग्रॅम/टेक्सट) धाग्याची तलमता : ४.१० (मायक्रो ग्रॅम/इंच) विशेष गुणधर्म: <ul style="list-style-type: none"> ● रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील ● जीवाणूजन्य करपा तसेच पानावरील ठिपके (अल्टरनेरिया) या रोगास सहनशील </p>	
<p>७</p>	<p>एनएचएच ७१५ ठळक वैशिष्टे: प्रसारीत वाण : एनएचएच ७१५ प्रसारीत वर्ष : २०१७ उत्पादन क्षमता : १८-१९ किं./हे. (कोरडवाहू) रुईचा उतारा : ३६-३७ टक्के धाग्याची लांबी : २८-२९ मि.मी. धाग्याची मजबूती : २४-२५ (ग्रॅम/टेक्सट) धाग्याची तलमता : ४.५० (मायक्रो ग्रॅम/इंच) विशेष गुणधर्म: <ul style="list-style-type: none"> ● रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील ● जीवाणूजन्य करपा तसेच पानावरील ठिपके (अल्टरनेरिया) या रोगास सहनशील </p>	
<p>बीटी वाण</p>		
<p>८</p>	<p>एनएचएच ४४ (बीजी २) ठळक वैशिष्टे: प्रसारीत वाण : एनएचएच ४४ (बीजी २) प्रसारीत वर्ष : २०१९ उत्पादन क्षमता : १८-२० किं./हे. (कोरडवाहू) रुईचा उतारा : ३५-३६ टक्के धाग्याची लांबी : २५-२६ मि.मी. विशेष गुणधर्म: <ul style="list-style-type: none"> ● पुनर्बहार क्षमता ● रस शोषण करणाऱ्या किडींना सहनशील ● उत्पादनात स्थैर्यता </p>	
	<p>उपरोक्त वाण प्रसारीत करण्यात आले आहे</p>	

ब	उत्पादन तंत्रज्ञान	
१	निश्चित पावसाच्या प्रदेशात सेंद्रीय कपाशीचे अधिक उत्पादन तसेच आर्थिक नफा मिळविण्याकरीता १० टन शेणखत प्रती हेक्टर टाकण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. (कोरडवाहू अमेरिकन कपाशीच्या सुधारीत तसेच संकरीत वाणाच्या शाश्वत सेंद्रीय उत्पादनाकरीता शेणखत १० टन प्रती हेक्टर शिफारस करण्यात आलेल्या रासायनिक खत मात्रेला पर्याय म्हणून देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.) (२००९)	
२	मध्यम ते खोल काळ्या जमिनीत कोरडवाहू बीटी कापसाच्या फायदेशीर उत्पादनासाठी लागवडीचे अंतर १२० X ४५ सें.मी. आणि १२०:६०:६० कि.ग्रॅ. नत्र, स्फुरद आणि पालाश प्रती हेक्टर (५० टक्के नत्र, संपूर्ण स्फुरद व पालाश पेरणीच्या वेळे आणि उर्वरीत ५० टक्के नत्र पेरणी नंतर ३० दिवसांनी) या रासायनिक खताच्या मात्रेची शिफारस करण्यात येते.) (२०११)	
३	कोरडवाहू बीटी कपाशीच्या १२० X ४५ सें.मी. अंतरावरील लागवडीमध्ये फायदेशीर उत्पादनाकरीता १:२ या ओळींच्या प्रमाणात मुग आंतरपिकाची शिफारस करण्यात येते. (२०११)	
४	कोरडवाहू बीटी कपाशीच्या अधिक व फायदेशीर उत्पादनासाठी नत्र तीन वेळा (४०% पेरणीच्या वेळी + ३०% पेरणीनंतर ४ आठवड्यांनी + ३०% पेरणीनंतर ८ आठवड्यांनी) विभागून देण्याची शिफारस करण्यात येते. (२०१२)	

५	<p>तणांचा प्रादुर्भाव कमी करुन बीटी कपाशीच्या अधिक व फायदेशीर उत्पादनासाठी पायरीथायोबॅक सोडिम ६२.५ ग्रॅम क्रियाशील घटक प्रती हेक्टर + क्यझॉलफॉपइथाईल ५० ग्रॅम क्रियाशील घटक प्रती हेक्टर या प्रमाणात तणनाशकांची पेरणीनंतर २०-३० दिवसांनंतर (तणे २-४ पानांच्या अवस्थेत असतांना) उगवणी पश्चात (फवारणीच्या वेळी एकत्र मिसळून) फवारणी व ४५ दिवसांनी कोळपणी करण्याची शिफारस करण्यात येते. (२०१५)</p>	
६	<p>मराठवाड्यातील मध्यम प्रतीच्या जमिनीवर कोरडवाहू लागवडीमध्ये कपाशीच्या सघन लागवडीसाठी एनएच ६१५, एनएच ६३५ व सूरज या अमेरिकन सरळ वाणांची ६० X १० सें.मी. अंतरावर (१.६६ लाख झाडे प्रती हेक्टर) लागवड करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. (२०१६)</p>	
७	<p>अमेरिकन कपाशीच्या सरळ वाणांचे सेंद्रीय लागवडीमध्ये जमिनीच्या गुणधर्मात वृद्धी होणे व फायदेशीर उत्पन्न मिळण्यासाठी कपाशीच्या बियाण्यास अॅझोटोबॅक्टर व स्फुरद विद्राव्य करणारे जीवाणू यांची प्रत्येकी २५ ग्रॅम प्रती कि.ग्रॅ. बियाणे या प्रमाणात बीजप्रक्रिया करावी आणि कपाशीमध्ये बोरु हे हिरवळीचे पीक पेरुन ४५ दिवसांनी जमिनीमध्ये गाडावे अशी शिफारस करण्यात येते. (२०१७)</p>	
८	<p>मराठवाड्यातील मध्यम जमिनीत अमेरिकन कपाशीच्या सरळ वाणाची सघन लागवड (६० X १० सें.मी.) पद्धतीमध्ये कोरडवाहू परिस्थितीत अधिक उत्पादन व आर्थिक लाभ मिळण्यासाठी गादी वाफ्यावर (तळाची रुंदी ७५ सें.मी.) लागवड करुन शिफारशीत खतांची १२५% मात्रा (७५:३७.५:३७.५ नत्र, स्फुरद व पालाश कि.ग्रॅ. प्रती हेक्टरी) + माती परिक्षणानुसार सूक्ष्म अन्नद्रव्यांची मात्रा देण्याची शिफारस करण्यात येते. (२०१७)</p>	
९	<p>कोरडवाहू बीटी कपाशीच्या प्रचलीत अंतरावरील (१२० + ४५ सें.मी.) लागवडीमध्ये कायिक वाढ नियंत्रीत ठेऊन अधिक उत्पादन व आर्थिक लाभ मिळण्यासाठी मॅपीक्वॅट क्लोराईड (५%) ची २५ ग्रॅम क्रियाशील घटक प्रती हेक्टर या प्रमाणात पाते व फुले लागण्याच्या अवस्थेत फवारणी करण्याची शिफारस करण्यात येते. (२०१७)</p>	

क	पीक संरक्षण	
	कीड व्यवस्थापन	
१	पैदासशास्त्र चाचणीतील एकूण १८ वाणांची कपाशीवरील किडी विरुद्ध प्रतिकारक क्षमतेसाठी चाचणी करण्यात आली. यामध्ये सीपीडी-१७५१, सीपीडी-१६५२ तसेच क्षेत्रीय चाचणी वाण (एनएच ६१५) हे वाण किडींना कमी प्रमाणात बळी पडल्याचे आढळले.	
२	पैदासशास्त्र चाचणीतील एकूण ५१ वाणाची कपाशीवरील किडीविरुद्ध प्रतिकारक क्षमतेसाठी चाचणी करण्यात आली. यामध्ये एनडीएनएच २००५-४, एआरबीएच १५५१, बीजीडीएस १०५५, एससीएस १०६१, सुरज, जीबीएचव्ही १८३, जीटीएचएच २१७, जीटीएचएच २१५, जीआयएसव्ही २७२, बीजीडीएस १०६३, एकेएच १३५१, जीएसजीव्ही १७३, जीआयएसव्ही २६७, जीएसएचव्ही १६४ आणि जीआयएसव्ही २७२ हे किडींना कमी प्रमाणात बळी पडल्याने आढळले.	
३	रस शोषण करणाऱ्या आणि बोंडअळ्यांना नियंत्रणासाठी एकत्रीत कीटकनाशकाची मात्रा पडताळणी केल्यानंतर स्पायनेटोरम १० टक्के आणि सल्फोक्झाप्लोर ३० टक्के विद्राव्य घटक १४० ग्रॅम व १२० ग्रॅम शुद्ध मात्रा प्रती हेक्टरी प्रमाणे वापर केल्यास रस शोषण करणाऱ्या व बोंडअळ्यांच्या नियंत्रणासाठी प्रभावी एकत्रीत कीटकनाशक आढळून आली.	
४	फेरो-सेन्सर टीएम-एसपी-स्लिव्ह सापळा व फेरो - सेन्सर टी.एम. बी पी स्लीव सापळा वापरलेल्या कपाशीवर शेंदरी बोंडअळीचा प्रारंभ हा (१७.४३ टक्के) हिरव्या बोंडामध्ये व (१७.७१ टक्के) फुटलेल्या बोंडामध्ये आढळून आला. सापळे न वापरलेल्या कपाशीमध्ये शेंदरी बोंडअळीचा प्रारंभ (४१ टक्के) पर्यंत प्रारंभ आढळून आला.	
५	शेतकऱ्यांच्या शेतावर गुलाबी बोंडअळीचे नर पतंग मोठ्या प्रमाणात कामगंध सापळ्यामध्ये पकडून त्यांचे नियंत्रण करण्यासाठीच्या प्रयोगात फेरो-सेन्सर टीएम-एसपी-स्लिव्ह ट्रॅप आणि ४५ दिवसांनी ल्युर बदलने या पद्धतीने ट्रॅप न लावलेल्या शेतकऱ्यांचा कपाशीपेक्षा जास्तीत जास्त (१०.३० पतंग / सापळा), कमीत कमी बोंडामध्ये प्रारंभ (१३.०१-) आणि कमीत कमी आळ्या (०.६६ अळी / २० बोंडामध्ये) आढळून आल्या तसेच रु.२२,५२६/- एवढे अधिक उत्पन्न प्रती हेक्टरी मिळाले.	

रोगव्यवस्थान	
१	<p>कपाशीवरील दहिया रोगाचा अधिकतम प्रादुर्भाव वर्तवणाऱ्या खालील गुणोत्तराची विस्तार कार्यकर्ते व शास्त्रज्ञामार्फत शेतकऱ्यांना पूर्वसुचना देण्याकरीता शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <p>दहिया रोगाचा अधिकतम प्रादुर्भाव</p> $(य) = (-८.४२७२२) + ०.६००४३ \times \text{झ४१} + ०.००६८७ \times \text{झ२३९}$ <p>झ = हवामान आठवड्यातील सायंकाळची एकूण सापेक्ष आर्द्रता</p> <p>झ२३९ = हवामान आठवड्यातील किमान तापमान व सकाळची सापेक्ष आर्द्रता यांचा एकूण परस्पर संबंध.</p>
२	<p>बीटी कपाशीमध्ये अधिक उत्पादन व आर्थिक नफा मिळवण्यासाठी ट्रायकोडरमा व्हिरीडी २.५ कि.ग्रॅ. प्रती हे. शेणखताद्वारे (टी. व्ही. - टी एन ए यु) व सुडोमोनास फ्ल्युरोसन्स (सीआयसीआर) १० ग्रॅ. प्रती १० कि.ग्रॅ. बियाण्यास बीजप्रक्रीया करावी तसेच कॉपर ऑक्सीक्लोराईड (०.३%) + स्ट्रेप्टोसाईक्लीन (०.०१%) ची फवारणी पेरणी पश्चात ४५ दिवसांनी कपाशीची मर / मुळकुज, सुक्ष्म जंतुंचे पुरळ, कडा करपा व दहिया या रोगाच्या व्यवस्थापनासाठी करण्याची शिफारस करण्यात येते. (२०१९)</p>
६.	<p>संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ/संशोधक/क्षेत्रीय कर्मचारी)</p>

अ.क्र.	तपशील	संख्या	पद	नाव
१	शास्त्रज्ञ / संशोधक	०६	कापूस विशेषज्ञ	डॉ. खि. स. बेग
			सहयोगी पैदासकार	प्रा. दि. व्यं. पाटील
			सहयोगी कृषि विद्यावेता	डॉ. वि. का. खर्गखराटे
			सहाय्यक कीटकशास्त्रज्ञ	डॉ. शि. मा. तेलंग
			सहाय्यक कृषि विद्यावेता	श्री अ. द. पांडागळे
			सहाय्यक कापूस रोगशास्त्रज्ञ	श्री अं. शं. मोरे
२	क्षेत्रीय कर्मचारी	०२	वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक	
		०२	कनिष्ठ संशोधन सहाय्यक	
		०८	कृषि सहाय्यक	
		०१	वरिष्ठ लिपीक	
		०१	कनिष्ठ लिपीक	
		०१	वाहन चालक	
		०३	प्रयोगशाळा परिचर	
		१५	कायम मजूर	

७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)																	
<ul style="list-style-type: none"> ● प्रक्षेत्राची संरक्षक भिंत – <table border="1" data-bbox="418 346 1328 520"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>प्रक्षेत्र</th> <th>जमीन (हे.)</th> <th>संरक्षक भिंत (कि.मी.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>नांदेड</td> <td>३०.३३</td> <td>२.३</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>धनेगाव</td> <td>२२.४०</td> <td>२.१</td> </tr> <tr> <td></td> <td>एकूण</td> <td>५२.७३</td> <td>४.४</td> </tr> </tbody> </table> <ul style="list-style-type: none"> ● अन्य सुविधा – कार्यालय इमारत ०२, कापूस धागा पृथ्यकरण प्रयोगशाळा १, अन्य प्रयोगशाळा २, गोदाम, गोठा, ट्रॅक्टर व औजारे तसेच हंगामी सिंचन सुविधा. 			अ.क्र.	प्रक्षेत्र	जमीन (हे.)	संरक्षक भिंत (कि.मी.)	१	नांदेड	३०.३३	२.३	२	धनेगाव	२२.४०	२.१		एकूण	५२.७३	४.४
अ.क्र.	प्रक्षेत्र	जमीन (हे.)	संरक्षक भिंत (कि.मी.)															
१	नांदेड	३०.३३	२.३															
२	धनेगाव	२२.४०	२.१															
	एकूण	५२.७३	४.४															
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संशोधन केंद्राच्या दोन्ही प्रक्षेत्रावर एकूण ५२.७३ हे. जमीन असून शहर वळण रस्त्याकरीता अधिगृहीत जमीन, कार्यालय व अन्य इमारती, अंतर्गत रस्ते वगळता एकूण ४१.६० हे. जमीन वहीतीमध्ये आहे. या जमिनीवर कापूस पिकावरील संशोधन तथा विविध पिकांचे बीजोत्पादन घेण्यात येते.																

३. फळ संशोधन केंद्र, औरंगाबाद

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	फळ संशोधन केंद्र हिमायतबाग, दिल्लीगेट शेजारी, औरंगाबाद - ४३१ ००१
२	स्थापना वर्ष	१९७६
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	७५८८५९८२४२ fruitresstation@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	आंबा, चिंच
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	प्रसारीत जाती १. आंबा - निरंजन ६. चिंच - प्रतिष्ठाण २. चिंच - नं २६३ ७. चिंच - अजिंठा ३. चिंच - शिवाई ८. बोर - मुक्ता ४. कवठ - एलोरा ९. अंजिर - दिनकर ५. सीताफळ - TP7
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ-२, क्षेत्रीय कर्मचारी-३
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	कांही ठिकाणी संरक्षण भिंत नाही तसेच उर्वरीत ठिकाणी संरक्षण भिंतीची पडझड झालेली आहे.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय, संशोधन केंद्रास १०९.९३ हे.आर. जमीन असून ९५ हे. जमीन वापरात असून १५ हे. जमीन खालील कारणामुळे पडीत आहे. १. ०५. हे क्षेत्र सलीम अली सरोवर लगत असल्यामुळे पाण्याचा निचरा होत नाही. २. ०५. हे क्षेत्र फळ संशोधन केंद्र हिमायतबाग या मुख्य परिसरापासून दुर असून संरक्षण भिंत नसल्यामुळे लागवड करणे शक्य होत नाही. ३. ०५. हे क्षेत्र केंद्राच्या मुख्य परिसरात संरक्षण भिंत नसल्यामुळे व शेजारी वस्ती असल्यामुळे तसेच मोकाट जनावरामुळे लागवड नाही.

४. कृषि संशोधन केंद्र, बदनापूर

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	कृषि संशोधन केंद्र, बदनापूर ता. बदनापूर जि. जालना
२	स्थापना वर्ष	१९५१
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स / ई-मेल)	<ul style="list-style-type: none"> ● ०२४८२- २६१६५६ ● arsbadnapur@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	तूर, मुग, उडीद व हरभरा
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी आणि प्रसारीत केलेले वाण.	
	लागवडीविषयी तंत्रज्ञान व शिफारशी	
	१. मुग- १९९३: मुगाची धुळपेरणी करुन उत्पादनात २० टक्के वाढ होत असल्याने धुळपेरणीची शिफारस करण्यात येत आहे.	
	२. तूर- १९९९: तूर पिकास उत्पादन वाढीसाठी व जमिनीतील रायझोबियम जीवाणूंच्या संख्या वाढीसाठी हेक्टरी ५ टन शेणखत द्यावे.	
	३. तूर- २००२: जूनच्या दुसऱ्या पंधरवाड्यात पेरणीसाठी बीएसएमआर-७३६ व ८५३ पासून अधिक उत्पादन मिळाले.	
	४. तूर- २००२: तूर बीएसएमआर-७३६ वर ९० दिवसाने ८० पीपीएम सायकोसील (८० मिली लिहोसीन ५०० ली. पाण्यात प्रती हेक्टरी) फुले लागण्यापूर्वी फवारल्यास तूरीची शाखीय वाढ थांबवते.	
	५. तूर- २०१०:- उशीरा तूरीच्या पेरणी करीता तूरीची बीडीएन ७०८ या वाणाची ४५ X ३० सेंमी. अंतरावर पेरणी करण्याची शिफारस करण्यात येते .	
	६. हरभरा- २०१०: कोरडवाहू हरभ-यापासुन अधिक उत्पन्न मिळवण्यासाठी पेरणीपूर्वी बियाणे आठ तास पाण्यात भिजवुन पेरणी १० सेंमी. खोल करण्याची शिफारस करण्यात येते.	
	७. तूर- २०११: कोरडवाहू परिस्थितीत तूर पिकाचे कमी खर्चात अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळविण्यासाठी चार आठवड्यांच्या पॉलिथीन पिशवीतील किंवा गादीवाप्यावरील रोपांची १५० X ३० सें.मी. अंतरावर लागवड करण्याची शिफारस करण्यात येते.	
	खत व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी	
	१. तूर- २००३: जस्ताची कमतरता असलेल्या जमिनीत तूर उत्पादन वाढीसाठी १५ किलो झिंक सल्फेट प्रती हेक्टरी द्यावे.	
	२. हरभरा- २००५: हरभऱ्याच्या टपोऱ्या दाण्याच्या काबुली वाण काक-२ पासून अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळविण्यासाठी १०० किलो बियाणे प्रती हेक्टरी वापरावे व त्याबरोबर ६० किलो स्फुरद प्रती हेक्टरी द्यावे.	
	३. तूर- २००९: कोरडवाहू परिस्थितीत तूर पिकाचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळविण्यासाठी ९० X २० सें.मी. अंतरावर पेरणी करुन २५ किलो नत्राची व ५० किलो स्फुरद खताची मात्रा प्रती हेक्टरी द्यावी.	
	पाणी व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी	
	१. तूर- २०००: तूर बीएसएमआर-७३६ या वाणास कळी येण्याची वेळ, फुलांवर असताना व शेंगा भरतांना तीन पाण्याच्या पाळ्या दिल्यास उत्पादनात भरिव वाढ दिसुन येते.	
	२. हरभरा- २०१९: हरभरा पिकाची अधिक उत्पादकता व नफा मिळण्यासाठी सरी वरंबा किंवा रुंद सरी वरंबा पद्धतीने लागवड करावी तसेच फांद्या लागणे व घाटे भरणे या अवस्थेत पाणी (६सीएम) द्यावे. अशी शिफारस करण्यात येते.	

कीड व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी

१. **तूर- २०१५-१६** तूरीवरील एकात्मिक कीड व्यवस्थापन खालील प्रमाणे शिफारस करण्यात येत आहे.
  १. स्वच्छता मोहीम व उन्हाळ्यात खोल नांगरट करावी.
  २. कीड-रोगास प्रतिकारक्षम जास्त उत्पन्न देणारे वाण निवडावे उदा. बीएसएमआर७३६.
  ३. ट्रायकोडर्मा ४ ग्रॅम प्रती किलो बियाणे याची बीजप्रक्रिया करावी.
  ४. शेंगा पोखरणाऱ्या अळीच्या सर्वेक्षणासाठी कामगंध सापळे ५ / हेक्टर शेतात लावावे.
  ५. पक्षीथांबे ५०/हेक्टरी लावावे.
  ६. मोठ्या अळ्या हाताने वेचून त्यांचा बंदोबस्त करावा.
  ७. पीक ५० टक्के फुलोऱ्यात आल्यावर ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी.
  ८. शेंगा पोखरणारी अळी लहान अवस्थेत असताना एचएएनपिक्वि @ २५० एलई/हेक्टर फवारावे.
  ९. शेंगा पोखरणाऱ्या अळीसाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ एस जी @ ४ ग्रॅम /१० लीटर फवारावे.
  १०. शेंगा माशीसाठी मोनोक्रोटोफॉस ३६ एसएल @ १२.५ मिली/१० लीटर फवारावे.
२. **हरभरा- २०१६-१७**: हरभरा पिकावरील घाटेअळीचे एकात्मिक कीड व्यवस्थापन करण्यासाठी खालीलप्रमाणे शिफारस करण्यात येत आहे.
  १. स्वच्छता मोहीम व उन्हाळ्यात खोल नांगरट करावी.
  २. पेरणी करते वेळेस १०० ग्रॅम ज्वारीचे बियाणे एकत्र करून पेरणी करावी.
  ३. पेरणीच्या वेळी पिकाच्या सभोवती धने व मोहरी यांच्या दोन ओळी पेरव्यात.
  ४. पक्षी थांबे ५० प्रती हेक्टर लावावे.
  ५. घाटेअळीच्या सर्वेक्षणासाठी कामगंध सापळे ५ प्रती हेक्टर शेतात लावावे.
  ६. पीक ५० टक्के फुलोऱ्यात आल्यावर ५ टक्के निंबोळी अर्काची फवारणी करावी.
  ७. घाटेअळी लहान अवस्थेत असतांना एचएएनपीक्वि @ ५०० एलई/हे. घाटे लागतांना फवारावे
  ८. घाटेअळीच्या नियंत्रणासाठी इमामेक्टीन बेन्झोएट ५ एसजी ४ ग्रॅम घाटे भरतांना प्रती १० लीटर पाण्यात फवारावे.
३. **तूर- २०१७-१८**: तूरीवरील शेंगा पोखरणाऱ्या अळ्यांचे व्यवस्थापन करून अधिक उत्पादन व आर्थिक मोबदला मिळविण्याकरिता, पहिली फवारणी क्लोरॉनट्रानीलीप्रोल १८.५ एससी ३ मिली प्रती १० लीटर प्रमाणे ५० टक्के फुलोरा अवस्थेत व दुसरी फवारणी फ्ल्युबेन्डामाईड ३९.३५ एस सी २ मिली प्रती १० लीटर प्रमाणे शेगावाढीच्या अवस्थेत फवारणी करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

४ रोग व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी

१. **तूर, मुग, उडीद व हरभरा- १९९४**: कडधान्य बियाण्यांची उगवण शक्ती वाढवून जास्त उत्पादन येण्यासाठी थायरम + कार्बेन्डाझिम प्रती (२:१) किलो बियाणास ३ ग्रॅम लावून पेरणी करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
२. **तूर-१९९७**: **जेएआरएस-७०** हे जीवाणू संवर्धन पेरणीपूर्वी तूरीच्या बियाण्यास लावून पेरणी केल्यास १० टक्के जास्त उत्पन्न मिळते
२. **मुग- १९९८**: **मुग एम ११-८५** हे जीवाणू संवर्धन पेरणीपूर्वी मुगाच्या बियाण्यास लावून पेरणी केल्यास १० टक्के जास्त उत्पन्न मिळते.
३. **मुग- २००१**: **मुगावरील भूरी रोग** नियंत्रणासाठी गंधक (कॅरेथेन ०.२५ टक्के) आणि कार्बेन्डाझिम (बाविस्टन) ०.१ टक्के फवारणीची शिफारस करण्यात येत आहे.
४. **हरभरा- २००४**: **हरभरा मर रोग** व मुळकूजव्या रोगांच्या नियंत्रणासाठी पेरणीपूर्वी बियाण्यास थायरम + बेनलेट (१:१) २.५ ग्रॅम प्रती किलो बियाणास लावण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

<p>तूर- बीडीएन-२ प्रसारीत केलेले वर्ष १९७६ पिकाचा कालावधी १५५ ते १६५ दिवस उत्पादकता- १४ ते १५ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. संरक्षित पाण्याची सोय नसलेल्या ठिकाणी या वाणाची लागवड योग्य, पांढरा दाणा २. गुजरात राज्यात लागवडीसाठी शिफारस</p>	
<p>तूर- बीडीएन-७०८ प्रसारीत केलेले वर्ष २००७ पिकाचा कालावधी १६० ते १६५ दिवस उत्पादकता- १२ ते १५ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. मर व वांझ रोगास प्रतिकारक २. कमी वार्षिक पर्जन्यमान (५५०-६५० मिमी.) असणाऱ्या प्रदेशात व मध्यम जमिनीत कोरडवाहू लागवडीकरिता. ३. लाल दाणे</p>	
<p>तूर- बीडीएन-७३६ प्रसारीत केलेले वर्ष १९९६ पिकाचा कालावधी १८० ते १८५ दिवस उत्पादकता- कोरडवाहू- १४-१६ क्विंटल प्रती हेक्टरी बागायती- १८-२२ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. मर व वांझ रोगास प्रतिबंधक २. लाल दाणे व फुलांचा रंग पिवळा ३. पाणी व खतास प्रतिसाद देणारा वाण</p>	
<p>तूर- बीडीएन-८५३ प्रसारीत केलेले वर्ष २००२ पिकाचा कालावधी १७५ ते १८० दिवस उत्पादकता- कोरडवाहू- १६-१७ क्विंटल प्रती हेक्टरी बागायती- १८-२० क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. मर व वांझ रोगास प्रतिबंधक २. दाण्याचा रंग पांढरा असून फुलांचा रंग बाहेरून लाल व आतून पिवळा ३. पाण्याला प्रतिसाद देणारा वाण</p>	

<p>तूर- बीडीएन-७११ प्रसारीत केलेले वर्ष २०१२ पिकाचा कालावधी १५० ते १५५ दिवस उत्पादकता- १५ ते २३ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म</p> <ol style="list-style-type: none"> १. हलकी व मध्यम जमिनीत कोरडवाहू लागवडी करीता व कमी वार्षिक पर्जन्यमान असणाऱ्या ठिकाणी या वाणाची शिफारस २. मर व वांझ रोगास प्रतिकारक्षम ३. दाण्याचा रंग पांढरा असून फुलाचा रंग पिवळा 	
<p>तूर- बीडीएन-७१६ प्रसारीत केलेले वर्ष २०१७ पिकाचा कालावधी १६५ ते १७० दिवस उत्पादकता- १८ ते २२ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म</p> <ol style="list-style-type: none"> १. मर व वांझ रोगास प्रतिबंधक २. दाण्याचा रंग तांबडा ३. दाळ उत्तम प्रतीची ४. कोरडवाहू लागवडी करीता तसेच दोन पाणी देण्याची सोय असल्यास उत्पादनात वाढ होते 	
<p>मूग- बीएम-४ प्रसारीत केलेले वर्ष १९९४ पिकाचा कालावधी ६५ ते ७० दिवस उत्पादकता- ०९ ते ११ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म</p> <ol style="list-style-type: none"> १. भुरी रोगास प्रतिकारक, दाणे मध्यम आकाराचे २. शेंगावर थोड्या प्रमाणात लव असते ३. मध्य भारतासाठी शिफारस 	
<p>मूग- बीपीएमआर-१४५ प्रसारीत केलेले वर्ष २००१ पिकाचा कालावधी ६५ ते ७० दिवस उत्पादकता- ०७ ते ०८ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म</p> <ol style="list-style-type: none"> १. भुरी, करपा व पिवळा केवडा रोगास प्रतिकारक २. हे वाण उंच वाढत असून पाने रुंद असतात ३. शेंग ही लांब असून दाणे हे मोठ्या आकाराचे व चकमदार 	

<p>मूग- बीएम -२००२-१ प्रसारीत केलेले वर्ष २००७ पिकाचा कालावधी ६५ ते ७० दिवस उत्पादकता- १० ते १२ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. या वाणाचे दाणे हे टपोरे हिरवे असून १०० दाण्याचे वजन ३.७५ ग्रॅम एवढे आहे. हा वाण काढणीस एकाच वेळी येतो व शेंगा या टोकदार व केसाळ असून जमिनीकडे झोपाळलेल्या असतात. २. भुरी रोगास मध्यम प्रतिकारक</p>	
<p>मूग- बीएम -२००३-२ प्रसारीत केलेले वर्ष २०१३ पिकाचा कालावधी ६५ ते ७० दिवस उत्पादकता- १० ते १२ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. या वाणाचे दाणे हे टपोरे हिरवे असून १०० दाण्याचे वजन ४.५० ग्रॅम एवढे आहे. हा वाण काढणीस एकाच वेळी येतो. शेंगा या लांब असून दाणे मोठ्या आकाराचे व चमकदार असतात. २. करपा व भुरी रोगास प्रतिबंधक</p>	
<p>उडीद- बीडीयु-१ प्रसारीत केलेले वर्ष २००१ पिकाचा कालावधी ७० ते ७५ दिवस उत्पादकता- ११ ते १२ क्विंटल प्रती हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. हे वाण मध्यम उंच वाढणारे असून पाने रुंद व खोड जांभळ्या रंगाचे असते. शेंगा या काळ्या व चोपड्या असून त्यावर कमी प्रमाणात लव असतो. २. दाणे हे मध्यम, काळ्या रंगाचे व टपोरे असून १०० दाण्यांचे वजन ४.५ ते ५.० ग्रॅम एवढे असते ३. भुरी रोगास प्रतिकारक</p>	

<p>हरभरा- बीडीएनजी-९-३ प्रसारीत केलेले वर्ष १९७८ पिकाचा कालावधी १०० ते १०५ दिवस उत्पादकता- १३ ते १५ किंवल प्रति हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. या वाणाचे झाड लहान आकाराचे असून पाने, घाटे व दाण्याचा आकारही इतर वाणांच्या तुलनेत लहान आहे. २. मर रोग प्रतिबंधक</p>	
<p>हरभरा- बीडीएनजी-७९७ (आकाश) प्रसारीत केलेले वर्ष २००४ पिकाचा कालावधी १०० ते १०५ दिवस उत्पादकता- १५ ते १६ किंवल प्रति हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. दाणा मध्यम असून मर रोगास प्रतिबंधक २. कोरडवाहू क्षेत्रासाठी योग्य</p>	
<p>हरभरा- बीडीएनजीके-७९८ प्रसारीत केलेले वर्ष २०१६ पिकाचा कालावधी ११० ते ११५ दिवस उत्पादकता- १६ ते १८ किंवल प्रति हेक्टरी वाणाची वैशिष्ट्ये/ विशेष गुणधर्म १. काबूली वाण, मध्यम आकाराचे दाणे व उभट पसरणारा वाण २. मर रोग, कोरडी मूळकुज व घाटेअळीस प्रतिकारक.</p>	
<p>६ संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ</p>	<p>: शास्त्रज्ञ -११ (०२ प्रतिनियुक्तीवर इतर कार्यालयासाठी व ०२ आर्चाय पदवी अभ्यासक्रमासाठी अध्ययन रजेवर) वरिष्ठ सं. सहाय्यक- ०१ कृषि सहाय्यक- ०८ (०१ प्रतिनियुक्तीवर इतर कार्यालयासाठी)</p>
<p>७ संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती</p>	<p>: समोरील बाजूस संरक्षण भिंत व इतर तिन्ही बाजूस तार कुंपण</p>
<p>८ संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ?</p>	<p>: होय, यामध्ये खरीप व रब्बी बीजोत्पादन कार्यक्रम घेतला जातो. तसेच विविध विभागातील कडधान्य व गळीत धान्य पिकावर प्रात्यक्षिके प्रयोग घेतले जातात.</p>

५. गळीतधान्य संशोधन केंद्र, लातूर

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	गळीत धान्ये संशोधन केंद्र, लातूर
२	स्थापना वर्ष	१९५७
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२३७७७५८५
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	भुईमुग, सुर्यफुल
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	
	<p>(अपैदासकार विभाग) सुर्यफुल)</p> <p>१) एलएसएफएच- ३५संकरित वाण) शिफारशीचे वर्ष(२००३)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● केवडा रोग प्रतिबंधक ● संकरित वाण ● कालावधी) दिवस)९५ : -१०० ● उत्पादन) किंवल/ हेक्टरी)१६ : - १८ ● तेलाचे प्रमाणइ) कके)३७ : - ३८ <p>२) एलएसएफ - ८ सरळवाण) शिफारशीचे वर्ष(२००५)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तिन्ही हंगामासाठी योग्य ● चमकदार दाणे ● कालावधी) दिवस)९० : ● उत्पादन) किंवल/ हेक्टरी)१५ : - १६ ● तेलाचे प्रमाणइ) कके) ३६ : <p>३) एलएसएफएच-) १७शिफारशीचे वर्ष(२०१६</p> <ul style="list-style-type: none"> ● केवडा रोगास प्रतिबंधक ● कालावधी) दिवस)८५ : -९० ● उत्पादन) किंवल/ हेक्टरी)१८ : -२० ● तेलाचे प्रमाणइ) कके)३६ : <p>ब) पैदासकार विभाग) भुईमुग)</p> <p>१)इएलजी-) ४५ शिफारशीचे वर्ष(२००४)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● इपो-या शंगदाण्यासाठीचा नवीन वाण ● खरीप, रब्बी वउ न्हाळी हंगामासाठी योग्य ● उत्पादन १८ ते २० किंवल/हेक्टरी ● पिकाचा कालावधी: ११० ते ११५ दिवस ● १००दाण्याचे वजन ७० : ते ७५ ग्राम ● तेलाचे प्रमाणइ ५१ : कके <p>२) एलजीएन -) १ शिफारशीचे वर्ष(२००५)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● तिन्ही हंगामासाठी योग्य ● पाण्याचा ताण सहण करणारा 	

- लागणारा कालावधी १०० : ते १०५ दिवस
- उत्पादन प्रती हेक्टरी: १४ ते १६ क्विंटल
- तेलाचे प्रमाण५१ : .इ. २क्के

क) कीटकशास्त्र विभाग) सुर्यफुल)

१) सुर्यफुल : सुर्यफुलावरील खोडकीडीच्या नियंत्रणासाठीउ गवणीनंतर २५ व ४० दिवसांनी० .इ. ०५क्के क्विनोलफॉस किंवा० .इ. ०७क्के एन्डोसल्फान किंवा० .इ. ०५क्के क्लोरोपायरीफॉस या कीटकनाशकांच्या दोन फवारण्या कराव्यात.

२) सुर्यफुल : सुर्यफुलावरील प्रमुख किडीच्या व्यवस्थापनासाठी खालील एकात्मिक कीड व्यवस्थापन पद्धतीचाअ वलंब करावा.

१. थायोमिथोक्झाम ७० डब्लू. एस ४ ग्राम प्रती किलो याप्रमाणे बीजप्रक्रिया करावी.

२. निंबोळीअ कॅड ५ क्वे ३५ व ४५ व्या दिवशी फवारणी करावी.

३. तंबाखूची पाने खाणारीअ ळी, केसाळअ ळी व घाटेआळीचीअ ळीपुंज, प्राथमिक व प्रौढअ वस्था वेचून नष्ट करावीत.

४. एकरी ५ घाटेआळीचे कामगंध सापळे लावावेत.

५. एच.ए.एन.पी.व्ही/ एस.एल.एन.पी.व्ही. २५० एल.ई यांची गरजेनुसार फवारणी करावी.

६.अ र्थिक नुकसानीच्या संकेत पातळीप्रमाणे प्रोफेनोफॉस ५० ई.सी.) १० मि.ली. प्रती १० लीटर पाणी) ची फवारणी करावी.

ड) कीटकशास्त्र विभाग) भुईमुग)

भुईमुगावरिल किडीचे एकात्मिक कीड व्यवस्थापन खालील प्रमाणे करावे.

१. जमिनीतील किडीच्या सुप्तावस्था व कोश नष्ट करण्यासाठीउ न्हाळ्यात खोल नांगरट करावी.

२. भुईमुग पिकाच्या चारही बाजूने एरंडी व सोयाबीन पिकांची लागवड करावी.) एरंडी व सोयाबीनचा वापर पाने खाणाऱ्या, पाने गुंडाळणाऱ्या आळीसाठी सापळा पीक म्हणून होतो)

३. तंबाखूवरीलअ ळी, घाटेआळी पाने गुंडाळणाऱ्या आळीसाठी १०कामगंध सापळे प्रती हेक्टरी लावावेत.

४. तंबाखू वरील पाने खाणारीअ ळीचेअ ळीपुंजव प्रथमअ वस्थेतीलअ ळ्या वेचून नष्ट कराव्यात.

५. निंबोळीअ कॅड ५ क्व्याची २० व ३० व्या दिवशी फवारणी करावी.

ई) वनस्पती विकृतीशास्त्र) सुर्यफुल)

१) सुर्यफुल साफ या बुरशी नाशकाची बीजप्रक्रिया ३ ग्राम/ किलो बियाणे तसेच याच बुरशी नाशकाच्या दोन फवारण्या) ०.२ (% पेरणीनंतर ३० व ४५ दिवसानंतर केल्यावर सुर्यफुलावरील करपा रोगाचे नियंत्रण करता येते.

२) सुर्यफुलावरील भुरी रोगाचे नियंत्रणासाठी डायकोनझोल० . %०५या बुरशी नाशकाचे पीक पेरणी नंतरअ नुकमे ३० व ४५ दिवसानंतर फवारणी करावी. केल्यास प्रभावीपणे नियंत्रण होते.

इ) कृषी विद्या विभाग) सुर्यफुल)

१) मराठवाडा विभागातील मध्यम काळ्या जमिनीत सोयाबीन-सुर्यफुल पीक पद्धतीमध्येअ धिकउ त्यादन वअ र्थिक नफा मिळविण्याकरीता व जमिनीचा पोत कायम राहण्यासाठी खरीप सोयाबीन पिकास ३०:६०: ३०किलो नत्र स्फुरद व पालाश/ हेक्टरीइ ५ + न शेणखत तर रब्बी सुर्यफुल पिकास ६०:३०: ३०किलो नत्र स्फुरद व पालाश/ हेक्टरी देण्याची शिफारस करण्यात येते.

२) खरीप सुर्यफुल पिकासाठी तण नियंत्रण क्षमता, तण निर्देशांकअ णिअ र्थिक फायदा लक्षात घेता पेंडीमिथालीन१ . ०ई.सी.३७ . ५ग्र. क्रियाशील घटक प्रती हेक्टर पेरणी नंतर१५ - २०दिवसांनी ताणावर फवारणी करण्याची शिफारस करण्यात येते.

३) सोयाबीन- सुर्यफुल क्रमिक पीक पध्दतीमध्येअ धिक सुर्यफुल समतुल्यउ त्पादन, प्रती दिनउ त्पादक क्षमता वअ धिकअ र्थिक नफा मिळविण्यासाठी तसेच जमिनीची सुपीकता राखण्यासाठी मराठवाड्यातील भारी जमिनीमध्ये रबी सुर्यफुल विकास STCR सूत्राप्रमाणे नत्र, स्फुरद व पालाशअ गंधक) २० कि./हे.) +शेणखत) ५३ न/हे.) + सोयाबीनड्रूयकोडर्मा व्हीरिडी जैविक बुरशीनाशक सह वापरण्याची शिफारस करण्यात येते.

४) खरीप हंगामात मराठवाड्यातील भारी जमिनीमध्ये सुर्यफुलाचेअ धिकउ त्पादन वअ र्थिक नफा मिळविण्यासाठी सुर्यफुल पिकाची पेरणी सरी-वरंबा पध्दतीने ६० से.मी. ३०से.मी.अंतरावर करण्याची शिफारस करण्यात येते.

६ संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)

अ.	शास्त्रज्ञ/संशोधक	क्षेत्रीय कर्मचारी
१	डॉ. एम. के. घोडके (गळीत धान्ये विशेषतज्ञ)	श्री. एस. के.उ गिले (वरिष्ठ संशोधक सहाय्यक)
२	डॉ. डी. एस. मुटकुळे (सहाय्यक कीटकशास्त्रज्ञ)	श्री. व्ही. बी. जंगाले (वरिष्ठ संशोधक सहाय्यक)
३	प्रा. ए. के. घोटमुकळे (सहाय्यक कृषी विद्यावेत्ता)	श्री. अ. र. एन. पेन्सलवार (वरिष्ठ संशोधक सहाय्यक)
४	डॉ. एम. व्ही. धुप्पे) सहाय्यक पैदासकार)	श्री. बी.जी.कोकणे) कृषी सहाय्यक)
५	-	श्री. डी.जी.शिंदे) कृषी सहाय्यक)

अक्र	बांधकाम प्रकार	चटई क्षेत्र (चौ. फुट)	बांधकाम वर्ष	शेरा
१	कार्यालय इमारत) लोड बेअरिंग)	३०००	१९५८	-
२	प्रयोगशाळा कीटकशास्त्र, कृषीविद्या	१२००	१९७८	नुतनीकरण२०१८
३	बैलाचा गोठा) लोड बेअरिंग)	८००	१९५८	-
४	प्रयोगशाळा रोगशास्त्र	२००	२००४	-
५	प्रयोगशाळा पैदास विभाग	१०००	२००४	-
६	प्रक्षेत्र कार्यालय (बहुउद्देशीय इमारत)	१३००	२००७	-
७	ड्रक्टर व जीप शेड) लोखंडी पत्र)	२०००	२००७	-
८	खळे	१०००	२००७	-
९	प्रक्षेत्र संरक्षित भिंत) १ किमी)	१किमी	२००५	नवीन १ किमी संरक्षित भिंतअ आवश्यकअ हे
१०	विहीर	२५ X ४० फुट	१९५८	-

११	पाण्याची (की) संयुक्त पाणी पुरवठा)	२५ X २५ फुट	२००९	-
१२	प्रक्षेत्रावरील रोड	१ किमी कच्चे	२००५	नवीन १ किमी रोड (पक्के) अ आवश्यक आहे
१३	शेततळे) ३(	२७०० घनफूट	२००५	-
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	<p>गळीत धान्ये संशोधन केंद्र, लातूर येथील जमिनीचा तपशील खालीलप्रमाणे आहे</p> <p>१. प्रक्षेत्रावरील एकूण जमीन - २६ हे.</p> <p>२. प्रक्षेत्रावरील रोड, बांध, कायम पडीक क्षेत्र - ५ हे.</p> <p>३. प्रक्षेत्रावरील लागवडीखालील क्षेत्र - २१ हे.</p> <p>४. प्रक्षेत्रावरील लागवडीखालील जमिनीचा वापर - १००% (२१ हे.)</p>		

६. केळी संशोधन केंद्र, नांदेड

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	केळी संशोधन केंद्र, बाफना 'टी' पॉइंट, देगलूर रोड, नांदेड
२	स्थापना वर्ष	२००६
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	०२४६२-२५७३८८ Email Id : brsned2006@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	केळी
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	<p>१. केळी लागवड १.५ मी. X १.५ मी. अंतरावर केली असता सर्वात अधिक उत्पादन (७८.६४ मे.टन/ हे) तसेच उत्पादन खर्चाचे गुणोत्तर सर्वाधिक (१:२.४५) ग्रेड नैन व अर्धापुरी जातीमध्ये केळी लागवड १.५ मी. X १.५ मी. अंतरावर केली असता आढळून आले करीता केळीचे अधिक उत्पादन मिळविण्यासाठी केळी लागवड १.५ मी. X १.५ मी. अंतरावर करण्याची शिफारस मराठवाडा विभागासाठी करण्यात येत आहे.</p> <p>२. ऊत्ती संवर्धित रोपापासून लागवड केलेल्या केळीच्या ग्रॅड नैन आणि अर्धापुरी या जातीचे सर्वाधिक उत्पादन तसेच उत्पादन खर्चाचे गुणोत्तर मिळाले असून मराठवाडा विभागासाठी केळीच्या ऊत्ती संवर्धित रोपांची लागवड करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <p>३. जुन महिन्यात केळी लागवडीनंतर करपा रोगाचा प्रादुर्भाव कमी प्रमाणात व जास्त केळी उत्पादन मिळण्यासाठी केळी पिकाची लागवड १.५ मी X २.१ मी. अंतरावर तसेच शिफारशीत खत मात्रे सोबत ५० टक्के अधिक पालाश खताची मात्रा देण्याची शिफारस मराठवाडा विभागासाठी करण्यात येत आहे.</p> <p>४. केळीच्या खोडवा पिकाचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळण्यासाठी केळीच्या मुख्य पिकाचे घड काढल्यानंतर खोडाच्या बुंध्यापासून वर पर्यंत खोडाचा $\frac{3}{4}$ भाग ठेवून खोडवा पीक घेण्याची शिफारस मराठवाडा विभागाची करण्यात येत आहे.</p> <p>५. केळीचे जास्तीत जास्त उत्पादन व आर्थिक लाभ मिळण्यासाठी केळी पिकाची लागवड १५ जुन ते १५ जुलै दरम्यान करण्याची शिफारस मराठवाडा विभागासाठी करण्यात येत आहे.</p>
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ : ०३ संशोधक : ०१ क्षेत्रीय कर्मचारी : ०२
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	केळी संशोधन केंद्राच्या देवी रोड च्या बाजूने संरक्षण भिंत बांधून देणे गरजेचे आहे.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	केळी संशोधन केंद्रावर एकूण उपलब्ध १९.४० हेक्टर असून जमिनीचा वापर होत आहे. ८.०० हेक्टर जमीनचा बीजोत्पादनासाठी वापर करण्यात येतो. पण ४.० हेक्टर क्षेत्रावर पावसाचे पाणी जमा होत असल्यामुळे सदरील जमिनीवर खरीप बीजोत्पादनाचा कार्यक्रम घेत येत नाही.

७. बीजतंत्र संशोधन केंद्र व पैदासकार बियाणे विभाग, परभणी

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	बीज तंत्रज्ञान संशोधन व पैदासकार बियाणे विभाग, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि, विद्यापीठ, परभणी.
२	स्थापना वर्ष	१९७९
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	मो.नं. ७३०४१२७८१० ई.मेल: parbhaniseed@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	कडधान्य, तेलबिया, मसालावर्गीय पिके
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	सोयाबीन बियाणे साठवणूक, तंत्रज्ञान
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	

योजनेचे नाव :- बीज तंत्रज्ञान संशोधन (राष्ट्रीय बियाणे प्रकल्प, अभाकूप)

गट	पदाचे वर्गीकरण	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	नाव	प्रतिनियुक्ती/ रिक्त
अ	बीज संशोधन अधिकारी	०१	०१	-	डॉ.गोदावरी शिवाजीराव पवार	
ब	सहाय्यक बीज संशोधन अधिकारी	०२		०१		१-२-२०२० रिक्त
				०१	डॉ.महेश सखारामपंत दडके अतिरिक्त पदभार	१-४-२०१८ रिक्त
क	कनिष्ठ संशो.सहाय्यक	०२	०१		श्री संजय श्रेनिकराव संघई	
			०१			२५-१०-२०१८ रिक्त
	कृषि सहाय्यक	०२	०२	-	श्री भास्कर माधवराव शिंदे	
	वाहन चालक	०१	०१	-	श्री यादव रामराव पाटील	शेंद्रा अ विभाग
					श्री युसूफ रहिम खान	संचालक संशोधन
एकूण		०८	०५	०३		

योजनेचे नाव :- पैदासकार बीजोत्पादन (राष्ट्रीय बियाणे प्रकल्प, अभाकूप)

गट	पदाचे वर्गीकरण	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	नाव	प्रतिनियुक्ती/ रिक्त
अ	सहयोगी संचालक (बियाणे)	०१	-	०१	डॉ.खिजर बेग अतिरिक्त पदभार	१-६-२०१३ रिक्त
ब	सहाय्यक पैदासकार	०१	०१	-	प्रा. दिलीप कोंडबाराव झटे	कुलसचिव कार्यालय
क	कनिष्ठ संशो.सहाय्यक	०२	-	०२		५-७-२०१९ रिक्त
						५-७-२०१९ रिक्त
	कृषि सहाय्यक	०३	०३	-	श्री रामकिशन बापुराव तुरे	कोरडवाहू संशो.केंद्र

					श्री भगवान बळवंत सपकाळ	कापूस संशोधन योजना
					श्रीमती मोहिनी महादेव अंबुरे	८-७-२०१९ रुजु
	एकूण	०७	०४	०३		

योजनेचे नाव :- शितगृह व बियाणे देखरेख सेल (राज्य शासन)

गट	पदाचे वर्गीकरण	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	नाव	प्रतिनियुक्ती/ रिक्त
ब	सहाय्यक पैदासकार	०२	०२	--	प्रा.रमेश रामराव धुतमल	ज्वार संशोधन केंद्र
					डॉ.अभय बन्सीधरराव जाधव	पेरसाळ संशोधन केंद्र
क	वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक	०४	०२		डॉ.संतोश अशोकराव शिंदे	बीज प्रक्रिया केंद्र
					श्री संदिप गोविंदराव शिंदे	पीएचडी साठी दापोली
						१-४-२०१५ रिक्त
		१८-०२-२०१९ रिक्त				
	कृषि सहाय्यक	०४	०२		श्री भाऊसाहेब भास्करराव देशमुख	
			०२	श्री अर्जुन तावजी भाले	मध्यवर्ती रोपवाटिका	
					१-४-२०१३ रिक्त	
ड	मजूर	०१	-	०१		१-४-२०१३ रिक्त
	एकूण	११	०६	०५		
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	अ) प्रक्षेत्रासाठी चेनलिक कुंपन प्रस्तावित आहे. ब) प्रक्षेत्रावर सिंचनासाठी ०९ कुंपनलीका व पाईपलाईन चा प्रस्ताव प्रस्तावीत आहे. क) ट्रॅक्टर (११), कम्बाइन हारवेस्टर (०३) व पेरणीयंत्र (०६) उपलब्ध आहेत.				
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संशोधन केंद्रास उपलब्ध असलेली एकूण जमीन : ४०३ हेक्टर रस्ते व शेततळ्याखालील क्षेत्र : ८३ हेक्टर लागवडीखालील क्षेत्र: ३२० हेक्टर				

१. कापूस संशोधन केंद्र, महेबुब बाग, परभणी

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	कापूस संशोधन केंद्र, महेबुब बाग फार्म, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी					
२	स्थापना वर्ष	१९१८					
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	(०२४५२) २२०३९७ ई-मेल crsmb@rediffmail.com					
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	देशी कापूस					
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी						
विद्यापीठ प्रसारीत देशी कापूस वाण							
अ.क्र.	प्रसारीत वाण	प्रसारण वर्ष	उत्पादन क्षमता (क्विं/हे.)	रूईचा उतारा (%)	धाग्याची लांबी (मि.मी.)	सुताचा नंबर	कालावधी (दिवस)
अ	देशी कापूस सरळ वाण						
१.	पीए ३२ (एकनाथ)	१९८०	१०-११	३४-३५	२१-२२	२०	१८०-१९०
२.	पीए १४१ (नामदेव)	१९८९	१२-१३	३५-३६	२४-२५	३०	१६०-१७०
३.	पीए १८३ (सावता)	१९९४	१४-१५	३६-३७	२६-२७	२५	१६०-१७०
४.	पीए २५५ (परभणी तुराब)	१९९९	१५-१६	३७-३८	२७-२८	३०	१५०-१६०
५.	पीए ४०२ (विनायक)	२००४	१५-१६	३७-३८	२५-२६	४०	१६०-१७०
६.	पीए ०८	२०१२	१६-१७	३७-३८	२७-२८	३०	१५०-१६०
७.	पीए ५२८	२०१३	१६-१७	३७-३९	२७-२८	३०	१५०-१६०
८.	पीए ७४०	२०१८	१६-१८	३७-३८	२८-२९	३०	१५०-१६०
९.	पीए ८१२	२०१९	१६-१७	३६-३७	२९-३०	३०	१५०-१६०
ब	देशी कापूस संकरीत वाण						
१.	पीएचए ४६	१९९४	१६-१८	३५-३६	२६-२७	४०	१८०-१९०

<p>देशी कापूस सरळ वाण पीए ८१२ मध्य भारत विभागाकरीता प्रसारीत वाण प्रसारण वर्ष :- २०१९ उत्पादन :- १६ ते १७ क्विंटल / हे कोरडवाहू रूईचा उतारा :- ३६-३७ % धाग्याची लांबी :- २९ ते ३० मिमी सुताचा नंबर :- ३० एस कालावधी :- १५० ते १६० दिवस</p> <p>खास वैशिष्ट्ये :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • लांब धागा, सरस धाग्याची मजबूती व सुताचा नंबर • रसशोषक किडी, कडा करपा व दहिया रोगास सहनशील • पाण्याचा ताण सहन करण्याची क्षमता 	
<p>देशी कापूस सरळ वाण पीए ७४० महाराष्ट्र राज्यातील मराठवाडा विभाग व दक्षिण भारत विभागाकरीता प्रसारीत वाण प्रसारण वर्ष :- २०१८ उत्पादन :- १७ ते १८ क्विंटल / हे कोरडवाहू रूईचा उतारा :- ३८ % धाग्याची लांबी :- २८ ते २९ मिमी सुताचा नंबर :- ३० ते ४० एस कालावधी :- १५० ते १६० दिवस</p> <p>खास वैशिष्ट्ये :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • रूईचा अधिक उतारा • सरस धाग्याची लांबी, मजबूती व सुताचा नंबर • रसशोषक किडी, कडा करपा व दहिया रोगास सहनशील • पाण्याचा ताण सहन करण्याची क्षमता 	

<p>देशी कापूस सरळ वाण पीए ५२८ महाराष्ट्र राज्यातील मराठवाडा विभागा करीता प्रसारीत वाण</p> <p>प्रसारण वर्ष :- २०१३ उत्पादन :- १६ ते १७ क्विंटल / हे कोरडवाहू</p> <p>रूईचा उतारा :- ३८-३९ % धाग्याची लांबी :- २७ ते २८ मिमी</p> <p>सुताचा नंबर :- ३० ते ४० एस कालावधी :- १५० ते १६० दिवस</p> <p>खास वैशिष्ट्ये :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • रूईचा अधिक उतारा • सरस धाग्याची लांबी, मजबूती व सुताचा नंबर • रसशोषक किडी, कडा करपा व दहिया रोगास सहनशील 	
<p>देशी कापूस सरळ वाण पीए ०८ महाराष्ट्र राज्यातील मराठवाडा विभागाकरीता प्रसारीत वाण</p> <p>प्रसारण वर्ष :- २०१२ उत्पादन :- १६ ते १७ क्विंटल / हे कोरडवाहू</p> <p>रूईचा उतारा :- ३७-३८ % धाग्याची लांबी :- २७ ते २८ मिमी</p> <p>सुताचा नंबर :- ३० ते ४० एस कालावधी :- १५० ते १६० दिवस</p> <p>खास वैशिष्ट्ये :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • तंतु विरहित सरकी तसेच सरकीत तेलाचे अधिक प्रमाण • मजबूत धागा व सरस • रसशोषक किडी, कडा करपा व दहिया रोगास सहनशील 	

<p>देशी कापूस सरळ वाण पीए ४०२ महाराष्ट्र राज्याकरीता प्रसारीत वाण प्रसारण वर्ष :- २००४ उत्पादन :- १५ ते १६ क्विंटल / हे कोरडवाहू रूईचा उतारा :- ३६-३७ % धाग्याची लांबी :- २५ ते २६ मिमी सुताचा नंबर :- ३० ते ४० एस कालावधी :- १६० ते १७० दिवस</p> <p>खास वैशिष्ट्ये :-</p> <ul style="list-style-type: none"> देशी व अमेरिकन कापसाच्या अंतरजातीय संकरातून निर्मित वाण मोठा बोंडाचा आकार व वजन दहिया रोगास प्रतिकारक्षम मजबूत धागा व सरस सुताचा नंबर 	
<p>देशी कापूस सरळ वाण पीए २५५ महाराष्ट्र राज्याकरीता प्रसारीत वाण प्रसारण वर्ष :- १९९९ उत्पादन :- १५ ते १६ क्विंटल / हे कोरडवाहू रूईचा उतारा :- ३७-३८ % धाग्याची लांबी :- २७ ते २८ मिमी सुताचा नंबर :- ३० ते ४० एस कालावधी :- १५० ते १६० दिवस</p> <p>खास वैशिष्ट्ये :-</p> <ul style="list-style-type: none"> सरस धाग्याची लांबी, मजबूती व सुताचा नंबर रसशोषक किडी, कडा करपा व दहिया रोगास सहनशील पाण्याचा ताण सहन करण्याची क्षमता 	

६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)				
अ.क्र.	पदनाव	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	शेरा
१	कापूस पैदासकार	१	१	००	--
२	वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक	१	१	००	प्रतिनियुक्तीवर
३	कृषि सहाय्यक	५	५	००	४ कृषि सहाय्यक प्रतिनियुक्तीवर
४	वरिष्ठ लिपीक	१	००	१	--
५	कनिष्ठ लिपीक	३	२	१	१ कनिष्ठ लिपीक प्रतिनियुक्तीवर
६	शिपाई	१	१	००	--
७	मजुर	९	२	७	१ मजुर प्रतिनियुक्तीवर
८	पहारेकरी	२	००	२	--
	एकूण	२३	१२	११	
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)				
	<p>१. संशोधन केंद्राची इमारत : यात संशोधन केंद्राचे कार्यालय आहे.</p> <p>२. संशोधन केंद्राची जुनी इमारत : यात देशी कापसाचे जिनिंग रूम व संग्रहालय आहे.</p> <p>३. पीक साठवणूक गोदाम : बीजोत्पादन कार्यक्रमातून उत्पादित बियाणे व कापूस साठवणूकीसाठी</p> <p>४. जनावरांचा गोठा : दोन बैल शेतकामासाठी उपलब्ध असून त्यांच्यासाठी गोठा आहे.</p> <p>५. स्वच्छतागृह : स्त्री व पुरुषांसाठी स्वतंत्र व्यवस्था आहे.</p> <p>६. टिन शेड : विविध शेती औजारांची व खतांची साठवणूक करण्यासाठी.</p> <p>७. संरक्षण भिंत : संशोधन केंद्राच्या पूर्व,पश्चिम,दक्षिण व उत्तर बाजूस संरक्षण भिंत आहे.</p> <p>८. पाण्याचा हौद : बैलांना पाणी पिण्यासाठी</p> <p>९. कूपनलिका : विविध पिकांच्या बीजोत्पादन कार्यक्रमाला संरक्षित पाणी देण्यासाठी २ कूपनलिका आहेत.</p>				
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संशोधन केंद्रावर ११.१८ हेक्टर जमीन उपलब्ध असून यापैकी ०.६० हेक्टर जमीन ही इमारती, गोदाम, रस्ते इ. खाली असून २.५० हेक्टर जमिनीचा देशी कापूस पिकाच्या विविध प्रयोगासाठी वापर होतो. ८.०० हेक्टर जमिनीचा वापर देशी कापूस तसेच विविध पिकांच्या बीजोत्पादन कार्यक्रमासाठी करण्यात येतो.			

१०. प्रादेशिक ऊस संशोधन केंद्र, वसमतनगर

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	प्रादेशिक ऊस संशोधन केंद्र, शुक्रवार पेठ, दारुलम च्या जवळ वसमतनगर, जि. हिंगोली
२	स्थापना वर्ष	१९७२
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	agronomistrsrsbasmath@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	ऊस
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	निरंक
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ : ०१ संशोधक : निरंक क्षेत्रीय कर्मचारी : तांत्रिक -०२ प्रक्षेत्र कर्मचारी - पुरुष ०५, स्त्रीया -०६
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	संशोधन केंद्र ग्रामीण भागात येत असून प्रक्षेत्रावर विद्युत पूरवठा आठ दिवस दिवसा व आठ दिवस रात्री असतो. त्यामुळे सिंचन सुविधा विस्कळीत होते व पिकास वेळेवर पाणी उपलब्ध करुन देता येत नाही. कार्यालयाकडे एक ट्रॅक्टर (२००७ हस्तांतरीत), ट्रॉली, रोटोवेटर, मळणीयंत्र (सुस्थितीत), तीन विंधन विहीर (दोनशे फुट खोलीच्या मर्यादेमुळे सिंचनास पाणी मुबलक होत नाही), एक बारव, खळे. विषेशत: संरक्षक भिंतीमध्ये प्रक्षेत्राच्या दक्षिणेकडील बाजूस काही भागात ५४० मी. संरक्षक भिंत बांधण्यात आलेली असून उर्वरीत सर्व दिशेस २०५० मी. संरक्षक भिंत बांधणी बाकी आहे.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	उपलब्ध अधिकारी कर्मचारी व मजूर संख्या लक्षात घेता उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर पुरेपुर होत आहे. विवरण खालील प्रमाणे :

अ.क्र.	संशोधन केंद्राचे नाव	संशोधन केंद्राकडील एकूण जमीन (हे.)	वापरात असलेली जमीन (हे.)	पडीक जमीन क्षेत्र (हे.)	कार्यालयास, रस्ते विहीर, शेततळे गोठा, वेद्यशाळा, शेताचे धुर इत्यादी बाबी करीता वापरात असलेली जमीन
०१.	प्रादेशिक ऊस संशोधन केंद्र, वसमतनगर	२६.२८ हे.	१०.०	९.२	७.०८

११. बाजरा संशोधन केंद्र, वैजापूर

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	बाजरा संशोधन केंद्र, औरंगाबाद अंतर्गत राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद, पैठण रोड, औरंगाबाद
२	स्थापना वर्ष	बाजरा संशोधन केंद्र, औरंगाबाद- १९७५ व राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद, पैठण रोड, औरंगाबाद - १९८५
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	(०२४०) २३७६२३६ adr.narp@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	बाजरा, मका, तूर, सोयाबीन
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	

पीक व वाण	
शिफारशींचा तपशील (वर्षनिहाय)	
लागवडीविषयी तंत्रज्ञान व शिफारशी	
<p>१. (२०१७-१८) : मराठवाडा विभागातील उशीरा पेरण्यात (२५ ± ५ जूलै दरम्यान) (आलेल्या खरीप बाजरीचे अधिक उत्पादन घेण्यासाठी ५ टन शेण खतासोबतच शिफारस खत मात्रा (६० :३० ३० नत्र, स्फुरद व पालाश किग्रॅ/हे.) व १९:१९:१९ या विद्राव्य खताची मात्रा ०.५ टक्के (५० ग्रॅम/ १० ली. पाण्यात) ची फवारणी पेरणीनंतर २० ते २५ दिवसांनी करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p>	
खत व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी	
<p>१. (२०१६-१७) : १) खरीप संकरीत बाजरीचे अधिक उत्पादन, आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर उत्पन्न मिळविण्यासाठी बाजरीच्या बियाणास अझोस्फिरिलम व स्फुरद विद्राव्य जीवाणू संवर्धनाची एकत्रित बीजप्रक्रिया करावी व सोबतच १०० टक्के खत मात्रा (६०:३०:३० नत्र, स्फुरद व पालाश कि/हे.) देण्याची शिफारस मराठवाडा विभागास करण्यात येत आहे. २) रब्बी मक्याचे अधिक उत्पादन आर्थिकदृष्ट्या फायदेशीर उत्पन्नासाठी १५०:७५:७५ नत्र, स्फुरद व पालाश किग्रॅ/हे.) द्यावे. यापैकी नत्राची मात्रा ३ वेळेस सम प्रमाणात म्हणजेच ३३.३ टक्के (५० किग्रॅ नत्र) लागवडीच्या वेळी, लागवडीनंतर १ महिन्याने व २ महिन्याने तसेच स्फुरद व पालाशची संपूर्ण मात्रा लागवडीच्या वेळी देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p>	
<p>२. (२०१७-१८) : १) मराठवाडयातील खरीप बाजरीचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळविण्यासाठी फेरस सल्फेट ०.७५ टक्के (७५ ग्रॅम प्रती १० लीटर पाण्यात) ची फवारणी पेरणीनंतर २५ ते ३० दिवसांनी करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p>	
पाणी व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी	
<p>१. (२०१७-१८) : मराठवाडा विभागात उन्हाळी हंगामातील बाजरीच्या अधिक उत्पादनासाठी ७५ मि.मि. बाष्पीभवण झाल्यानंतर ६० मि.मी. खोलीचे (फेब्रुवारी महिन्यात १५ दिवसांनी, मार्च महिन्यात १० दिवसांनी, एप्रिल महिन्यात ७ दिवसांनी / च्या अंतराने) प्रवाही सिंचन पध्दतीने पाणी देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p>	

कीड व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी**१. (२०१७-१८) :**

तूरीवरील शेंगमाशीच्या व्यवस्थानासाठी यादृच्छिक पध्दतीने निवडलेल्या शेंगामध्ये १ अळी प्रती २० शेंगा किंवा ५ टक्के शेंगांचे नुकसान किंवा २ टक्के बियाण्यांचे नुकसान अशी आर्थिक नुकसान पातळी निश्चित करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

रोग व्यवस्थापनाबद्दल शिफारशी**१. (२०१७-१८) :**

बाजरी पिकावरील केवडा रोगाच्या नियंत्रणासाठी सुडोमोनास फ्लुरोसॅन्स (एम वाय एस १४) या जैविक बुरशीनाशकाची ८ ग्रॅम प्रती किलो बियाणे याप्रमाणे बीजप्रक्रिया करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

काढणीपश्चात तंत्रज्ञानाबद्दल शिफारशी**१. (वर्ष) -****पीक व्यवस्थापनाबद्दल इतर शिफारशी****१. (२००९-१०) :**

शेती व्यवसाय अधिक उत्पादन आणि किफायतशीर करण्याच्या हेतूने गटशेतीची संकल्पना अंमलात आणण्यासाठी विकास यंत्रणांनी शेतक-यांना प्रोत्साहित करावे.

२. (२०१७-१८) :

मराठवाड्यातील रेशीम उत्पादक शेतक-यांच्या अभ्यासामध्ये खत व्यवस्थापन व रोग व्यवस्थापना विषयी ज्ञान व अवलंबन कमी असल्याचे दिसून येते. यासाठी विविध कृषि विस्तार यंत्रणा, कृषि विज्ञान केंद्र, रेशीम उद्योग संचालनालय व कृषि विद्यापीठ यांनी विविध विस्तार पध्दतीद्वारे वरील तंत्रज्ञानाचा प्रसार करावा.

कृषि विद्या (बाजरी) :

१. अधिक उत्पादनासाठी मान्सूनचा पहिला पाऊस पडताच बाजरीची पेरणी करावी. पहिला पाऊस पडल्यानंतर ७ ते १० दिवसांनी उशिरा पेरणी केल्यास उत्पादनात विशेष घट येत नाही.
२. काही अपरिहार्य कारणामुळे पेरणीस उशीर झाल्यास तिन आठवडे वयाच्या रोपांची लागवड करणे फायदेशीर आहे.
३. संकरीत बाजरीची पेरणी ३० x १० सेंमी वर करून ३ - ४ किलो बियाणे वापरल्यास हेक्टरी ३.३ लाख झाडांची संख्या मिळून अधिक उत्पादन मिळते.
४. अर्धे नत्र (३० किलो) व पूर्ण स्फुरद (३० किलो) पेरणीच्या वेळी व अर्धे नत्र (३० किलो) पेरणीनंतर ३ ते ४ आठवड्यांनी जमिनीतील ओलाव्याची उपलब्धता पाहून देणे फायदेशीर आहे.
५. अॅझोस्फिरिलीयम जीवाणू संवर्धन बियाणास लाऊन पेरणी व कमी नत्र दिल्यास अपेक्षित उत्पादन येऊन नत्रची बचत होते.
६. अट्रॅझीन किंवा प्रोपॅझीन हेक्टरी ०.५ ते १.० किलो क्रियाशील घटकाची उगवणीपूर्वी जमिनीवर फवारणी तसेच एक खुरपणी तण नियंत्रणासाठी फायदेशीर ठरते.

७. खरीपात फुलोरा व दाणे भरण्याचे वेळी पाण्याचा ताण पडल्यास एक संरक्षित पाणी दिल्यास अधिक व अपेक्षित उत्पन्न मिळाले.
८. मध्यम जमिनीवर बाजरी पिकाची कापणी पीक पक्व झाल्यानंतर त्वरीत करून जमिनीची पूर्व मशागत न करता करडई किंवा सुर्यफूल या पिकाची पेरणी फायदेशीर आहे.
९. बाजरीची धुळ पेरणी २४ किंवा २५ व्या हवामानशास्त्र आठवड्यात केल्यास पाउस पडल्यानंतर केलेल्या पेरणीपेक्षा अधिक फायदेशीर आहे.
१०. उन्हाळी हंगामात दोन पाण्याच्या पाळ्या दिल्यानंतर मार्च महिन्यात ११-१२ दिवस तसेच एप्रिल आणि मे महिन्यात ८-९ दिवस ठेवून प्रत्येक वेळेस ७५० मी. मी पाणी दिल्यास अधिक फायदा होतो
११. मुलस्थानी जमिनीत पावसाचे पाणी अधिक मुरण्यासाठी व ओलावा जास्त दिवस टिकवण्यासाठी बाजरीची पेरणी उतारास आडवी करणे दोन ओळीमध्ये फुटवे फुटण्यासाठी सरी काढणे, समतल मशागती चा वापर करणे अधिक उत्पादन व आर्थिक नफा मिळवण्यासाठी फायदेशीर आहे.
१२. अधिक उत्पादनासाठी उन्हाळी बाजरीची पेरणी १५ जानेवारी ते १८ फेब्रुवारी दरम्यान करावी
१३. उथळ जमिनीत हेक्टरी ४० किलो + २० किलो स्फुरद तसेच मध्यम जमिनीत हेक्टरी ६० किलो नत्र + ३० किलो स्फुरद खताची शिफारस करण्यात येत आहे.
१४. बाजरी पिकासाठी नत्राची मात्रा १०० टक्के शेणखत किंवा गांडूळ खताद्वारे दिल्यास किंवा रासायनिक खताची मात्रा ५० टक्के किंवा २५ टक्केनी कमी करून सेंद्रीय खताचा वापर केल्यास उत्पादनात वाढ आढळून आली.
१५. बाजरीची पेरणी ४५ x १५.२० सेंमी अंतरावर करून हेक्टरी १.११ ते १.४८ लाख रोपाची संख्या ठेवल्यास अधिक उत्पादन मिळते.
१६. हलक्या जमिनीवर बाजरी + मटकी २:१ ओळी तसेच मध्यम जमिनीवर बाजरी + तूर किंवा बाजरी + सोयाबीन ३:३ ओळी या प्रमाणात पेरणी केल्यास सलग बाजरी पेक्षा अधिक फायदेशीर आहे.
१७. खरीप बाजरीनंतर रब्बी हंगामात करडई दुबार पीक पध्दतीमुळे अधिक फायदेशीर आहे.
१८. सर्वसाधारण पावसाच्या भागात आणि मध्यम भारी जमिनीवर अधिक उत्पादन तसेच आर्थिक नफा मिळवण्यासाठी मधुमका पिकाची लागवड ६० + १५ सेंमी ह्या अंतरावर करून नत्रयुक्त खताची मात्रा १६० किलो त्याच बरोबर शिफारसीनुसार स्फुरद ६० किलो व पालाश ६० किलो प्रती हेक्टरी द्यावे.

क) बाजरी रोगशास्त्र

१. जैविक रोगनियंत्रक बुरशी ट्रायकोडरमा हर्जीयानम, चिटोनियम ग्लोबोसम आणि जैविक रोग नियंत्रक जीवाणू सुडॉमोनास फ्ल्युरोसन्स यांचा वापर करून त्यांचा गोसावी रोगावर परिणाम अजमावण्यात आला ट्राकोडरमामुळे नियंत्रण चांगले होते. त्याखालोखाल सु.फ्ल्युरोसन्स आणि चि. घ्लोबोसम याने नियंत्रण होते.
२. गोसावी रोग नियंत्रणासाठी मेटॅलॅक्झील - ३५ एसडी (अप्रोन - ३५ एएसडी) या बुरशीनाशकाची ६ ग्रॅम प्रती किलो या प्रमाणात बीजप्रक्रिया केल्यास रोग नियंत्रण चांगल्या प्रकारे

होते. (अ) अरगट रोगाच्या नियंत्रणासाठी रोगग्रस्त बियाणे २० टक्के मिठाच्या द्रावणात बुडवून ढवळावे वर तंरगणारे अरगट काढून बुडाशी बसलेले स्वच्छ बियाणे पाण्याने चांगले धुवावे आणि सावलीत वाळवून मग पेरावे. (ब) तसेच पीक ५० टक्के फुलो-यात असतांना डायथेम झेड - ७८, ०.२ टक्के अथवा बावीस्टीन ०.१ टक्के तिव्रतेचे बुरशीनाशक फवारल्यास रोगाची तिव्रता कमी होते.

३. गोसावी रोग नियंत्रणासाठी मेटॅलक्झीन - ३५ एसडी (अप्रोन- ३५ एसडी) या बुरशीनाशकाची ५-७ ग्रॅम प्रती किलो या प्रमाणात बीजप्रक्रिया तसेच रिडोमील एम झेंड - ७२ डब्ल्यु - पी ४ ग्रॅम/ लीटर या प्रमाणे फवारणी करावी.

विद्यापीठातून निर्मिती केलेले सुधारीत व संकरीत वाणाबद्दल सर्वसमावेशक व सविस्तर माहिती..

१.

अ.क्र.	तपशील	विवरण
१	पीक / वाणाचे नाव	बाजरी सरळ वाण / अेआयएमपी-१२९०१ (समृद्धी)
२	प्रसारीत केलेले वर्ष	१९९८
३	प्रसारीत करणारी संस्था / विद्यापीठ	राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद (वनामकृवि, परभणी)
९	पिकाचा कालावधी	८० ते ८५ दिवस
१०	उत्पादकता	धान्य : २० ते २५ क्विंटल कडबा : ३५ ते ४० क्विंटल
११	वाणाची वैशिष्ट्ये / विशेष गुणधर्म	हा वाण मध्यम उंचीचा म्हणजे १५०-२०० सेंमी असून गोसावी रोग प्रतिकारक आहे. दाण्याचा रंग हिरवट असून १००० दाण्याचे वजन १४ ते १६ ग्रॅम आहे. सरळवाण असल्याने याचे बियाणे सतत तिन वर्षे पेरणीसाठी वापरता येते या वाणाच्या भाकरीची गुणवत्ता उत्तम आहे
१२	वाणासंबंधी छायाचित्र	

२.

अ.क्र.	तपशील	विवरण
१	पीक / वाणाचे नाव	बाजरी संकरीत वाण / एएचबी-१६६६ (प्रतिभा) (नर वाण : एआयबी-१५७ मादी वाण : एम.एस. ८८०४अ.)
२	प्रसारीत केलेले वर्ष	२००६
३	प्रसारीत करणारी संस्था / विद्यापीठ	राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद (वनामकृवि, परभणी)
९	पिकाचा कालावधी	८० ते ८५ दिवस
१०	उत्पादकता	धान्य : ३५ ते ४० क्विंटल कडबा : ५० ते ६० क्विंटल
११	वाणाची वैशिष्ट्ये / विशेष गुणधर्म	हा वाण मध्यम उंचीचा म्हणजे १४०-१५० सेंमी असून गोसावी रोग प्रतिकारक आहे. दाण्याचा आकार मध्यम व रंग हिरवट असून १००० दाण्याचे वजन १५ ते १८ ग्रॅम आहे. हा संकरीत वाण खरीप व उन्हाळी हंगामास उत्तम असून बाजरा + तूर (४:२) आंतर पिकास योग्य आहे. यात प्रथिनाचे प्रमाण ११.५ % आहे.
११	वाणासंबंधी छायाचित्र	

३.

अ.क्र.	तपशील	विवरण
१	पीक / वाणाचे नाव	बाजरी सरळ वाण / पीपीसी-६ (परभणी संपदा)
२	प्रसारीत केलेले वर्ष	२००४
३	प्रसारीत करणारी संस्था / विद्यापीठ	राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद (वनामकृवि, परभणी)
९	पिकाचा कालावधी	८० दिवस
१०	उत्पादकता	धान्य : ३० ते ३५ क्विंटल कडबा : ५० ते ५५ क्विंटल
११	वाणाची वैशिष्ट्ये / विशेष गुणधर्म	हा वाण केवडा रोगास प्रतिकारक आहे. दाण्याचा आकार मध्यम व रंग हिरवट असून १००० दाण्याचे वजन १० ते १२ ग्रॅम आहे.

		हा सरळ वाण खरीप व उन्हाळी हंगामास उत्तम असून बाजरा + तूर (४:२) आंतर पिकास योग्य आहे.
१२	वाणासंबधी छायाचित्र	
४.		
अ.क्र.	तपशील	विवरण
१	पीक / वाणाचे नाव	बाजरी सरळ वाण / एबीपीसी-४-३
२	प्रसारीत केलेले वर्ष	२००९
३	प्रसारीत करणारी संस्था / विद्यापीठ	राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद (वनामकृवि, परभणी)
९	पिकाचा कालावधी	८० ते ८५ दिवस
१०	उत्पादकता	धान्य : २५ ते ३० क्विंटल कडबा : ५० ते ५५ क्विंटल
११	वाणाची वैशिष्ट्ये / विशेष गुणधर्म	हा वाण गोसावी रोगास प्रतिकारक आहे. दाण्याचा आकार मध्यम व रंग हलका हिरवट असून फुटव्याचे प्रमाण जास्त असून १००० दाण्याचे वजन १२ ते १५ ग्रॅम आहे. हा सरळ वाण खरीप व उन्हाळी हंगामास उत्तम आहे.
१२	वाणासंबधी छायाचित्र	

५.

अ.क्र.	तपशील	विवरण
१	पीक / वाणाचे नाव	बाजरी (जैवसंपृक्त) संकरीत वाण / एएचबी-१२०० (नर वाण : एयुबीआय-११०१ मादी वाण : आयसीएमए-९८२२२अे.)
२	प्रसारीत केलेले वर्ष	२०१७
३	प्रसारीत करणारी संस्था / विद्यापीठ	राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद (वनामकृवि, परभणी)
९	पिकाचा कालावधी	८० ते ८५ दिवस
१०	उत्पादकता	धान्य : २७ ते ३० क्विंटल कडबा : ५५ ते ६० क्विंटल
११	वाणाची वैशिष्ट्ये / विशेष गुणधर्म	हा वाण गोसावी व करपा रोगास प्रतिकारक आहे. घट्ट कणीस व टपोरे दाणे तसेच रंग हिरवट असून फुटव्याचे प्रमाण जास्त असून १००० दाण्याचे वजन १५ ते १८ ग्रॅम आहे. ह्या वाणामध्ये लोहाचे प्रमाण ८८ मि.ग्रॅ/ कि.ग्रॅ व जस्ताचे प्रमाण ४३ मि.ग्रॅ/ कि.ग्रॅ असून संपुर्ण देशात प्रसारीत करण्याची शिफारस करण्यात आली
१२	वाणासंबंधी छायाचित्र	

६.

अ.क्र.	तपशील	विवरण
१	पीक / वाणाचे नाव	बाजरी (जैवसंपृक्त) संकरीत वाण / एएचबी-१२६९ (नर वाण : एयुबीआय-११०५ मादी वाण : आयसीएमए-९८२२२अे.)
२	प्रसारीत केलेले वर्ष	२०१८
३	प्रसारीत करणारी संस्था / विद्यापीठ	राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प, औरंगाबाद (वनामकृवि, परभणी)
९	पिकाचा कालावधी	८० ते ८२ दिवस
१०	उत्पादकता	धान्य : ३० ते ३२ क्विंटल कडबा : ७२ ते ७५ क्विंटल

११	वाणाची वैशिष्ट्ये / विशेष गुणधर्म	हा वाण गोसावी व करपा रोगास प्रतिकारक आहे. घट्ट कणीस व टपोरे दाणे तसेच रंग हिरवट असून फुटव्याचे प्रमाण जास्त असून १००० दाण्याचे वजन १८ ग्रॅम आहे. हया वाणामध्ये लोहाचे प्रमाण ९१ मि.ग्रॅ/ कि.ग्रॅ व जस्ताचे प्रमाण ४५ मि.ग्रॅ/ कि.ग्रॅ असून संपुर्ण देशात प्रसारीत करण्याची शिफारस करण्यात आली
१२	वाणासंबंधी छायाचित्र	

६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	
---	---	--

योजनेचे नाव : राष्ट्रीय कृषि संशोधन प्रकल्प टप्पा-१, औरंगाबाद

अ.क्र.	पदनाम	विषय	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	कर्मचारी / अधिकारी यांचे नाव	शेरा
१	सहयोगी संचालक संशोधन		०१	०१	-	डॉ. एस.बी. पवार	१. डॉ. एन.आर. पतंगे, सहाय्यक प्राध्यापक हे कृषि संशोधन केंद्र, बदनापूर येथून प्रतिनियुक्तीवर
२	सहयोगी प्राध्यापक	कीटकशास्त्र	०१	-	०१	रिक्त	२. प्रा. डी.एम. लोमटे, सहाय्यक प्राध्यापक हे कृषि तंत्र विद्यालय, औरंगाबाद येथून प्रतिनियुक्तीवर
३	सहयोगी प्राध्यापक	कृषि अर्थशास्त्र	०१	-	०१	रिक्त	३. प्रा. एस.बी. कदम सहाय्यक प्राध्यापक यांचा आचार्य पदवी शिक्षणास प्रवेश
४	सहयोगी प्राध्यापक	कृषि विद्या	०१	-	०१	रिक्त	४. डॉ. ए.बी. बागडे, सहाय्यक प्राध्यापक हे कृषि महाविद्यालय, परभणी येथून प्रतिनियुक्तीवर
५	सहयोगी प्राध्यापक	वनस्पतीशास्त्र	०१	-	०१	रिक्त	५. श्री. एन.एम. पळसकर, वाहनचालक हे फळ संशोधन केंद्र, औरंगाबाद येथे प्रतिनियुक्तीवर
६	सहयोगी प्राध्यापक	कृषि विस्तार शिक्षण	०१	-	०१	रिक्त	
७	सहाय्यक प्राध्यापक	उद्यानविद्या	०१	-	०१	रिक्त	
८	सहाय्यक प्राध्यापक	कृषि विद्या	०१	-	०१	रिक्त	
९	कक्ष अधिकारी		०१	०१	-	श्री. जी.के. कनीमर	
१०	वरिष्ठ लघुलेखक		०१	-	०१	रिक्त	
११	सहाय्यक कक्ष		०१	-	०१	रिक्त	

	अधिकारी					
१२	वरिष्ठ लिपीक		०१	-	०१	रिक्त
१३	वाहन चालक		०२	०२	-	श्री. डी.जी. मोरे श्री.एन.एम. पळसकर
१४	मजूर		१०	०१	०९	श्री. व्ही.जी. ढगे
	एकूण		२४	०५	१९	

योजनेचे नाव : बाजरा संशोधन केंद्र, वैजापूर

अ.क्र.	पदनाम	विषय	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	कर्मचारी / अधिकारी यांचे नाव	शेरा
१	कृषि सहाय्यक		०२	०२	-	श्री. एन.एन. कुंदे श्री. जी.एस. इंदुलकर	
२	कनिष्ठ लिपीक		०१	०१	-	श्री. एम.एल. चक्रे	
३	शिपाई		०१	-	०१	रिक्त	
४	पहारेकरी		०१	०१	-	श्री. डी.के. गालफाडे	
५	मजूर		१२	०६	०६	श्री. एच.एच. पंडीत श्री. व्ही.के. रणोर श्री. एम.एच. ढगे श्री. आर.एस. शिंदे श्री. जे.पी. जैन श्री. डी.के. घोडके	
	एकूण		१७	१०	०७		

योजनेचे नाव: अ.आय.सी.आर.पी. ऑन पर्ल मिलेटे, औरंगाबाद

अ.क्र.	पदनाम	विषय	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	कर्मचारी / अधिकारी यांचे नाव	शेरा
१	सहयोगी प्राध्यापक (बाजरा पैदासकार)	वनस्पती शास्त्र	०१	०१	-	प्रा. एच.एच. भदर्ग	
२	सहयोगी प्राध्यापक	कृषिविज्ञान शास्त्र	०१	०१	-	डॉ. जी.पी. जगताप	
३	सहयोगी प्राध्यापक	कृषिविज्ञानवेत्ता	०१	०१	-	प्रा. आर.एस. राऊत	
४	वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक		०२	०२	-	श्री. के.डी. दहीफळे श्रीमती. अ.के. झोटे	श्रीमती. अ.के. झोटे कृषि तंत्र विद्यालय, औरंगाबाद येथे प्रतिनियुक्तीवर
	एकूण		०५	०५	-		

७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	या संशोधन केंद्रावर १६.४० हेक्टर जमीन असून संपूर्ण क्षेत्रावर संरक्षक भिंत उभारण्यात आलेली आहे. (एनएआरपी, औरंगाबाद) या संशोधन केंद्रावर २०.८९ हेक्टर जमीन असून १३०० मीटर क्षेत्रावर संरक्षक भिंत उभारण्यात आलेली असून १६०० मीटर क्षेत्रावर संरक्षक भिंत बांधणे आवश्यक आहे. (बाजरा संशोधन केंद्र, वैजापूर)
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय : संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीचा संशोधन व बीजोत्पादन कार्यक्रमासाठी खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामामध्ये वापर होत आहे. तसेच डाळिंब, पेरू इ. फळपिकांचे मातृवृक्ष व बहुवार्षिक चारा पिकांची लागवड केलेली आहे. (एनएआरपी, औरंगाबाद) होय : संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीचा संशोधन व बीजोत्पादन कार्यक्रमासाठी खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामामध्ये वापर होत आहे. तसेच चिंच, बांबू या पिकांची लागवड केलेली आहे. (बाजरा संशोधन केंद्र, वैजापूर)

१२. सीताफळ संशोधन केंद्र, अंबाजोगाई

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	सीताफळ संशोधन केंद्र, अंबाजोगाई. ता. अंबाजोगाई, जि. बीड
२	स्थापना वर्ष	१९९७
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	carsazf@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सीताफळ व सोयाबीन
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)	प्रभारी अधिकारी ०१ वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक ०१, कृषि सहाय्यक ०१, मजुर ०४
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	विहीर-०१, इंधन विहीर - ०१.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	एकुण जमीन -११.५० हेक्टर. वहिता खालील/ईमारती खालील जमीन - १४.५० हेक्टर. पडिक जमीन - ०५.०० हेक्टर.

१३. कृषि संशोधन केंद्र, तुळजापूर

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	कृषि संशोधन केंद्र तुळजापूर, औसा रोड तुळजापूर
२	स्थापना वर्ष	१९७२
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२२३७८४८२ rprstuljapur@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	पेरसाळ
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	

भात पैदास शास्त्र विभाग:-

- अधिक उत्पन्न देणार कमी कालावधीत तसेच कमी पावसावर येणारा व करपा या रोगास प्रतिकारक्षम असलेला अंबिका हा वाण सन १९८४ साली प्रसारीत करण्यात आला.
- अंबिका ह्या वाणापेक्षा उत्पादनात सरस असलेला (१९-२२ कि.हे.) तसेच कमी कालावधीत (१०० ते १०५ दिवस) येणार सुधारीत वाण तेरणा कृषि संशोधन केंद्र तुळजापूर येथुन १९८९ साली मराठवाड्याच्या कोरडवाहु विभागासाठी प्रसारीत करण्यात आला.
- कृषि संशोधन केंद्र येथे स्थानिक वाणांच्या संकलनाच्या कार्यक्रमातर्गत ३० महत्वपूर्ण वाण संकलित केले आहेत. तसेच अवर्षण प्रतिकारकक्षम व लवकर येणारी ३०-४० प्रजा (जर्मप्लाझम) देशाच्या विविध भागातून संकलित केली आहेत.
- टी.जे.पी. ४८ मध्याम बुटका व लवकर येणारा. हा वाण २०१२ साली मराठवाडा विभागासाठी प्रसारीत करण्यात आला.

भात उत्पादन शास्त्र :

- कोरडवाहु पेरसाळीसाठी हे.५० किलो बियाणे ३० से.मी. अंतरावरील ओळीमध्ये पेरल्याने साठीचे चांगले उत्पादन मिळते.
- पेरसाळीसाठी हे. ५० कि.ग्रॅ. नत्र, ३० कि.ग्रॅ. पालाश व स्फुरद, ३० कि.ग्रॅ. द्यावे.
- पेरसाळ आधारीत पीक पध्दतीच्या प्रयोगावरुन असे दिसुन येते की पेरसाळ त्यानंतर हरभरा ही क्रमीत पीक पध्दती आर्थिक दृष्ट्या फायदेशीर आढळून आली.
- पेरसाळ आधारीत आंतर पीक पध्दतीमध्ये ६.२ भात आणि तूर पेरली असता निखळ साळीच्या पिकाच्या तुलनेत अधिक आर्थिक लाभ मिळाला.
- तण नियंत्रणाच्या प्रयोगाद्वारे असे आढळून आले की पेरणी नंतर २० दिवसांनी पहिली व ४० दिवसांनी दुसरी अशा खुरपण्या केल्या आसता साळीचे चांगले उत्पादन मिळाले.

वनस्पती विकृती शास्त्र :-

- साळीच्या करपा रोगाच्या नियंत्रणासाठी साळीच्या बियाण्याला प्रती कि.ग्रॅ बियाण्यास ४ ग्रॅ. बाविस्टीनची बीजप्रक्रिया करावी. त्यानंतर पिकावर रोगाचा प्रादुर्भाव येण्याची शक्यता दिसल्यास रोगाच्या प्राथमिक आवस्थेत १० ग्रॅ. बाविस्टीनची १० ली. पाण्यातून याप्रमाणे पहिली फवारणी करावी आणि त्यानंतर १५-२० दिवसांनी १० मि.ली. हीडसॉन १० ली. पाण्यातून या प्रमाणात दुसरी फवारणी करावी.
- पानावरील आणि लोंबीवरील करपा नियंत्रणासाठी प्रती किलो बियाण्यास ४ ग्रॅ. कोगोरीन या प्रमाणे बिजप्रक्रिया केल्यानंतर फुटवे फुटण्याच्या अवस्थेत आणि लोबी बाहेर पडण्याच्या अगोदर साळीवर १० ली. पाण्यातून १० ग्रॅ. बाविस्टीन या प्रमाणात फवारणी केली असता साळीचे अधिक उत्पादन मिळाले.

	<p>३. मोहराच्या भुरी रोगाचे नियंत्रण करण्यासाठी पेरणी नंतर ३०,४२,५४, दिवसानी ७ मिली कॉलीक्सीन १० मी. पायातून फवारले असता भुरी रोगाचे चांगले नियंत्रण होवून मोहरीचे अधिक उत्पादन मिळते.</p> <p>कीटकशास्त्र :</p> <p>१. साळीच्या खोड किडीच्या नियंत्रणासाठी ०.०१ टक्के सुमिसीडीन च्या फवारणीने फायदा होतो.</p> <p>२. हरभ-याच्या घाटे पोखरणा-या अळीच्या नियंत्रणासाठी हरभ-यावर फुलो-याच्या अवस्थेत आणि त्यानंतर १५ दिवसांनी सुमिसीडीनच्या द्रावणाच्या दोन फवारण्या केल्या असता नियंत्रक संस्कारापेक्षा हरभ-याचे अधिक उत्पादन मिळाले.</p> <p>३. तुरीच्या शेंगा पोखरणा-या अळीच्या नियंत्रणासाठी हे. २५० एल.ई एचएनपीव्ही ही पहिली फवारणी त्यानंतर ०.०४ टक्के मोनोक्रोटोफॉसच्या द्रावणाची दुसरी फवारणी आणि पुन्हा वरील प्रमाणे एचएनपीव्ही ची तिसरी फवारणी केल्याने शेंगा पाखरणा-या अळीच्या प्रादुर्भावात लक्षणीय घट होवून तुरीचे अधिक उत्पादन मिळाले.</p> <p>४. सोयाबीनच्या पाने गुंडाळणा-या अळीच्या नियंत्रणासाठी ०.०५ टक्के इंडोसल्फान द्रावणाच्या पिकाच्या १० टक्के आर्थिक नुकसानीच्या पातळीवरील अवस्थेत फवारणी केली असता पाने गुंडाळणा-या अळीचे नियंत्रण होवून अधिक उत्पादन मिळाले.</p>					
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)					
भारतीय कृषि संशोधन प्रकल्प, तुळजापूर (एन.ए.आर.पी.):						
अ.क्र.	पदाचे नाव	मंजूर पदे	भरलेली पदे (नावासह)	आस्थापनेचे/योजनेचे नांव	रिक्त पदे	शेरा प्रतिनियुक्तीचे कार्यालय/इतर
०१	सहयो.प्राध्यापक	०१	--	एन.ए.आर.पी.	०१	--
०२	सहा.प्राध्यापक	०२	--	एन.ए.आर.पी.	०२	--
०३	सहा.प्राध्यापक	--	--	एन.ए.आर.पी.	--	--
०४	कृषि सहायक	०१	--	एन.ए.आर.पी.	०१	--
०५	कनिष्ठ लिपीक	०२	श्री.चव्हाण आर. व्ही.	एन.ए.आर.पी.	--	--
०६	कनिष्ठ लिपीक	--	श्री. कोथळे एस.एस	एन.ए.आर.पी.	--	--
०७	प्रयोगशाळा सेवक	०१	--	एन.ए.आर.पी.	०१	--
०८	मजूर	०१	श्री. नारायण पु. भंगे	एन.ए.आर.पी.	--	--
०९	प्रयोगशाळा परिचर	--	श्री. रसाळ डि.डि	--	--	कृषि महाविद्यालय,
१०	पहारेकरी	--	श्री काकडे ए.के.	--	--	
११	शिपाई	--	श्रीमती कोलते एस. एच.	--	--	
एकूण		०८			०५	

७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	कार्यालयीन इमारत, खळे, गोठा, गोदाम, ट्रॅक्टर व शेती अवजारे, संरक्षण भिंत या सुविधा उपलब्ध आहेत.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	:- होय:- संशोधन केंद्राकडे ११.९३ हे. जमीन उपलब्ध असून इमारतीखाली ३.५३ हे. व वहीतीखाली ८.४० हे. क्षेत्रे आहे. वहीतीखालील क्षेत्रावर खरीप हंगामात सोयाबीन व पेरसाळ पिकाचा बीजोत्पादन कार्यक्रम घेतला जातो तसेच पेरसाळ पिकावरील विविध प्रयोग घेतले जातात. रब्बी हंगामात करडई, ज्वारी, हरभरा या पिकाचा बीजोत्पादन कार्यक्रम घेतला जातो. याद्वारे संशोधन केंद्रावर उपलब्ध असलेल्या जमिनीचा वापर पूर्ण होत आहे.

१४. गळीतधान्य संशोधन उप केंद्र, अंबाजोगाई

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	गळीतधान्य संशोधन उप केंद्र, अंबाजोगाई
२	स्थापना वर्ष	१९७४
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९०९६२४२६३२
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	ज्वारी, तूर, सुर्यफुल
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	निरंक
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	कृषि अधिकारी-१, कृषि सहाय्यक-१, प्रयोगशाळा सहाय्यक -१, मजूर-२
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	संरक्षण भिंती बांधणे आवश्यक आहे.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय – पैदासकार बियाण्याची लागवड करणे

१५. कृषि संशोधन केंद्र, सोमनाथपूर

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	कृषि संशोधन केंद्र, सोमनाथपूर
२	स्थापना वर्ष	१९६३
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	acrosomnathpur@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	गावरान कापूस संशोधन
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	कनिष्ठ संशोधन सहाय्यक-२, कृषि सहाय्यक -१
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	प्रक्षेत्रास संरक्षण भिंत आहे.
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	या संशोधन केंद्राच्या प्रक्षेत्रावर विद्यापीठाने शिफारस केल्याप्रमाणे विविध पिकांचे पैदासकार बीजोत्पादन कार्यक्रम व प्रयोग तपासणी केली जाते. सर्व जमीन लागवडीसाठी आहे. या कार्यालयांतर्गत एकूण २२.८० हे. जमीन असुन १७.३१ हे. लागवडीखाली आहे. उर्वरीत जमीन इमारती रस्ते व न्यायप्रविष्ट आहे.

१६. तालुका बीज गुणन केंद्र, अंबाजोगाई

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	तालुका बीज गुणन केंद्र, अंबाजोगाई
२	स्थापना वर्ष	१९७४
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	carsazf@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सोयाबीन
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--
६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	प्रभारी अधिकारी-१, कनिष्ठ संशोधन सहाय्यक-१, कृषि सहाय्यक -१, कनिष्ठ लिपीक-१, निरीक्षण मदतनिस-१, मजुर -१०
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	अपरिपूर्ण
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	एकूण जमीन ४२.२८ हेक्टर वहिता खालील/ ईमारती खालील जमीन २५.०० हेक्टर पडीक जमीन - १७.२८ हेक्टर

१७. सेंद्रीय शेती संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्र, परभणी

१	संशोधन केंद्र नाव, पत्ता	सेंद्रीय शेती संशोधन आणि प्रशिक्षण केंद्र, वनामकृवि, परभणी
२	स्थापना वर्ष	२०१८ (राज्य शासनाचा शासन निर्णय क्र.कृषिवि-३७१६/प्र.क्र. ४८/७-अे दिनांक २३.०८.२०१७) पाच वर्षासाठी प्रकल्प तत्वावर सुरुवात.
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	दुरध्वनी क्र. ०२४५२-२२०१२१ फॅक्स : ०२४५२-२२०१२१ ईमेल : ofrtcvmkvparbhani@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सोयाबीन, तूर, कापूस, हरभरा, टोमॅटो, वांगी, दोडका
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	अ.) निरंक ब) सन २०१८-१९ मध्ये एकूण ५६० शेतकऱ्यांना तर सन २०१९-२० मध्ये २५१ शेतकऱ्यांना सेंद्रीय शेती या विषयावर प्रशिक्षण देण्यात आले.

६	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)																											
<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th data-bbox="521 306 790 415">पदाचे नाव</th> <th data-bbox="790 306 898 415">मंजूर पदे</th> <th data-bbox="898 306 1008 415">भरलेली पदे</th> <th data-bbox="1008 306 1216 415">शेरा</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="521 415 790 470">प्रमुख अन्वेषक (कायम)</td> <td data-bbox="790 415 898 470">निरंक</td> <td data-bbox="898 415 1008 470">०१</td> <td data-bbox="1008 415 1216 470">प्रतिनियुक्तीवर</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 470 790 525">कृषि सहाय्यक (कायम)</td> <td data-bbox="790 470 898 525">निरंक</td> <td data-bbox="898 470 1008 525">०१</td> <td data-bbox="1008 470 1216 525">प्रतिनियुक्तीवर</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 525 790 579">वरिष्ठ संशोधन सहयोगी</td> <td data-bbox="790 525 898 579">०५</td> <td data-bbox="898 525 1008 579">०५</td> <td data-bbox="1008 525 1216 579">कंत्राटी स्वरूपात</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 579 790 634">कृषि सहाय्यक</td> <td data-bbox="790 579 898 634">०२</td> <td data-bbox="898 579 1008 634">०२</td> <td data-bbox="1008 579 1216 634">कंत्राटी स्वरूपात</td> </tr> <tr> <td data-bbox="521 634 790 693">प्रयोगशाळा सहाय्यक</td> <td data-bbox="790 634 898 693">०२</td> <td data-bbox="898 634 1008 693">०२</td> <td data-bbox="1008 634 1216 693">कंत्राटी स्वरूपात</td> </tr> </tbody> </table>					पदाचे नाव	मंजूर पदे	भरलेली पदे	शेरा	प्रमुख अन्वेषक (कायम)	निरंक	०१	प्रतिनियुक्तीवर	कृषि सहाय्यक (कायम)	निरंक	०१	प्रतिनियुक्तीवर	वरिष्ठ संशोधन सहयोगी	०५	०५	कंत्राटी स्वरूपात	कृषि सहाय्यक	०२	०२	कंत्राटी स्वरूपात	प्रयोगशाळा सहाय्यक	०२	०२	कंत्राटी स्वरूपात
पदाचे नाव	मंजूर पदे	भरलेली पदे	शेरा																									
प्रमुख अन्वेषक (कायम)	निरंक	०१	प्रतिनियुक्तीवर																									
कृषि सहाय्यक (कायम)	निरंक	०१	प्रतिनियुक्तीवर																									
वरिष्ठ संशोधन सहयोगी	०५	०५	कंत्राटी स्वरूपात																									
कृषि सहाय्यक	०२	०२	कंत्राटी स्वरूपात																									
प्रयोगशाळा सहाय्यक	०२	०२	कंत्राटी स्वरूपात																									
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	कार्यालयासाठी इमारत (४ खोल्या) सुस्थितीत, जनावरांसाठी गोठा परंतु दुरुस्तीचे काम सुरु आहे, सिंचनासाठी ०१ विहीर ३० फुट खोल, तारेचे संरक्षण कुंपण २००० मीटर पुर्ण झालेले आहे, अजुन २००० मीटर कुंपण व लोखंडी गेट (०८) ची आवश्यकता आहे.																										
८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	एकूण उपलब्ध करुन देण्यात आलेल्या ३० हेक्टर जमिनीपैकी लागवडीखाली १७ हेक्टर जमीन आहे व उर्वरित जमीन फळबाग पिकांसाठी लागवडीखाली आणण्याचे काम सुरु आहे.																										

❖ अखिल भारतीय समन्वयीत संशोधन योजना :

- अखिल भारतीय समन्वयीत कोरडवाहू शेती संशोधन प्रकल्प, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयीत कोरडवाहू शेती संशोधन प्रकल्प, परभणी
२	स्थापना वर्ष	२००५
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	७५८८०८२१८४ / (०२४५२) २२३५८० aicrpdaparbhani@yahoo.co.in
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सोयाबीन, कापूस, तूर, मुग, उडीद, कारळ, ज्वारी, हरभरा, करडई, रब्बी ज्वारी इ.
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	<p>१. मराठवाडा विभागातील हमखास पावसाच्या प्रदेशात काळयाखोल जमिनीत कापूस पिकाच्या अधिक उत्पादनासाठी खोल नांगरणी (३० सें.मी.) खोलीपर्यंत व तदनंतर दोन वखराच्या पाळया घालाव्यात (१९९९)</p> <p>२. काळया खोल जमिनीमध्ये जमीन आणि पाण्याचे संधार करण्याच्या अभ्यासात तूर या पिकात सरी वरंबा बांधणी पध्दत आणि रुंद वरंबा सरी (बीबीएफ) पध्दतीचा अवलंब केल्यास जमीन आणि पाणी यांचे परिणामकारकरित्या संधारण होते असे आढळून आले. या तंत्राचा परिणाम पिकाचे अधिक उत्पादन मिळण्यासाठी होतो. तसेच पावसाबरोबर वाहून जाणा-या मातीचे प्रमाण सुध्दा कमी होते. (२००४)</p> <p>३. कोरडवाहू पीक पध्दतीचे जास्तीत जास्त उत्पादन आणि नफा मिळविण्यासाठी रासायनिक खताची मात्रा १२५ टक्के करून खरीप पीक पेरणीनंतर २५-३० दिवसांनी प्रत्येक दुस-या अथवा चौथ्या ओळीनंतर पावसाचे पाणी जमिनीमध्ये साठविण्यासाठी सरी काढण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <p>४. हमखास पावसाच्या प्रदेशात मध्यम व खोल जमिनीवर जास्तीत जास्त उत्पादन आणि नफा मिळविण्यासाठी प्राधान्यक्रमाने सोयाबीन + तूर (४:२ ओळीचे प्रमाण) या आंतरपीक पध्दतीची शिफारस करण्यात आली आहे. तसेच ज्वारी + तूर आणि मुग - रब्बी ज्वारी /करडई या दुस-या क्रमांकाच्या पर्यायी पीक पध्दती आहे. (२००४)</p> <p>५. कारळचा पीएनएस-६ हा सुधारीत वाण प्रसारीत करण्यात आला. दाण्याचा मोठा आकार व ३८ टक्के तेलाचे प्रमाण, ५००-५५० किलो/हेक्टर उत्पादन क्षमताही या वाणाची वैशिष्टे आहेत. (२००५)</p>

६. मराठवाडयाच्या कोरडवाहू परिस्थितीत पावसाच्या अनिश्चित आगमनानुसार पीक पध्दतीवर आधारित खालील आपत्कालीन पीक नियोजनाची शिफारस करण्यात आलेली आहे.(२००५-२००६)

पेरणी योग्य कालावधी	उपयुक्त पिके / पीक पध्दती
३० जून	कापूस + सोयाबीन, ज्वार + तूर, सोयाबीन + तूर, एरंडी + सोयाबीन, बाजरा + तूर, मुग, उडीद, ज्वारी, बाजरी, कापूस व सोयाबीन
१५ जूलै	कापूस + सोयाबीन, ज्वार+तूर, सोयाबीन+तूर, एरंडी+ सोयाबीन, बाजरा+तूर,
३० जुलै	सोयाबीन+तूर, एरंडी+ सोयाबीन, बाजरा+तूर
१५ ऑगस्ट	सोयाबीन+तूर, एरंडी+ सोयाबीन, बाजरा+तूर (अपरिहार्य परिस्थितीत)

७. सोयाबीन + तूर आंतरपिक पध्दतीमध्ये मुलस्थानी जलसंधारणाकरीता पेरणीनंतर ४ ते ५ आठवड्यांनी प्रत्येक चार ओळीनंतर सरी काढण्याची शिफारस करण्यात आली आहे. (२००८-२००९)

८. हमखास पावसाच्या प्रदेशातील मध्यम जमिनीत समतल बांध किंवा ढाळीच्या बांधाऐवजी, मृद व जल संधारणासाठी शेताच्या सभोवतालचा बांध ज्याच्यावरील रुंदी ०.३० मी, खालील रुंदी २.१ मी. उंची ०.९० मी काटछेद १.०८ चौ. मी. बाजुचा उतार १:१ या प्रमाणे तयार करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. या बाजुचा उतार १:१ या प्रमाणे तयार करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. या शिवाय शेतातील जास्तीचे पाणी काढून घेण्यासाठी ३० सें.मी. व्यासाचा (३ मी लांब) सिमेंट पाईपाचा वापर करण्याची देखील शिफारस करण्यात येते.

९. पाणलोट क्षेत्रात समतल चरांमधील गाळ काढण्याऐवजी नवीन समतल चरांचे काम प्रस्तावित करण्यात यावे. समतर चरांचे कार्यक्षम आयुष्यमान ७ वर्ष असावे. दगडी बंधारे व नाल बांध याचे कार्यक्षम आयुष्यमान १५ व २५ वर्षे अनक्रमे असावे.

१०. कापूस + सोयाबीन, ज्वार + तूर, सोयाबीन+तूर या आंतरपिक पध्दतीकरीता मध्यम ते भारी जमिनीवर मुलस्थानी जलसंधारण व अधिक उत्पादनाकरीता ५.४ मीटर अंतरावरील जलसंधारण सरीची शिफारस करण्यात आलेली आहे (२०११-२०१२)

११. कापूस+ सोयाबीन, ज्वार+तूर, सोयाबीन+तूर या आंतरपिक पध्दतीकरीता पावसाच्या खंडाच्या काळात जमिनीतील ओलाव्याच्या नियंत्रणाकरीता व कार्यक्षम वापराकरीता केवोलीन (६ टक्के) फवारणी,

मातीचे आच्छादन (अतिरीक्त कोळपणी) व सोयाबीन किंवा इतर जैविक घटकांच्या आच्छादनाच्या एकत्रित वापराची शिफारस करण्यात आली आहे. (२०११-२०१२)

१२. मराठवाडा विभागातील मध्यम व भारी जमिनीमध्ये अधिक उत्पादन व आर्थिक फायद्याच्यादृष्टीने, कापूस+ सोयाबीन (१:१) व सोयाबीन + तुर (४:२) आंतरपिक पध्दतीच्या वार्षिक फेरपालट पध्दतीकरीता ट्रॅक्टरच्या मशागत यंत्राने करण्यात आलेल्या उथळ मशागतीची, तद्नंतरच्या ट्रॅक्टरच्या वखराच्या २ ते ३ पाळ्या व आंतर मशागतीसह शिफारस करण्यात येत आहे.

१३. वनामकृवि विकसीत कृत्रिम विहीर पुर्नभरण सयंत्राची शिफारस विहीर पुर्नभरण तसेच भूजल साठ्याच्या वाढीसाठी करण्यात येत आहे. विहीत पुर्नभरणासाठी खालीलप्रमाणे अधिक गाळण क्षमता असलेल्या सिमेंट व विटांचे बांधकाम केलेल्या बाह्य व मुख्यगाळण यंत्रणेची व त्या सोबत १ x १ x १.५ मी आकाराच्या गाळ साठवण यंत्रणेची शिफारस करण्यात येत आहे.

गाळण साहीत्य	बाह्यगाळण यंत्रणा (०.६ x ०.६ x ०.६ मी)	मुख्यगाळण यंत्रणा २ x २ x २ मी
मोठेदगड	२० सेंमी	३० सेंमी
छोटे दगड	२० सेंमी	३० सेंमी
वाळू	२० सेंमी	३० सेंमी

१४. मराठवाडा विभागातील हमखास पावसाच्या प्रदेशात पाणलोट क्षेत्राच्या क्षेत्रफळानुसार शेततळ्याचे आकारमान तसेच संरक्षित सिंचनाचे क्षेत्र खालीलप्रमाणे असावे

पाणलोट क्षेत्र (हेक्टर)	शेततळ्याची माध्याची लांबी, रुंदी खोली व बाजूचा उतार (मीटर)	आकारमान (घन मीटर)	संरक्षित सिंचन क्षेत्र (हेक्टर)	शेततळ्याने व्यापलेली जागा (टक्के)
०१	२०x२० x ३/१.५:१	७४१	०.७५	४.००
०२	२५x२५ x ३/१.५:१	१२८१	१.०५	३.१३
०३	३०x३० x ३/१.५:१	१९७२	२.२५	३.००

१५. मका आंतरपिक पध्दतीत आंतर पिकांचा अभ्यासजोड ओळ (४५-७५ सें.मी.) पध्दतीत मक्याचे उत्पादन सर्वाधिक मिळाले. परंतु एक ओळ अंतर पध्दतीमध्ये मका + सोयाबीन(१:१) मध्ये सर्वाधिक नफा मिळाला. पाच वर्षांच्या निष्कर्षावरून एक व जोड ओळ पध्दतीत निव्वळ मका पेरणी अंतर्गत सर्वाधिक उत्पादन मिळाले.

१६. मराठवाडा विभागातील भूजल पातळी वाढविण्यासाठी कुपनलिका पुर्नभरण तंत्रज्ञानाची शिफारस करण्यात आली आहे. या तंत्रज्ञानाद्वारे भूजल पातळी २.८ ते ३.५ मीटर पर्यंत वाढ होवून साधारणतः २५ टक्के अधिक भूजल पुर्नभरण होण्यास मदत होते.
१७. शेततळ्यात साठलेल्या पाण्याचे बाष्पीभवनाद्वारे होणारे नुकसान ५० टक्क्यांपर्यंत कमी करण्यासाठी सीटाईल अल्काहोल २० मि.ली. ग्रॅम प्रती चौरस मीटर याप्रमाणे शेततळ्यात पाणी असे पर्यंत प्रत्येक १५ दिवसाच्या अंतराचे टाकण्याची शिफारस करण्यात येते.
१८. सोयाबीन पिकाचे अधिक उत्पादन घेण्यासाठी तसेच पावसाच्या पाण्याचे संधारण होण्यासाठी रुंद वरंबा सरी पध्दतीची शिफारस मराठवाडा विभागासाठी करण्यात येते.

FIG : well recharge technique

FIG : Cetyl alcohol for control of water evaporation in farm pond

FIG : Deep ploughing for increasing in infiltration

FIG : Soybean + Pigeonpea intercropping (4:2)

FIG : Intercropping cotton + soybean (1:1)

FIG : Intercropping Pigeonpea + Sorghum (2:4)

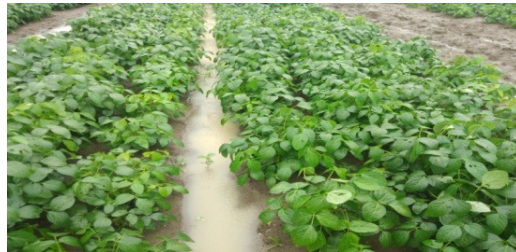
FIG : Cement nala bund

FIG : Soybean on BBF

FIG : Borewell Recharging Technology

FIG : Rain water collected in furrow of BBF

FIG : Intercropping soybean + Pigeonpea (4:2)

FIG : Stone nala bund

६	संशोधन योजनेत उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)				
अ.क्र.	पदाचे नाव	पदांची संख्या			पद धारण केलेल्या अधिका-याचे नाव
		मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	
१.	मुख्य शास्त्रज्ञ/प्राध्यापक (कृषि विद्या/ मृदाशास्त्र /मृदा व जलसंधारण अभियांत्रिकी)	१	१	-	डॉ. वा. नि. नारखेडे
२.	वरिष्ठ शास्त्रज्ञ / सहयोगी प्राध्यापक (कृषि विद्या)	१	१	-	डॉ. आ.कि.गोरे (सेवावर्ग सेंद्रीय शेती)
३.	वरिष्ठ शास्त्रज्ञ / सहयोगी प्राध्यापक (मृदाशास्त्र)	१	-	१	रिक्त
४.	वरिष्ठ शास्त्रज्ञ / सहयोगी प्राध्यापक (मृदा व जलसंधारण अभियांत्रिकी)	१	१	-	डॉ.ज. मा. पोटेकर (सेवावर्ग कृषि महाविद्यालय उस्मानाबाद)
५.	वरिष्ठ शास्त्रज्ञ / सहयोगी प्राध्यापक (कृषि विद्या) केवळ प्रक्षेत्रावरील संशोधनाकरीता	१	-	१	रिक्त
६.	वरिष्ठ तांत्रिक सहाय्यक	१	१	-	श्री. दि. बा. सुर्यवंशी
७.	वरिष्ठ तांत्रिक सहाय्यक	१	-	१	रिक्त
८.	वरिष्ठ तांत्रिक सहाय्यक	१	-	१	रिक्त
९.	वरिष्ठ तांत्रिक सहाय्यक केवळ प्रक्षेत्रावरील संशोधनाकरीता	१	-	१	रिक्त
१०.	ट्रॅक्टर चालक	१	-	१	रिक्त
११.	जीप चालक	१	१	-	श्री. मो.द.गवळी
१२.	प्रक्षेत्र सहाय्यक	१	-	१	रिक्त
१३.	प्रक्षेत्र सहाय्यक	१	१	-	श्रीमती सारिका नारळे
१४.	प्रक्षेत्र सहाय्यक केवळ प्रक्षेत्रावरील संशोधनाकरीता	१	१	-	श्री. वि. सं.भोसले (सेवावर्ग उती संवर्धन केंद्र)
१५.	प्रमुख लिपीक संगणक कौशल्यासह	१	-	१	रिक्त
१६.	प्रयोगशाळा परिचर	१	-	१	रिक्त
१७.	शिपाई	१	-	१	रिक्त
	एकूण	१७	०७	१०	
७	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भित)	प्रक्षेत्राला दोन बाजुने तारेचे कुंपण तसेच एका बाजूला संरक्षक भित आहे व एका बाजूस संरक्षक भित किंवा तारेचे कुंपण घालण्याची गरज आहे.			

८	संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	या संशोधन केंद्रावर संशोधनात्मक प्रयोगासाठी १० हे. जमीन असून त्याचा वापर एकूण १२ संशोधनात्मक प्रयोग घेण्यासाठी पूर्णपणे करण्यात येतो. तसेच या संशोधन केंद्राच्या अख्यारीत २६ हे. प्रात्यक्षिक प्रक्षेत्र असून त्याचा पूर्ण वापर बीजोत्पादन तसेच काही संशोधनात्मक प्रयोग घेण्यासाठी करण्यात येतो.
---	---	--

- अखिल भारतीय समन्वयीत सोयाबीन संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयीत सोयाबीन संशोधन केंद्र, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि, विद्यापीठ, परभणी.															
२	स्थापना वर्ष	१९७५															
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	७५८८१५६२१० ई.मेल: pbns soybean@rediffmail.com															
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सोयाबीन															
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	या संशोधन केंद्राने आजपर्यंत विकसीत करून लागवडीसाठी शिफारस करण्यात आलेले सोयाबीनचे वाण : एमएयुएस-१, एमएयुएस-२, एमएयुएस-३२, एमएयुएस-४७, एमएयुएस-६१, एमएयुएस-६१-२, एमएयुएस-७१, एमएयुएस-८१, एमएयुएस-१५८, एमएयुएस-१६२, एमएयुएस-६१२															
	 <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">MAUS 158</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">MAUS 162</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;">MAUS 612</div> </div>																
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)																
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>नांव</th> <th>पद</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>डॉ. एस. पी. म्हेत्रे</td> <td>सोयाबीन पैदासकार (शास्त्रज्ञ)</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>डॉ. आर.एस. जाधव</td> <td>सोयाबीन कीटकशास्त्रज्ञ</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>प्रा. व्ही आर. घुगे</td> <td>सहाय्यक सोयाबीन पैदासकार</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>श्रीमती. के.डी. किंगरे</td> <td>कृषि सहाय्यक</td> </tr> </tbody> </table>		अ.क्र.	नांव	पद	१	डॉ. एस. पी. म्हेत्रे	सोयाबीन पैदासकार (शास्त्रज्ञ)	२	डॉ. आर.एस. जाधव	सोयाबीन कीटकशास्त्रज्ञ	३	प्रा. व्ही आर. घुगे	सहाय्यक सोयाबीन पैदासकार	४	श्रीमती. के.डी. किंगरे	कृषि सहाय्यक
अ.क्र.	नांव	पद															
१	डॉ. एस. पी. म्हेत्रे	सोयाबीन पैदासकार (शास्त्रज्ञ)															
२	डॉ. आर.एस. जाधव	सोयाबीन कीटकशास्त्रज्ञ															
३	प्रा. व्ही आर. घुगे	सहाय्यक सोयाबीन पैदासकार															
४	श्रीमती. के.डी. किंगरे	कृषि सहाय्यक															
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	अ) प्रक्षेत्रासाठी चेनलिक कुंपन प्रस्तावीत आहे. ब) प्रक्षेत्रावर सिंचनासाठी ०१ कुंपनलीका व पाईपलाईन उपलब्ध आहे.															
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संशोधन केंद्रास उपलब्ध असलेली एकूण जमीन : ५.८० हेक्टर रस्ते व शेततळ्या खालील क्षेत्र : ०.४५ हेक्टर लागवडीखालील क्षेत्र : ५.३५ हेक्टर															

● अखिल भारतीय समन्वयित संशोधन प्रकल्प – गृहविज्ञान, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयित संशोधन प्रकल्प गृहविज्ञान, सामुदायिक विज्ञान महाविद्यालय, वनामकृवि परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९९६
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२३४४४३७५ k_naheed@rediffmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	संबंधीत नाही
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	
१	अन्न व पोषण: ग्रामीण भागातील अशक्त व रक्तक्षय असलेल्या मुलांना दररोज ६५ ते १०० ग्रॅ. शेवग्याच्या पानांचे किंवा पालकाचे किंवा हिरव्या कोथिंबीरीचे पराठे किंवा तिळवड्या देण्याची शिफारस करण्यात येते तसेच महिला बालकल्याण योजनेस सदर पुरक आहाराचा समावेश करण्यात यावा. (२०००)	 <p>तिळवड्या पालकाचे पराठे</p> <p>भाजकक्या पोह्याचा चिवडा</p>
२	म.कृ.वि., परभणी येथे विकसीत करण्यात आलेल्या सुपोषा, सोयापोहा लाडू, डाळचिवडा, रागीबिस्कीट आणि सॅगोबिस्कीट या प्रथिने, कॅलरी, कॅल्शियम व लोहसमृद्ध पुरक पदार्थांची सर्वच वयोगटातील व्यक्तींसाठी विशेषतः मुले, गरोदर स्त्रिया, स्तनदा माता, कमी वजन असलेल्या व्यक्ती आणि कुपोषित मुले यांच्यासाठी पुरक आहार म्हणून वापरण्यात यावा.(२००८).	 <p>सोयापोहा लाडू रागीबिस्कीट</p> <p>सॅगोबिस्कीट डाळचिवडा</p>
३	रक्तातील हिमोग्लोबीनचे प्रमाण वाढण्यासाठी किशोरवयीन मुलींनी दररोज २० ग्रॅ . म. कृ. वि. विकसीत लोहयुक्त टॉफीजचे सेवन करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.	 <p>राजगिरा पाने आणि लोहयुक्त टॉफीज</p>

४	<p>७ ते ९ वर्षांच्या मुलांचे वजन, रक्तातील हिमोग्लोबीनच्या आणि प्रथिनांचे प्रमाण वाढण्यासाठी वनामकृवि विकसीत प्रथिन समृद्धमिक्स पल्स शेवचे (सोयाबीन, मूगदाळ, हरभरा दाळ आणि उडीद दाळ मिक्स २०:१०:५:५) दररोज ५० ग्रॅ सेवन करण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	 <p>प्रथिन समृद्धमिक्स पल्स शेव</p>
५	<p>अशी शिफारस करण्यात येते की, व.ना. म. कृ.वि., परभणी विकसीत पर्ल पॉप हा अल्पोपहाराचा पदार्थ ५० ग्रॅ. प्रती दिन ६० दिवस सेवन केल्यास हिमोग्लोबीनचे प्रमाण वाढण्यास मदत होते.</p>	 <p>पर्ल पॉप</p>
६	<p>कमी ग्लायसेमिक इंडेक्स असणारे मिक्स पल्स रोल (जी आय ३६.९६). मिलेट नमकीन (जी आय ३४.५३), मिलेट मिक्स (जी आय ३०.२२), मल्टीग्रेन रोटी (जी आय ३९.७७) आणि खिचडी (जी आय ४०.९०) हे पदार्थ मधुमेही व्यक्तींच्या दैनंदिन आहारात समावेश करण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	 <p>मिक्स पल्स रोल मिलेट नमकीन</p> <p>मिलेट मिक्स मल्टीग्रेन रोटी</p> <p>खिचडी</p>
१	<p>कौटुंबिक साधन संपत्ती व्यवस्थापन घटक : कापूस वेचणीकोट (२००२-२००३) : विकसित करण्यात आलेल्या पांढरा सुतीकोट व रुमाल यांचा महिलांचे कापूस वेचणी या कामातील कष्ट कमी करण्यासाठी तसेच त्यांना उन्हापासून संरक्षण मिळण्यासाठी वापर करण्यात यावा यासाठी ही शिफारस करण्यात आली.</p>	

२	<p>त्रिशुळ खुरपे (२००४-२००५): सुधारीत पात्यामुळे तण सहजतेने काढता येते. तण काढतेवेळी येणारा शारीरिक ताण कमी करण्यासाठी व शारीरिक संस्थिती सुधारण्यासाठी त्रिशुळ खुरप्याचा वापर करावा, अशी शिफारस करण्यात आली.</p>	
३	<p>गोपाळ खोरे (२००७-२००८): दुग्ध व्यवसायातील शारीरिक श्रम व वेळेची बचत करण्यासाठी गोपाळ खोऱ्याचा उपयोग करावा, अशी शिफारस करण्यात आली.</p>	
४	<p>दुध काढण्यासाठी फिरती घडवंची व तिपाई (२००८-२००९) : दुध काढताना होणारे शारीरिक श्रम, मानसिकताण तसेच दुधाचे नुकसान टाळण्यासाठी मकृवि विकसित दुध घडवंची व तिपाई वापरण्याची शिफारस करण्यात आली.</p>	
५	<p>प्रशिक्षक प्रशिक्षण मार्गदर्शिका (२००९-२०१०): शेतकरी महिलांचे काबाडकष्ट कमी करण्याचे तंत्रज्ञान प्रचलित करण्यासाठी प्रशिक्षक प्रशिक्षण मार्गदर्शिका ह्या तांत्रिक मार्गदर्शिकेचा उपयोग तंत्रज्ञान पर्यायाविषयी ज्ञान असणारे तज्ञ प्रशिक्षक तयार करण्यासाठी करावा अशी शिफारस करण्यात येत आहे.</p>	
६	<p>बहुउद्देशिय शिवण काम टेबल (२०१०-२०११) : पीठ शिवणकामा संबंधीच्या कार्यातील श्रमभार कमी करण्यासाठी बहुउद्देशिय शिवणकाम टेबलचा वापर करण्यात यावा अशी शिफारस करण्यात आली</p>	
७	<p>वांगी मोजा व भेंडी मोजा (२०११-२०१२) : मकृवि विकसित वांगी मोजा व भेंडी मोजाचा वापर भाजी तोडणी कार्यातील शेतकरी महिलांचे काबाडकष्ट कमी करण्यासाठी व कार्यक्षमता वाढवण्यासाठी करावा अशी शिफारस करण्यात आली</p>	

८	पीठ गिरणी कामगारांसाठी सुरक्षा संच (२०१२-२०१३) : मकृवि विकसित पीठ गिरणी कामगारांसाठी सुरक्षा संच (मास्क, धुळ नियंत्रक पिशवी व पीठ दाबणी सोटा), आवाज, धूळ प्रदुषण संरक्षण तसेच कष्ट कमी करण्यासाठी वापरावा	
९	सोयाबीन हातमोजा (२०१३-२०१४): सोयाबीन काढणी कार्यातील पुरुष व महिला शेती कामगारांचे श्रम कमी करण्यासाठी हातांच्या जखमांपासून संरक्षण मिळण्यासाठी व कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी वनामकृवि विकसित सोयाबीन हात मोज्यांचा वापर करावा अशी शिफारस करण्यात आली	
१०	सुलभा बॅग (२०१४-२०१५): शेतीतील हाताने करावयाचे खत पेरणी कार्य सुकर करण्यासाठी वनामकृवि विकसित सुलभा बॅगचा उपयोग करण्यात यावा अशी शिफारस करण्यात आली	
११	फुलेतोडणी साठी सानुकुल बॅगा (२०१६-२०१७): वनामकृवि, विकसित फुलेरी (सुटा गुलाब), गौरी (गट्टी गुलाब), टिकाई (गलांडा) व सोनाई (झेंडू) या सानुकुल बॅगांचा उपयोग फुले तोडणी करतांना कामगारांचे श्रम व वेळ कमी करण्यासाठी करावा अशी शिफारस करण्यात आली.	
१२	धान्य भरताण्यासाठी ट्रे (२०१६-२०१७) : धान्य भरताना कामगारांना जाणवणारे श्रम कमी करण्यासाठी तसेच कार्यक्षमता वाढण्यासाठी, वनामकृवि विकसित गॅलव्हनाईज्ड स्टीलचा, दोन	

	हॅन्डलचा, आयताकृती ट्रे वापरण्याची शिफारस करण्यात आली	
१३	पापड व शेवया गृह उद्योग केंद्रासाठी सुधारित कार्यस्थळ आराखडा (२०१७-२०१८) : पापड व शेवया गृह उद्योग केंद्रातील महिलांचे आरोग्य व कार्यक्षमता वृद्धीगत करण्यासाठी, वनामकृवि प्रमाणित सुधारीत कार्यस्थळ आराखड्याची शिफारस करण्यात आली	
१४	हळद पीक प्रणालीसाठी तंत्रज्ञान बास्केट (२०१८-२०१९): शेतकरी महिलांचे हळद पीक प्रणालीतील कष्ट कमी करण्यासाठी वनामकृवि विकसित सात अल्पखर्चिक तंत्रज्ञान समाविष्ट (उकरी, सावडी, नखाळ्या, लाकडी दाताळे, नवीन खुरपे, हातमोजे व सुलभा बॅग) बास्केटची शिफारस करण्यात आली.	
१५	रोप वाहक बॅग (२०१८-२०१९): शेतकरी महिलांचे रोपलावणी कार्यातील कष्ट कमी करण्यासाठी, वनामकृवि विकसित रोप वाहक बॅगचा उपयोग हस्तचलीत रोप लावणी यंत्रासोबत करावा अशी शिफारस करण्यात येते.	
१	वस्त्र शास्त्र विभाग: नैसर्गिक रंगात रंगविलेल्या पैठणीचे विमोचन माननीय मा. कृषि मंत्री श्री. गोविंदरावजी आदीक यांच्या हस्ते करण्यात आले. यावेळी मा.श्री.अनिल देशमुख, डॉ.निंबाळकर मा. कुलगुरू पी.डी.के.व्ही. अकोला, डॉ.पूरी मा. कुलगुरू एम.पी.के.व्ही. राहूरी, डॉ. पवार मा.कुलगुरू मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी, डॉ. सहारीया आणि डॉ. सुनिता काळे यांची उपस्थिती होती.	
	वर्ष २००४-०५ सुती रेशमी आणि उनी धागे रंगविण्याकरीता वावाडीगाच्या बिया हे उत्तम नैसर्गिक रंगस्रोत	

<p>वर्ष २०१६-१७ ठसा छपाईकरीता सुती कापडावर १ टक्का आणि रेशमी कापडावर ४ टक्के आंब्याच्या कोर्यांच्या स्टार्चचा, थीकनिंग एजंट म्हणुन वापर करण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	
<p>वर्ष २०१७-१८ पडदा छपाईकरीता सुती आणि रेशमी कापडावर १० टक्के आंब्याच्या कोर्यांच्या स्टार्चचा, थीकनिंग एजंट म्हणुन वापर करण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	
<p>वर्ष २०१८-१९ शेतातील मक्याच्या सालाच्या कच-यापासुन पर्यावरणस्नेही, बहुउपयोगी तंतू काढल्या जाऊ शकतात.</p>	
<p>१ मानव विकास व कौटुंबिक विकास घटक: ग्रामीण बालकांच्या काळजीसंबंधी घेण्यात आलेल्या विशेष कार्यक्रमांतर्गत त्यांच्या कुटुंबियांना शिक्षितकेल्यानंतर बालकांच्या मानसिक व बौद्धिक विकासावर उचीत परिणाम झाल्याचे निदर्शनास आले. बालकांचा सर्वसाधारण क्रियात्मक व बौद्धिक विकास होण्यासाठी सुचवलेली दैनंदिन कार्ये व घ्यावयाची काळजी यावर तयार केलेली पुस्तिका महाराष्ट्रातील एकात्मिक बाल विकास योजनेअंतर्गत तसेच ग्रामीण कुटुंबियांना शिक्षित करण्याकरीता वापरासाठी शिफारस करण्यात येते.</p>	
<p>२ मराठवाडा कृषि विद्यापीठ-गृह विज्ञान बाल विकास युनिटने विकसित केलेले प्रशिक्षण मॉड्यूल व व्हिडिओ सीडी ग्रामीण किशोरींची जीवन कौशल्ये वृद्धिंगत करण्यासाठी महिला व बाल कल्याण विभाग महाराष्ट्र शासनाने उपयोगात आणण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	

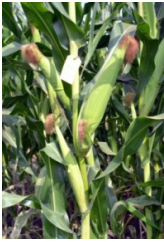
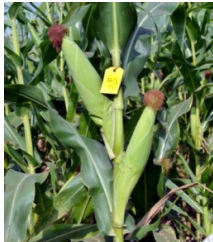

६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ - वरिष्ठ संशोधक -५ संशोधक — १. संशोधन सहयोगी - ४ २. वरिष्ठ संशोधन व्यक्ती - ५ ३. क्षेत्रीय कर्मचारी - २
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	संबंधीत नाही
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संबंधीत नाही

● अखिल भारतीय समन्वयित करडई संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयित करडई संशोधन प्रकल्प, परभणी		
२	स्थापना वर्ष	१९९३		
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	sbghuge@rediffmail.com		
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	करडई		
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी			
अ) प्रसारीत वाण				
	अ.क्र.	प्रसारीत झाल्याचे वर्ष	वाणाचे नांव	शेरा
	१.	२००२	पी बी एन एस -१२ (परभणी कुसुम)	करडईचा परभणी कुसुम (पी बी एन एस -१२) हा वाण तेलबिया संशोधन संचालनालय (आयसीएआर मार्फत) संपुर्ण भारतात बागायती तसेच कोरडवाहू लागवडीसाठी शिफारस करण्यात आला. (Notification No. 122(E) dt. 06/02/2007).
	२	२००६	पी बी एन एस -४० परभणी-४०	करडईचा परभणी -४० (पी बी एन एस -४०) हा वाण तेलबिया संशोधन संचालनालय (आयसीएआर मार्फत) संपुर्ण भारतात बागायती तसेच कोरडवाहू लागवडीसाठी शिफारस करण्यात आला. (Notification No. 1178(E) dt. 20/07/2007).
	३	२०१५	परभणी - ८६ (पुर्णा)	सुधारीत वाण बागायती व कोरडवाहू लागवडीसाठी महाराष्ट्रासाठी प्रसारीत करण्यात आला आहे. हा वाण १३५ ते १३८ दिवसात तयार होतो. सरासरी बोंडाची व बियांची संख्या जास्त असते. हा वाण मर / उबळ या रोगास व मावा या किडीस सहनशिल आहे. सरासरी हेक्टरी १०-१२ किं (बागायती) १८-२० किं (कोरडवाहू). उत्पादन मिळते. हा वाण पानावरील ठिपके (अल्टरनेरिया) या रोगास सहनशिल आहे. या वाणामध्ये तेलाचे प्रमाण ३० टक्के इतके आहे. (Notification No. 6318(E) dt. 26/12/2018).
ब) महत्वाच्या संशोधन शिफारसी				
	अ.क्र.	वर्ष	संशोधन शिफारस	
	१.	२०००-०१	मध्यम ते भारी काळ्या जमिनीत बागायती करडई पिकास पेरणी पुर्वी दोन आठवडे अगोदर ३० किलो गंधक/हे. देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.	
	२.	२००२-०३	सोयाबीन-करडई सलग पीक पद्धतीमध्ये सोयाबीन किंवा करडई पिकास १०० टक्के स्फुरद खताची मात्रा दिल्यास पुढील कोणत्याही एका पिकास स्फुरद मात्राच्या ऐवजी स्फुरद विरघळणारे जीवाणू + ५ टन शेणखत देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.	

३.	२००३-०४	सोयाबीन-करडई सलग पीक पद्धतीमध्ये ५० टक्के नत्राच्या मात्रेऐवजी अॅझोटोबॅक्टर / अॅझोस्पोरिलियम ची बीजप्रक्रीया तसेच ५० टक्के नत्र व स्फुरदच्या मात्रेऐवजी अॅझोटोबॅक्टर / अॅझोस्पोरिलियम + स्फुरद विरघळणारे जीवाणूची करडईस बीज प्रक्रिया करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
४.	२००४-०५	करडई पिकाच्या अधिक उत्पादनासाठी फेरस सल्फेट ३० किलो/हे. किंवा दाणेदार गंधक ५ किलो/हे. देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
५.	२००९-१०	भारी जमिनीमध्ये ओलिता खालील सोयाबीन-करडई या पीक पद्धतीत अधिक उत्पादन व जास्त नफा मिळण्यासाठी सोयाबीन पिकास ३० किलो नत्र आणि ६० किलो स्फुरद/हे. तसेच करडई पिकासाठी ६० किलो नत्र आणि ४० किलो स्फुरद/हे. देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
६.	२०१०-११	सोयाबीन-करडई सलग पीक पद्धतीमध्ये सोयाबीन पिकास स्फुरद खताची १०० टक्के मात्रा दिल्यास पुढील करडई पिकास स्फुरद विरघळणारे बियाण्यांची बीजप्रक्रीया व शेणखत ५ टन/हे. दिल्यास ५० टक्के स्फुरदाची बचत होते.
७.	२०१०-११	करडई पिकाच्या पानावरील अल्टरनेरीया करपा रोगाच्या प्रभावी व किफायतशिर व्यवस्थापनासाठी प्रार्दुभाव दिसताच प्रोपीकोन्याझोल (०.१%) १० ग्रॅम/१० लीटर पाण्यात मिसळून फवारणी करावी. त्यानंतर आवश्यकता भासल्यास दुसरी व तिसरी फवारणी १५ दिवसांच्या अंतराने करण्याची शिफारस करण्यात येते.
८.	२०११-१२	महाराष्ट्रातील मराठवाडा विभागासाठी करडई पिकाच्या अधिक उत्पादनासाठी झिंक सल्फेट किंवा फेरस सल्फेट २० कि/हे. रासायनीक खताच्या शिफारस मात्रे व्यतीरीक्त देण्याची शिफारस करण्यात येते.
९	२०१५-१६	करडईमध्ये बिया व जमिनीतून उद्भवणाऱ्या रोगांच्या किफायतशीर व परिणामकारक व्यवस्थापनासाठी, पेरणीपूर्वी बियाण्यास १० मिली/किलो ट्रायकोडर्मा हरझॅनम या जैविक बुरशीनाशकाची बीजप्रक्रीया करावी, अशी शिफारस करण्यात येत आहे.
१०	२०१६-१७	महाराष्ट्रातील मध्यम ते भारी जमिनीस सोयाबीन-करडई पीक पद्धतीमध्ये दोन्ही पिकांसाठी शिफारस केलेल्या नत्र, स्फुरद व पालाश यांच्या मात्रेत ५० टक्के बचत करण्यासाठी सोयाबीन पिकास ५० टक्के शिफारस केलेल्या नत्र, स्फुरद व पालाश + ३.५ टन/हेक्टर करडईचे अवशेष व २.५ टन / हेक्टर शेणखताची मात्रा आणि करडई पिकास ५० टक्के शिफारस केलेल्या नत्र, स्फुरद व पालाश + ३ टन/हेक्टर सोयाबीनचे अवशेष व ३ टन/हेक्टर शेणखताची मात्रा देण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	सहयोगी प्राध्यापक -१ सहाय्यक प्राध्यापक -३ तांत्रिक सहाय्यक -२
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	सिंचनासाठी इंधन विहीरी उपलब्ध आहे, संरक्षण भिंत नाही.
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय.

- अखिल भारतीय समन्वयित सिंचन पाणी व्यवस्थापन संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अ.भा.स. सिंचन पाणी व्यवस्थापन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी.																																																																																
२	स्थापना वर्ष	१९८०																																																																																
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	(०२४५२) २२१९३८, kadaleashok@reddifmail.com																																																																																
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	हळद, सोयाबीन, ज्वार, गहु, करडई, हरभरा, तुर, टोमॅटो, कोबी, भेंडी, कांदा, टरबुज, मका, भुईमुग																																																																																
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी																																																																																	
१	<p>उशिराच्या खरीप हंगामातील मका पिकाचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायद्यासाठी जोड ओळीने (४५ x ३०,७५ सेमी) मक्याची पेरणी करून १२० सेमी अंतरावरील इनलाईन ठिबक नळीने एक दिवसाआड एकत्रित बाष्पीभवनाच्या ८० % खोलीचे पाणी देऊन विद्राव्य खताद्वारे नत्र:स्फुरद:पालाश ११३:५७:५७ की/हे. नत्र एकुण मात्रेच्या प्रती १२.५ % याप्रमाणे ८ समान हफत्यात १० दिवसाच्या अंतराने पेरणी पासून १० ते ८० दिवसापर्यंत तसेच स्फुरद व पालाश दोन समान हफत्यात पेरणीच्या वेळी आणि पेरणी नंतर ३० दिवसानी देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p> <p>खते देण्याचे वेळापत्रक :</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">खते देण्याचा कालावधी</th> <th colspan="3">खताची मात्रा (११३:५७:५७कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)</th> <th colspan="3">विद्राव्य खते कि/हे.</th> </tr> <tr> <th>नत्र</th> <th>स्फुरद</th> <th>पालाश</th> <th>युरीया</th> <th>०:५२:३४</th> <th>०:०:५०</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>लागवडीच्यावेळी</td> <td>-</td> <td>२८.५</td> <td>२८.५</td> <td>-</td> <td>५५</td> <td>१९.६</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर १० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर २० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ३० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>२८.५</td> <td>२८.५</td> <td>३०.५</td> <td>५५</td> <td>१९.६</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ४० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ५० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ६० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ७० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ८० दिवसानी</td> <td>१४.१३</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>३०.५</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						खते देण्याचा कालावधी	खताची मात्रा (११३:५७:५७कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)			विद्राव्य खते कि/हे.			नत्र	स्फुरद	पालाश	युरीया	०:५२:३४	०:०:५०	लागवडीच्यावेळी	-	२८.५	२८.५	-	५५	१९.६	लागवडी नंतर १० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५			लागवडी नंतर २० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५			लागवडी नंतर ३० दिवसानी	१४.१३	२८.५	२८.५	३०.५	५५	१९.६	लागवडी नंतर ४० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५			लागवडी नंतर ५० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५			लागवडी नंतर ६० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५			लागवडी नंतर ७० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५			लागवडी नंतर ८० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५		
खते देण्याचा कालावधी	खताची मात्रा (११३:५७:५७कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)			विद्राव्य खते कि/हे.																																																																														
	नत्र	स्फुरद	पालाश	युरीया	०:५२:३४	०:०:५०																																																																												
लागवडीच्यावेळी	-	२८.५	२८.५	-	५५	१९.६																																																																												
लागवडी नंतर १० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
लागवडी नंतर २० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
लागवडी नंतर ३० दिवसानी	१४.१३	२८.५	२८.५	३०.५	५५	१९.६																																																																												
लागवडी नंतर ४० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
लागवडी नंतर ५० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
लागवडी नंतर ६० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
लागवडी नंतर ७० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
लागवडी नंतर ८० दिवसानी	१४.१३	-	-	३०.५																																																																														
	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>																																																																																	

२	<p>हळदीचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदयासाठी १.५ मी. अंतरावरील रुंद वाप्यावर जोड ओळीने (४५ x १५) सेंमी. हळदीची लागवड करुन एका इनलाईन ठिबक नळीने एकत्रित बाष्पीभवनाच्या ८० % या खोलीचे सिंचन एक दिवसाआड देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p> <p>तसेच खत शिफारसीच्या ८० % (१६०:८०:८० कि/हे. नत्र : स्फुरद : पालाश) विद्राव्य खतांपैकी नत्र एकूण मात्रेच्या १७.५ टक्के या प्रमाणे ३० दिवसांच्या अंतराने ५ समान हफत्यात लागवडीपासून ३० ते १५० दिवसापर्यंत व सहावा हफता १२.५ % प्रमाणे १८० दिवसांनी आणि स्फुरद व पालाश एकूण मात्रेच्या अनुक्रमे ५०,२५ व २५ % याप्रमाणात तीन हफत्यात लागवडीच्या वेळी व लागवडी पासून ६० व १२० दिवसांनी ठिबक सिंचनातुन देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p> <table border="1" data-bbox="328 611 1425 1045"> <thead> <tr> <th rowspan="2">खते देण्याचा कालावधी</th> <th colspan="3">खताची मात्रा (१६०:८०:८० कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)</th> <th colspan="3">विद्राव्य खते कि/हे.</th> </tr> <tr> <th>नत्र</th> <th>स्फुरद</th> <th>पालाश</th> <th>युरीया</th> <th>०:५२:३४</th> <th>०:०:५०</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>लागवडीच्यावेळी</td> <td>--</td> <td>४०</td> <td>४०</td> <td>--</td> <td>७७</td> <td>२८</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ३० दिवसांनी</td> <td>२८</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>६१</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ६० दिवसांनी</td> <td>२८</td> <td>२०</td> <td>२०</td> <td>६१</td> <td>३८.५</td> <td>१४</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर ९० दिवसांनी</td> <td>२८</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>६१</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर १२० दिवसांनी</td> <td>२८</td> <td>२०</td> <td>२०</td> <td>६१</td> <td>३८.५</td> <td>१४</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर १५० दिवसांनी</td> <td>२८</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>६१</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>लागवडी नंतर १८० दिवसांनी</td> <td>२०</td> <td>-</td> <td>-</td> <td>४३</td> <td>-</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>	खते देण्याचा कालावधी	खताची मात्रा (१६०:८०:८० कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)			विद्राव्य खते कि/हे.			नत्र	स्फुरद	पालाश	युरीया	०:५२:३४	०:०:५०	लागवडीच्यावेळी	--	४०	४०	--	७७	२८	लागवडी नंतर ३० दिवसांनी	२८	-	-	६१	-	-	लागवडी नंतर ६० दिवसांनी	२८	२०	२०	६१	३८.५	१४	लागवडी नंतर ९० दिवसांनी	२८	-	-	६१	-	-	लागवडी नंतर १२० दिवसांनी	२८	२०	२०	६१	३८.५	१४	लागवडी नंतर १५० दिवसांनी	२८	-	-	६१	-	-	लागवडी नंतर १८० दिवसांनी	२०	-	-	४३	-	-
खते देण्याचा कालावधी	खताची मात्रा (१६०:८०:८० कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)			विद्राव्य खते कि/हे.																																																											
	नत्र	स्फुरद	पालाश	युरीया	०:५२:३४	०:०:५०																																																									
लागवडीच्यावेळी	--	४०	४०	--	७७	२८																																																									
लागवडी नंतर ३० दिवसांनी	२८	-	-	६१	-	-																																																									
लागवडी नंतर ६० दिवसांनी	२८	२०	२०	६१	३८.५	१४																																																									
लागवडी नंतर ९० दिवसांनी	२८	-	-	६१	-	-																																																									
लागवडी नंतर १२० दिवसांनी	२८	२०	२०	६१	३८.५	१४																																																									
लागवडी नंतर १५० दिवसांनी	२८	-	-	६१	-	-																																																									
लागवडी नंतर १८० दिवसांनी	२०	-	-	४३	-	-																																																									
३	<p>रब्बी वांग्याचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळण्यासाठी इनलाईन ठिबक सिंचनाने दररोज बाष्पीभवनाच्या ८० % पाणी देऊन खताची मात्रा नत्र:स्फुरद: पालाश ८०:४०:४० कि./हे. विद्राव्य खताद्वारे, नत्र समान ५ हफत्यात ३० दिवसाच्या अंतराने लागवडी पासून १२० दिवसापर्यंत आणि स्फुरद व पालाश २०,१० व १० कि/हे. अनुक्रमे लागवडीच्या वेळी व लागवडी नंतर ३० व ६० दिवसांनी देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>																																																														

विद्राव्य खतांचे वेळापत्रक :

खते देण्याचा कालावधी	खताची मात्रा (८०:४०:४० कि/हे. नत्र: स्फुरद:पालाश)			विद्राव्य खते कि/हे.		
	नत्र	स्फुरद	पालाश	युरीया	०:५२:३४	०:०:५०
लागवडीच्यावेळी	१६	२०	२०	३५	३८.५०	१४.०
लागवडी नंतर ३० दिवसानी	१६	१०	१०	३५	१९.२५	७.०
लागवडी नंतर ६० दिवसानी	१६	१०	१०	३५	१९.२५	७.०
लागवडी नंतर ९० दिवसानी	१६	-	-	३५	-	-
लागवडी नंतर १२० दिवसानी	१६	-	-	३५	-	-

<p>४ टरबुजाचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळण्यासाठी रुंद वाफा सरी पध्दतीमध्ये ९० सेमी रुंद वाफ्यावर मध्यभागी इनलाईन ठिबकनळी टाकुन ५० सेमी. अंतरावर लागवड केलेल्या पिकासाठी ३० माईक्रॉन जाडीच्या काळ्या पॉलीथीन आच्छादनाचा वापर व दररोज बाष्पीभवनाच्या ८० % मात्रेत ठिबक सिंचनाने पाणी देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	
<p>५ मराठवाड्यातील मध्यमखोल जमिनीमध्ये उन्हाळी भुईमुगाचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदयासाठी ९० सेमी. रुंद वाफ्यावर पिकाच्या तिन ओळी ३० सेमी अंतरावर लागवड करुन पारदर्शक किंवा काळ्या पॉलीथीन आच्छादनाचा वापर करण्याची आणि ठिबक सिंचनाद्वारे वाफ्याच्या मध्यभागी इनलाईन ठिबकनळी टाकुन दररोज बाष्पीभवनाच्या १०० टक्के पाणी देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	
<p>६ हरभरा पीक पध्दतीमध्ये हरभऱ्याचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायदा मिळविण्यासाठी तुषार सिंचन पध्दतीने ६० मीमी खोलीच्या सिंचनाच्या २ पाळ्या, एक फुले येण्याच्या व दुसरे घाटे भरण्याच्या कालावधीत देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	

६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ : ०२, क्षेत्रिय कर्मचारी : ०३
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	प्रक्षेत्राला चारही बाजूने संरक्षण भिंत करून घेणे अत्यंत गरजेचे आहे. तसेच विस्तार कार्य करण्यासाठी अ.भा.स. सिंचन पाणी व्यवस्थापन प्रकल्पास वाहन (जीप) व वाहन चालक उपलब्ध करून देणे.
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय, या संशोधन केंद्राकडे एकूण ३४.४० हे. जमीन असून त्यापैकी प्रायोगिक संशोधनकरीता ३.६५ हे., बीजोत्पादन कार्यक्रमासाठी २३.३० हे., सागवन २.०३ हे., कार्यालयीन इमारत, रस्ता, शेततळी नाला, बांध, बैलाचा गोठा, पत्राचे शेड, विहीर, सिमेंट खळ्याचे ठिकाण इ. साठी अंदाजे ३.५९ हे. तसेच १.८३ हे. क्षेत्र पशु शक्तीचा योग्य वापर योजना कृषि अभियांत्रिकी महाविद्यालय, वनामकृषि, परभणी यांचेकडे वर्ग करण्यात आलेले आहे.

- अखिल भारतीय समन्वयीत जैविक खत प्रकल्प, मृद विज्ञान व कृषि रसायनशास्त्र विभाग, कृषि महाविद्यालय, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयीत जैविक खत प्रकल्प, मृद विज्ञान व कृषि रसायनशास्त्र विभाग, वनामकृवि, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७८
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	bnf.pbn@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	खरीप हंगाम - सोयाबीन, तूर, मुग, उडीद, कापूस व रब्बी हंगाम — करडई, गहु, हरभरा, भुईमुग
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	१. अधिक सोयाबीन उत्पादन, आर्थिक फायदा आणि जमिनीचे गुणधर्म सुधारण्यासाठी सुडोमोना स्ट्रेटा ह्या जस्त विद्राव्य करणा-या द्रवरूप जीवाणूची १०० मिली लीटर प्रती १० किलो प्रमाणे बीजप्रक्रिया करावी व खत मात्रेसह ३० किलो जस्त सल्फेट देण्याची शिफारस करण्यात येते. २. अधिक कापूस उत्पादन, आर्थिक फायदा आणि जमिनीचे गुणधर्म सुधारण्यासाठी २.५ लीटर द्रवरूप ट्रायकोडर्मा व्हिरीडी ही जस्त विद्राव्य करणारी बुरशी १००० लीटर पाण्यात मिसळून कापसाच्या मुळाजवळ ३० दिवसांच्या आत शिफारशीत खत मात्रेसह देण्याची शिफारस करण्यात येते.
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	प्रमुख अन्वेषक तथा सहयोगी प्राध्यापक -१, सहाय्यक प्राध्यापक -१, वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक -१, मजूर -१
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	संरक्षण भिंत नाही
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संशोधन केंद्रास प्रयोगासाठी १ एकर क्षेत्र उपलब्ध असून त्यावर खरीप हंगामात सोयाबीन, तूर व रब्बी हंगामात गहु पिकाचे प्रयोग घेण्यात येतात.

- अखिल भारतीय समन्वयीत संशोधन प्रकल्पांतर्गत दीर्घकालीन खत प्रयोग, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयीत संशोधन प्रकल्पांतर्गत दीर्घकालीन खत प्रयोग, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी.
२	स्थापना वर्ष	१९९६-९७
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	lfe.pbn@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	खरीप हंगाम- सोयाबीन व रब्बी हंगाम- करडई
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	१. सोयाबीन पिकास ५ टन शेणखता सोबत शिफारशीत खत मात्रा (३०:६०:३० किलो नत्र, स्फुरद व पालाश प्रती

		हेक्टर) वापरावे आणि करडई पिकास फक्त शिफारशीत खत मात्रा (३०:४०:०० किलो नत्र, स्फुरद व पालाश प्रती हेक्टर) द्यावी. २. शेणखत उपलब्ध नसल्यास सोयाबीन व करडई पिकास १५०% नत्र, स्फुरद, पालाश खताची मात्रा प्रती हेक्टरी द्यावी.
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	प्रभारी अधिकारी तथा सहयोगी प्राध्यापक-१, सहाय्यक प्राध्यापक-१, प्रयोगशाळा परिचर-१
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	संरक्षण भिंत नाही.
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	संशोधन केंद्रास प्रयोगासाठी १ हेक्टर क्षेत्र उपलब्ध असून त्यावर खरीप हंगामात सोयाबीन व रब्बी हंगामात करडई पिकांचे प्रयोग घेण्यात येतात.

● अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयीत कृषि हवामानशास्त्र संशोधन प्रकल्प (AICRP on Agro-met) योजना, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ परभणी.			
२	स्थापना वर्ष	०१ एप्रिल १९९५			
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	pbn.aicrpam@gmail.com			
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	ज्वारी, कापूस, सोयाबीन, तूर			
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--			
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	हवामानशास्त्रज्ञ - ०१ हवामान निरीक्षक - ०१			
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	तारेचे कुंपन आहे			
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय			
		एकुण जमीन	कृषि हवामान वेधशाळा	कार्यालय	लागवडी खालील क्षेत्र (विविध प्रयोग)
		३.२२ हेक्टर	०.४२	०.१४	२.६६

- अखिल भारतीय समन्वयीत एकात्मिक शेती पध्दती संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी
- एकात्मिक शेती पध्दती संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय समन्वयीत एकात्मिक शेती पध्दती संशोधन प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७८
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	(०२४५२) २२०१२१ parbhaniifs.main@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	पीक पध्दती आणि एकात्मिक शेतीपध्दतीचे मॉडेल
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	अखिल भारतीय समन्वयीत एकात्मिक शेती पध्दती संशोधन प्रकल्प, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी या संशोधन प्रकल्पाची सुरुवात सन १९७८ मध्ये करण्यात आली. आजपर्यंत सन १९७८ ते २०१७ या कालावधीत पीक लागवड तंत्रज्ञानाच्या व एकात्मिक शेती पध्दती मॉडेल च्या विविध शिफारशी करण्यात आल्या. त्यामुळे पिकांच्या उत्पादकतेत तसेच शेतकऱ्यांच्या आर्थिक उत्पन्नात वाढ होण्यास मदत झाली. काही महत्वाच्या व निवडक शिफारशी फोटोग्राफ सहित देण्यात येत आहे.
१	मराठवाडा विभागातील बागायती क्षेत्रासाठी अधिक उत्पादन व आर्थिक नफा आणि जमिनीची सुपिकता टिकविण्यासाठी आंतरपिक पध्दती हळद + एरंडी (४:१) आंतर पीक पध्दतीची शिफारस करण्यात येते.	 <p>(हळद + एरंडी (४:१) आंतर पीक पध्दतीची)</p>
२	खरीप ज्वारी - गहू या पीक पध्दतीमध्ये एकात्मिक अन्नद्रव्य व्यवस्थापन तंत्राचा अवलंब करताना ज्वारीसाठी ५० टक्के रासायनिक खते (४० : ४० : ४०) नत्र, स्फुरद व पालाश किलो/ हे आणि ५० टक्के नत्र शेणखतामधून व गव्हासाठी १०० टक्के रा. खतामधून दिल्यास चांगले उत्पादन मिळते व सुपिकता टिकून राहते.	

३	सोयाबीन - गहू या बागायती पीक पध्दतीमध्ये शिफारस केलेल्या रासायनिक खताबरोबर दरवर्षी खरीप हंगामामध्ये दोन्ही पिकांच्या अधिक उत्पन्नासाठी गंधक ५० किलो/हे जिप्समद्वारे व १० किलो झिंक, झिंक सल्फेटद्वारे देण्यात यावे.	
४	मराठवाडा विभागातील बागायती शेतकऱ्यांनी अधिक उत्पन्न व निव्वळ नफा मिळविण्यासाठी सोयाबीन - कांदा या पीक पध्दतीचा अवलंब करावा अशी शिफारस करण्यात येते.	
५	शाश्वत उत्पादन, नफा, जमीन वापर, उत्पादन क्षमता आणि जमिनीची सुपीकता या सर्व बाबींचा फायदा मिळविण्यासाठी प्रथम वर्ष उडीद / मुग - कांदा-हिरवा मका आणि द्वितीय वर्ष मिरची - उन्हाळी भुईमुग ही पीक पध्दती उपयोगात आणावी.	
६	मराठवाडा विभागातील बागायती क्षेत्रासाठी अधिक उत्पादन व आर्थिक नफा मिळविण्यासाठी सोयाबीन-कांदा, कापूस- भुईमुग या पीक पध्दतीचा अवलंब करावा.	
७	पीक पध्दती + रेशीम शेती + दुग्ध व्यवसाय या पासुन २६३ दिवस रोजगार निर्मिती झाली असुन त्यामध्ये १०५ दिवस पीक पध्दतीसाठी तर ९८ दिवस हे रेशीम शेतीसाठी आणि उर्वरित ६० दिवस दुग्ध व्यवसायासाठी लागले.	 <p>उडीद/मुग - कांदा - मका (चारा)+ दुग्ध व्यवसाय + रेशीम शेती</p>
८	अधिक उत्पादन, नफा, जमिनीची सुपीकता व वापर क्षमता मिळवण्यासाठी १.५ मीटर अंतराच्या रुंद सरी वरंब्यावर खरीप हंगामामध्ये मका + सोयाबीन (वाफा), धेंचा (सरी) (२:१:२) -रब्बी हंगामामध्ये हरभरा (वाफा) + गहू (सरी) (३:२) -उन्हाळी हंगामामध्ये चवळी (वाफा) + भेंडी (सरी) (३:२) या पीक पध्दतीचा मराठवाडा विभागासाठी शिफारस करण्यात येते.	 <p>Maize + Soybean in bed - Sesbania - Chick pea + Wheat - Cowpea + Okra Maize + Soybean in bed - Sesbania - Chick pea + Wheat - Cowpea + Okra Maize + Soybean - Chick pea + Rabi Sorghum - Cowpea + Okra Maize + Soybean - Chick pea + Rabi Sorghum - Cowpea + Okra</p>

६ संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)																											
	<table border="1" data-bbox="360 304 1356 567"> <thead> <tr> <th>अ.क्र</th> <th>पद</th> <th>मंजूर पदे</th> <th>रिक्त पदे</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>मुख्य कृषिविद्यावेत्ता तथा प्रभारी अधिकारी</td> <td>१</td> <td>०</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>कनिष्ठ शास्त्रज्ञ (मृद विज्ञान)</td> <td>१</td> <td>०</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>कनिष्ठ शास्त्रज्ञ (कृषिविद्या)</td> <td>१</td> <td>१</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>तांत्रिक सहाय्यक</td> <td>१</td> <td>०</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">एकूण</td> <td>४</td> <td>१</td> </tr> </tbody> </table>			अ.क्र	पद	मंजूर पदे	रिक्त पदे	१	मुख्य कृषिविद्यावेत्ता तथा प्रभारी अधिकारी	१	०	२	कनिष्ठ शास्त्रज्ञ (मृद विज्ञान)	१	०	३	कनिष्ठ शास्त्रज्ञ (कृषिविद्या)	१	१	४	तांत्रिक सहाय्यक	१	०	एकूण		४	१
अ.क्र	पद	मंजूर पदे	रिक्त पदे																								
१	मुख्य कृषिविद्यावेत्ता तथा प्रभारी अधिकारी	१	०																								
२	कनिष्ठ शास्त्रज्ञ (मृद विज्ञान)	१	०																								
३	कनिष्ठ शास्त्रज्ञ (कृषिविद्या)	१	१																								
४	तांत्रिक सहाय्यक	१	०																								
एकूण		४	१																								
७ संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	<p>सद्यःस्थितीत कार्यालय हे गोदामामध्ये कार्यरत आहे, जनावरांसाठी गोठा अपुरा आहे. पाणी देण्यासाठी विहीर उपलब्ध आहे पण सिंचनाचे साहित्य अपुरे आहे. प्रक्षेत्रावरील अंतर्गत रस्ते कच्चे असून पुर्वीची तार फेन्सींग जुनी झालेली असून तार व पोल तुटलेले आहेत त्यामुळे मोक्यात जनावरे, डुकरे यांच्या पासून पिकांचे रक्षण करण्यासाठी संरक्षण भिंतीची आवश्यकता आहे.</p> <p>संशोधन केंद्रावर खालील पायाभूत सुविधांची आवश्यकता आहे.</p> <p>कार्यालयाचे नुतनीकरण करणे, भांडार गृह, जनावरांसाठी गोठा, शेळ्यांसाठी गोठा, शेततळे, प्रक्षेत्रावर मोठे ट्रॅक्टर व ट्रॅक्टर चलीत यंत्राची आवश्यकता आहे.</p>																										
८ संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.																											
	<table border="1" data-bbox="370 1396 1372 1787"> <thead> <tr> <th>अ.क्र</th> <th>तपशील</th> <th>क्षेत्र (हे.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>एकूण प्रक्षेत्रावरील क्षेत्र</td> <td>७.६०</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>लागवडी खालील क्षेत्र</td> <td>६.२४</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>बीजोत्पादना खालील क्षेत्र</td> <td>३.९९</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>एकात्मिक शेती पध्दती मॉडेल</td> <td>१.००</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>प्रकल्पातील प्रयोग तसेच पीजी प्रयोग</td> <td>१.२५</td> </tr> <tr> <td>६</td> <td>इमारत, गोठा, गोदाम, मंदीर, विहीर, गांडुळ खत युनीट</td> <td>०.६३</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>प्रक्षेत्रावरील रस्ते, शेतातील चर, सागवानाचे क्षेत्र</td> <td>०.७३</td> </tr> </tbody> </table>			अ.क्र	तपशील	क्षेत्र (हे.)	१	एकूण प्रक्षेत्रावरील क्षेत्र	७.६०	२	लागवडी खालील क्षेत्र	६.२४	३	बीजोत्पादना खालील क्षेत्र	३.९९	४	एकात्मिक शेती पध्दती मॉडेल	१.००	५	प्रकल्पातील प्रयोग तसेच पीजी प्रयोग	१.२५	६	इमारत, गोठा, गोदाम, मंदीर, विहीर, गांडुळ खत युनीट	०.६३	७	प्रक्षेत्रावरील रस्ते, शेतातील चर, सागवानाचे क्षेत्र	०.७३
अ.क्र	तपशील	क्षेत्र (हे.)																									
१	एकूण प्रक्षेत्रावरील क्षेत्र	७.६०																									
२	लागवडी खालील क्षेत्र	६.२४																									
३	बीजोत्पादना खालील क्षेत्र	३.९९																									
४	एकात्मिक शेती पध्दती मॉडेल	१.००																									
५	प्रकल्पातील प्रयोग तसेच पीजी प्रयोग	१.२५																									
६	इमारत, गोठा, गोदाम, मंदीर, विहीर, गांडुळ खत युनीट	०.६३																									
७	प्रक्षेत्रावरील रस्ते, शेतातील चर, सागवानाचे क्षेत्र	०.७३																									

• शेतक-यांच्या शेतावरील प्रयोग योजना, वसमत

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	शेतक-यांच्या शेतावरील प्रयोग योजना, वसमत
२	स्थापना वर्ष	१९८२
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	hingoli.ofr@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	--
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ -१, क्षेत्रीय कर्मचारी/तांत्रिक-०२
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	निरंक
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	निरंक

- अखिल भारतीय समन्वयित शुष्क कडधान्य संशोधन प्रकल्प, अन्न रसायन व पोषण विभाग, अन्नतंत्र महाविद्यालय, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय शुष्क कडधान्य प्रकल्प, अन्न रसायन व पोषण शास्त्र विभाग, अन्नतंत्र महाविद्यालय, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९९५-९६
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२२१७६३५४, ९४२२८७९५५१ ईमेल: ainrppbn@rediffmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	गवार, चवळी, मटकी आणि हुलगा
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	
१	गवार डिक युक्त चिंच पोळी विकसित करण्याचे तंत्रज्ञान	
२	चिंचेचा कोळ तयार करण्याचे सुधारीत तंत्रज्ञानाची शिफारस करण्यात येते. चिंचेचा गर- आम्लता समायोजन करणे (०.३ टक्के) साखर मिसळणे ६० टक्के विद्राव्य घटकाचे समायोजन करणे. मिठ व मसाले, गवार डिक टाकणे गरम करून एकूण विद्राव्य घटक ७५°सें आटविणे. चिंचेचा कोळ प्लास्टीकच्या वेस्टनात भरणे- साठविणे- उच्चप्रतीने स्वीकारलेला चिंचेचा कोळ ०.३ टक्के गवार डिक मिश्रीत ९० दिवस साठविला जातो.	
३	जवस (४० टक्के), राजगीरा लाही (२० टक्के), गुळ (३० टक्के), मध (१० टक्के) आणि गवार डिकाचा (०.३ टक्के) वापर करून गुणवत्तायुक्त पोषक लाडू तयार करण्याची शिफारस करण्यात येते.	 <small>Linseed, Amaranth and Guggul gum Incorporated Nutradde</small>
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुषुषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	१) डॉ. व्ही.एस. पवार : वरिष्ठ शास्त्रज्ञ / सहयोगी प्राध्यापक २) प्रा. पि.यु. घाटगे : शास्त्रज्ञ / सहाय्यक प्राध्यापक ३) श्रीमती. सी.के. भोकरे : प्रक्षेत्र सहाय्यक
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	प्रक्षेत्राला संरक्षण भिंत आहे.
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	शुष्क कडधान्य प्रकल्पास एक हेक्टर जमीन उपलब्ध आहे. याचा वापर गवार, चवळी प्रक्षेत्र चाचणी प्रयोगासाठी केला जातो.

- अखिल भारतीय राष्ट्रीय जोडणी प्रकल्प, नैसर्गिक लाख आणि डिंक तोडणी, प्रक्रिया आणि मुल्यवर्धन, अन्न रसायन व पोषण शास्त्र विभाग, अन्नतंत्र महाविद्यालय, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषी विद्यापीठ परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अखिल भारतीय राष्ट्रीय जोडणी प्रकल्प, नैसर्गिक लाख आणि डिंक तोडणी, प्रक्रिया आणि मुल्यवर्धन, अन्न रसायन व पोषण शास्त्र विभाग, अन्नतंत्र महाविद्यालय, परभणी
२	स्थापना वर्ष	२००८-०९
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२२१७६३५४, ९८३४९०५५८० ईमेल: rajeshkshirsagar69@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	गवार
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	
१	सोयाबीन लोण्याची फेलावण्याच्या गुणवत्तेतील वाढीसाठी ०.२ टक्के गवार डिंकाचा वापर करण्याची शिफारस करण्यात येते.	 <p>Soy butter Soy butter Soy butter Soy butter Control 0.1% Guar gum 0.2% Guar gum 0.3% Guar gum</p>
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	१) डॉ. आर.बी. क्षीरसागर : प्रभारी मुख्य अन्वेषक २) डॉ. बी.ए. जाधव : संशोधन सहयोगी ३) डॉ. पी.पी. ठाकूर : वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	प्रक्षेत्राला संरक्षण भिंत आहे.
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	जमीन उपलब्ध नाही.

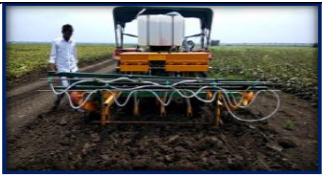

● अखिल भारतीय समन्वयित पशु शक्तीचा योग्य वापर, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	अ.भा.स.सं. प्रकल्प शक्तीचा योग्य वापर योजना वनामकृवि, परभणी
२	स्थापना वर्ष	सन २०१०
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	smitansolanki@yahoo.com भ्रमणध्वनी क्र. ८००७७५२५२६
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	लागु नाही
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	

पशु शक्तीचा योग्य वापर योजने अंतर्गत प्रसारीत झालेली अवजारे / यंत्राची यादी

अ.क्र.	प्रसारीत झालेल्या अवजाराचे नाव	अवजाराचे फोटो
१.	एक बैलचलित दुहेरी पासेचे खत कोळपे	
२.	मकृवि सुधारीत बैलगाडी	
३.	बैलचलित रोटरी मोडच्या साहाय्याने शेततळ्यातील पाणी उपसणी यंत्र	
४.	वनामकृवि सुधारीत लोखंडी वखर	

५.	बैलगाडी व वखणीसाठी सुधारीत जु	
६.	वनामकृवि सुधारीत लोखंडी वखर	
७	वनामकृवि विकसीत बैलचलित रोटरी मोड यंत्रणेच्या सहाय्याने कडबाकुटी, बहुपीक मळणीयंत्र व पिठाची गिरणी चालवणे	
८	बैलचलित तीन पासेचे खत कोळपे	
९.	बैलचलित खत पसरणी यंत्र	
१०.	कृषि प्रक्रिया उद्योगासाठी बैलचलित रोटरी मोड यंत्रणा	
११.	बैलचलित ऊसास माती लावणे यंत्र	

१२.	बैलचलित गादीवाफ्यावरील हळद काढणी यंत्र	
१३.	एक बैलचलित लोखंडी वखर	
१४.	वनामकृवि विकसीत ट्रॅक्टरचलित ५ ओळीचे बीबीएफ टोकण व फवारणी यंत्र	
१५.	बीबीएफ पेरणीतील आंतरमशागतीसाठी बैलचलित तीन पासेचे फणासहीत कोळपे	
१६.	बैलावरील सौर उर्जाचलित फवारणी यंत्र	
१७	मकृवि एक बैलचलित टोकण यंत्र	
१८.	वनामकृवि विकसित बैल चलित बहुउद्येधीय पेरणी व सौफवारणी यंत्र	

१९.	वनामकृवि विकसित बैल चलीत प्लास्टिक आच्छादन यंत्र	
२०.	वनामकृवि विकसित बैल चलीत हळद अंतर मशागत व माती लावणे यंत्र	
२१.	वनामकृवि विकसित बैल चलीत कापूस टोकन यंत्र	

६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)
---	--

अ.क्र	अधिकारी / कर्मचा-याचे नाव	पदनाम	शेरा
१.	डॉ. एस.एन. सोलंकी	संशोधन अभियंता	अतिरिक्त पदभार विभाग प्रमुख, कृयंश, कृअम, वनामकृवि,
२.	प्रा. डी. डी. टेकाळे	सहाय्यक कृषि अभियंता (कृयंश)	अतिरिक्त पदभार उप-विद्यापीठ अभियंता, विद्यापीठ अभियंता कार्यालय, वनामकृवि
३.	डॉ. एस.एस. देशमुख	पशुशास्त्रज्ञ	प्रतिनियुक्ती, मध्यवर्ती गो पैदास प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी
४.	श्री. अ.अ. वाघमारे	वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक	अतिरिक्त पदभार, भांडारपाल, मृद व जल संवर्धन विभाग, कृअम
५.	श्री. डी. बी. यंदे	जोडारी	
६.	श्री. बी. बी. खर्टींग	क्रॉप्टसमन	कंत्राटीतत्वावर
७.	श्री. एम. एन. आव्हाड	बैलचालक	कंत्राटीतत्वावर
८.	श्री. आर. एम. काकडे	गुराखी	कंत्राटीतत्वावर
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	विशेषता प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत नाही	
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय- योजनेअंतर्गत विकसीत व विकसीत करण्यात येणा-या अवजारांचे प्रात्यक्षिक व चाचणी घेणे करीता उपयोगात	

❖ राज्य शासनाच्या योजना :

- पेरसाळ संशोधन योजना, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे केंद्र नाव, पत्ता	पेरसाळ संशोधन योजना, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९८२
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	दु. ०२४५२-२२०१२१ फॅक्स : ०२४५२-२२०१२१ ईमेल : uprsmkv@rediffmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	भात (पेरसाळ)
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	<p>१. पेरसाळ / भात पिकाची लागवड जुन तिसरा आठवडा ते जुलै पहिल्या आठवडयापर्यंत करावी.</p> <p>२. पेरसाळ/ भात पिकाची लागवड करतांना दोन ओळीतील अंतर ३० सेंमी. ठेवावे.</p> <p>३. मराठवाडा विभागात ओलीत पेरसाळीचे / भाताचे अधिक उत्पादन व आर्थिक फायद्यासाठी ३५ किलो प्रती हेक्टरी बियाणे पेरणीसाठी वापरण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <p>४. मराठवाडा विभागातील ओलीत पेरसाळ / भात पिकात नत्र : स्फुरद : पालाश (८०:५०:५० किलो प्रती हेक्टरी) या मुख्य अन्नद्रव्यांसोबत फेरस सल्फेट आणि झिंक सल्फेट ही सुक्ष्म अन्नद्रव्ये प्रत्येकी १० किलो प्रती हेक्टरी याप्रमाणे लागवडीच्या वेळी जमिनीतून दयावीत किंवा फेरस सल्फेट आणि झिंक सल्फेट यांची प्रत्येकी ०.५० टक्के प्रमाणे पीक ५० दिवसाचे असतांना फवारणी करावी.</p> <p>५. पेरसाळ (भात) पिकातील प्रभावी तण नियंत्रणासाठी पीक उगवणीपुर्वी बुटॅक्लोर या उगवणपुर्व तणनाशकाच्या (१.५ कि / हे.) फवारणीनंतर एक खुरपणी ३० दिवसांनी करावी अशी शिफारस करण्यात येत आहे.</p> <p>६. पेरसाळ (भात) पिकातील प्रभावी तण नियंत्रणासाठी व अधिक आर्थिक फायद्यासाठी पीक उगवणीनंतर फिनेक्सोप्रॉप (१० टक्के इ.सी) ६० ग्रॅम + (क्लोरीम्युरॉन + मेटल्फ्युरॉन) (२० डब्ल्युपी) ३५ ग्रॅम प्रती हेक्टर याप्रमाणे ३० दिवसांनी किंवा अइयुमसल्फ्युरॉन (२० डब्ल्युपी) ३५ ग्रॅम प्रती हेक्टर याप्रमाणे २० दिवसांनी फवारणीची शिफारस करण्यात येते.</p> <p>७. मराठवाडा विभागातील ओलीत पेरसाळ / भात पिकात अधिक भात उत्पादन, निव्वळ</p>

		<p>आर्थिक परतावा आणि प्रभावी तण नियंत्रण यासाठी पेंडीमिथॅलीन (३० इसी) या उगवणपुर्व तणनाशकाची १.० किलो याप्रमाणे क्रियाशिल घटक प्रती हेक्टरी याप्रमाणे किंवा ब्युटॅक्लोर (५० इसी) या उगवणपुर्व तणनाशकाची १.५ किलो क्रियाशील घटक प्रती हेक्टरी याप्रमाणे व त्यानंतर बायपायरीबॅक सोडीयम (१० टक्के एससी) ३५ ग्रॅम क्रियाशिल घटक प्रती हेक्टरी या उगवण पश्चात तण नाशकाची २० दिवसांनी फवारणी करावी.</p> <p>८. भात / पेरसाळ पिकाचा प्रभावती हा वाण १९८४ मध्ये प्रसारीत केला. वैशिष्ट्ये : मध्यम बुटका वाण, फुटवे चांगले, जमिनीवर लोळत नाही. दाणा मध्यम सुवासीक. भारी काळया जमिनीत बागायतीसाठी योग्य, पाणी व खतास उत्तम प्रतिसाद, लोह कमतरता सहन करतो.</p> <p>९. भात / पेरसाळ पिकाचा पराग हा वाण १९९६ मध्ये प्रसारीत केला. वैशिष्ट्ये : मध्यम बुटका वाण, तांदळाची प्रत उत्तम असून, लोहद्रव्य कमतरतेस बळी पडत नाही. हा वाण प्रभावती व बासमती-३७० या संकरापासून पेशीसंवर्धनाचे तंत्र वापरून तयार करण्यात आला आहे.</p> <p>१०. भात / पेरसाळ पिकाचा अविष्कार हा वाण २००३ मध्ये प्रसारीत केला. वैशिष्ट्ये : मध्यम बुटका वाण, लोहद्रव्य कमतरतेस बळी पडत नाही. तांदुळ सुवासीक असून तांदळांची लांबी पराग व सुगंधी वाणापेक्षा जास्त आहे. बागायतीस उत्तम प्रतिसाद.</p> <p>११. मराठवाडा विभागात ओलीत पेरसाळ /भात लागवडीसाठी पीबीएनआर ०३-२ या भात वाणाची २०१५ मध्ये शिफारस करण्यात आली. या वाणाचा कालावधी १०५ ते ११० दिवसांचा असून या वाणाचे तांदुळ / दाणे लांब असून बारीक आकाराचे आहेत.</p>																			
६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)																				
	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="324 1627 381 1701">अ. क्र.</th> <th data-bbox="381 1627 657 1701">पदनाम</th> <th data-bbox="657 1627 812 1701">पदसंख्या</th> <th data-bbox="812 1627 1071 1701">नाव</th> <th data-bbox="1071 1627 1380 1701">शेरा</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="324 1701 381 1774">१.</td> <td data-bbox="381 1701 657 1774">प्रभारी अधिकारी तथा कृषि विद्यावेत्ता</td> <td data-bbox="657 1701 812 1774">०१</td> <td data-bbox="812 1701 1071 1774">डॉ. अ. के. गोरे</td> <td data-bbox="1071 1701 1380 1774">२०१८ पासून प्रतिनियुक्तीवर कार्यरत</td> </tr> <tr> <td data-bbox="324 1774 381 1858">२.</td> <td data-bbox="381 1774 657 1858">सहाय्यक साळ पैदासकार</td> <td data-bbox="657 1774 812 1858">०१</td> <td data-bbox="812 1774 1071 1858">श्री. एस. बी. बोरगावकर</td> <td data-bbox="1071 1774 1380 1858">२०१४ पासून कार्यरत</td> </tr> <tr> <td data-bbox="324 1858 381 1900">३.</td> <td data-bbox="381 1858 657 1900">सहाय्यक कीटकशास्त्रज्ञ</td> <td data-bbox="657 1858 812 1900">०१</td> <td data-bbox="812 1858 1071 1900">रिक्त</td> <td data-bbox="1071 1858 1380 1900">रिक्त</td> </tr> </tbody> </table>	अ. क्र.	पदनाम	पदसंख्या	नाव	शेरा	१.	प्रभारी अधिकारी तथा कृषि विद्यावेत्ता	०१	डॉ. अ. के. गोरे	२०१८ पासून प्रतिनियुक्तीवर कार्यरत	२.	सहाय्यक साळ पैदासकार	०१	श्री. एस. बी. बोरगावकर	२०१४ पासून कार्यरत	३.	सहाय्यक कीटकशास्त्रज्ञ	०१	रिक्त	रिक्त
अ. क्र.	पदनाम	पदसंख्या	नाव	शेरा																	
१.	प्रभारी अधिकारी तथा कृषि विद्यावेत्ता	०१	डॉ. अ. के. गोरे	२०१८ पासून प्रतिनियुक्तीवर कार्यरत																	
२.	सहाय्यक साळ पैदासकार	०१	श्री. एस. बी. बोरगावकर	२०१४ पासून कार्यरत																	
३.	सहाय्यक कीटकशास्त्रज्ञ	०१	रिक्त	रिक्त																	

	४. वरिष्ठ संशोधन सहाय्यक	०२ पैकी १ रिक्त	१.श्रीमती डी. एस. सुतार २. रिक्त	प्रतिनियुक्तीवर इतर ठिकाणी सेवा वर्ग २. रिक्त
	५. शिपाई	०१	श्रीमती जोधळे	प्रतिनियुक्तीवर इतर ठिकाणी सेवा वर्ग
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	कार्यालयासाठी इमारत (४ खोल्या), ट्रॅक्टर (०२), संरक्षण भिंत उपलब्ध नाही.		
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	नाही, सदरील संशोधन केंद्रास २०१० मध्ये वर्ग करण्यात आलेल्या एकूण ८० हेक्टर जमिनीवर विविध पिकांचे बीजोत्पादन कार्यक्रम घेण्यात येतात. परंतु सदरील कार्यालयाचे प्रक्षेत्र हे विद्यापीठाच्या शेवटच्या टोकाला असून या ठिकाणी वन्यप्राणी उदा. हरीण, रानडुक्कर, इ. तसेच इतर मोकट प्राणी यांचा मोठ्या प्रमाणावर उपद्रव होत असल्याने व संरक्षण भिंत / कुंपण नसल्याने सध्या केवळ ३० हेक्टर क्षेत्र लागवडीखाली आहे. तसेच या संशोधन केंद्रास देण्यात आलेल्या २.५ हेक्टर क्षेत्रावर संशोधन प्रयोग घेण्यात येतात.		

• कापूस संशोधन योजना, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	कापूस संशोधन योजना, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९६९
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	crspbn@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	कापूस
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--
६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	--
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	भिंत नाही
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय बीजोत्पादन व प्रयोगासाठी होतो.

• उद्यानविद्या संशोधन योजना (भाजीपाला), वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	उद्यानविद्या संशोधन योजना (भाजीपाला), परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७२
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	hrsegetable@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	मिरची, भेंडी, टोमॅटो आणि वांगी वेलवर्गीय पिके
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	परभणी भेंडी
	<p>वाणाची वैशिष्ट्ये</p> <ol style="list-style-type: none"> १. पावसाळी व उन्हाळी हंगामामध्ये लागवडीसाठी फायदेशीर २. अधिकतम उत्पन्न १२७.३४ किं. प्रती हेक्टर ३. सरासरी उत्पन्न ९२.३० किं. प्रती हेक्टर ४. फळे मध्यम हिरव्या रंगाची असून पाच शिरा असलेली ५. फळाची लांबी १२.०० सें.मी ६. ५० टक्के फुलोऱ्यात येण्याचा काळ ४० दिवस ७. हा वाण विषाणू रोगास व फळे पोखरणाऱ्या अळीस मध्यम प्रतिकारकक्षम 	

<p>वाणाची वैशिष्टे</p> <ol style="list-style-type: none"> १. पावसाळी हंगामामध्ये लागवडीसाठी फायदेशीर २. झाडाची वाढ मध्यम पसरणारी ३. अधिकतम उत्पन्न १३३.९९ किं. प्रती हेक्टर ४. सरासरी उत्पन्न १२९.५७ किं.प्रती हेक्टर ५. फळ लांब व हिरवा रंग पक्वतेच्या वेळी लाल रंग पिकल्यानंतर ६. फळाचा लांबी १२.९४ से.मी. ७. ५० टक्के फुलोऱ्यात येण्याचा काळ ७० दिवस ८. चुरडामुरडा किंवा बोकड्या व केवडा या रोगास मध्यम प्रतिकारकक्षम 	<p>परभणी मिरची</p>
<p>वाणाची वैशिष्टे</p> <ol style="list-style-type: none"> १. रब्बी हंगामातील लागवडीसाठी फायदेशीर २. झाडाची वाढ नियंत्रीत ३. अधिकतम उत्पन्न ६४५.३१ किं प्रती हेक्टर ४. सरासरी उत्पन्न ३१८.०० किं. प्रती हेक्टर ५. फळे अंडगोलाकार व पक्वतेच्या वेळी लाल रंग ६. फळाचे वजन :६२०४५ ग्रॅम ७. विषाणू रोगास मध्यम प्रतिकारकक्षम 	<p>परभणी टोमॅटो</p>
<p>टोमॅटो प्रसारीत वाण : टोमॅटो- अनुराधा, मिरची- परभणी तेजस आणि वांगी-एबीव्ही-१ व अनुराधा</p>	
<ol style="list-style-type: none"> १. खरबुज पिकावरील फ्युजेरीअम मर रोगाच्या व्यवस्थापनेसाठी कार्बेन्डाझिम ०.२ % ची बीजप्रक्रिया, कार्बेन्डाझिम ०.१ % द्रावणाची १०० मिली / झाड या प्रमाणे आळवणी आणि ४ ग्रॅम ट्रायकोडर्माची बीजप्रक्रिया करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे. २. भेंडीवरील भुरी रोगाच्या व्यवस्थापनेसाठी टोपास ०.०५ टक्के याची शिफारस करण्यात येते ३. मिरची व भेंडी पिकावरील रोप कोलमोडणे रोगाच्या व्यवस्थापनेसाठी कॅप्टन २०५ ग्रॅम / किलो बीज प्रक्रिया, कॅप्टन २.५ ग्रॅम / १० लि. पाणी या द्रावणाची आळवणी करण्याची शिफारस करण्यात येते. ४. मिरचीवरील चुराडा-मुरडा विषाणू रोगाच्या एकात्मिक व्यवस्थापनेसाठी रोपवाटिकेत बी पेरणीपूर्वी 	

निंबोळी पॅड १ किलो / चौ.मी. जमिनीत मिसळून रोपवाटिका ४० मेश नायलॉन जाळीने झाकावी. संरक्षक पीक म्हणून मक्याच्या दोन ओळी पुर्नलागवडीपूर्वी १५ दिवस अगोदर १.२ मिलि / ली. सायअॅण्ट्रानिलीप्रोलची (१०.२६ टक्के ओ.डी) फवारणी. पुर्नलागवडीपूर्वी रोपे इमिडाक्लोप्रिड (१७.८ टक्के एस. एल.) ०.५ मिलि / ली. द्रावणात १५ मिनिटे बुडवावीत. रोपे लागवडीसाठी चुदेरी (सिल्व्हर) आच्छादनाचा वापर करावा. तसेच १.२ मिलि /ली. सायअॅण्ट्रानिलीप्रोलच्या (१०.२६ टक्के ओ.डी.) पहिली फवारणी करावी. त्यानंतरच्या तीन फवारण्या आवश्यकतेनुसार करण्याची शिफारस करण्यात येते.

राष्ट्रीय स्तरावर प्रसारीत शिफारशी :

- टोमॅटो पिकांवरील विषाणू रोग (टीएलसीव्ही व टोस्पी) आणि बुरशीरोग (लवकर येणारा करपा) यांच्या एकात्मिक रोग व्यवस्थापणेसाठी रोपवाटिका ४०-६० मेश नायलॉन जाळीने झाकणे व संरक्षण पीक म्हणून मक्याच्या दोन ओळी सभोवती लावणे, तसेच सीडप्रो बीज प्रायमिंग ४ग्रॅम /किलो, मातीमध्ये १०ग्रॅम/किलो, बी उगवल्यानंतर ५% सीडप्रो आवाळणी देणे तसेच लागवडीच्या वेळी रोपांची मुळे १% (कार्बेन्डाझिम १२% अधिक मॅन्कोझेब ६३% डब्लू पी) द्रावणात बुडविणे. लागवडीनंतर १० दिवसांनी १.५ ग्रॅम/ली असिफेट ७५% डब्लू पी ची फवारणी + २० दिवसांनी १.५ मिली/ली फिप्रोनील ५% एससी ची फवारणी + २५ दिवसांनी २ ग्रॅम/ली कॉपर हायड्रोक्साइड (७७%) ची फवारणी + ४० दिवसांनी ग्रॅम/१५ ली इमिडाक्लोप्रिड (७०%) ची फवारणी + फनामिडोन १०% + मॅन्कोझेब ५०% (०.२५%) ची लागवडीनंतर ४५ दिवसांनी १० दिवसाच्या अंतराने दोन ते तीन वेळा फवारण्या करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.
- काकडी पिकांवरील केवडा रोग व मोझॅक रोगाच्या एकात्मिक रोग व्यवस्थापणेसाठी चंदेरी आच्छादन वापरून संरक्षण पीक म्हणून मक्याच्या दोन ओळी सभोवती लावणे, प्रती किलो बियाण्यास ३ ग्रॅम कार्बेन्डाझिम १२% अधिक मॅन्कोझेब ६३% याची बीजप्रक्रिया, बी उगवण्यानंतर १५ दिवसांनी कॅप्टन ७०% अधिक हेक्झाकोन्याझोल ५% याची आवाळणी देणे तसेच टेब्यूकोनॅझोल ५०% अधिक ट्रायफ्लोऑक्झिस्ट्रोबीन २५% प्रती १ मिली/ली., इमिडाक्लोप्रिड (१७.५ एस.एल.) ७.५ मिली/१५ लि. अधिक निम ०.२% , फॉसेटेल-ए एल ०.१% १० दिवसाच्या अंतराने ३ वेळा फवारण्या करण्याची शिफारस करण्यात येत आहे.

६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	संशोधन योजनेअंतर्गत एकुण योजना असून		
उद्यानविद्या संशोधन योजना (भाजीपाला)				
अ.क्र.	पद	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१.	संशोधन अधिकारी	०१	०१	-
२.	मजुर	१०	०४	०६
अखिल भारतीय समन्वयीत संशोधन प्रकल्प (भाजीपाला)				
अ.क्र.	पद	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१.	कनिष्ठ रोगशास्त्रज्ञ	०१	०१	-
२.	सहाय्यक रोगशास्त्रज्ञ	०१	०१	-
३.	वरिष्ठ तांत्रिक सहाय्यक	०१	०१	-
४.	तांत्रिक सहाय्यक	०१	०१	-
राष्ट्रीय कृषि संशोधन योजना टप्पस -२ (वनशेती)				
अ.क्र.	पद	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१.	सहाय्यक प्राध्यापक	०१	०१	-
राष्ट्रीय कृषि संशोधन योजना टप्पा -२ (भाजीपाला)				
अ.क्र.	पद	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे
१.	सहाय्यक प्राध्यापक	०१	-	०१
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	२५ हेक्टर प्रक्षेत्रास संरक्षण भिंत / चेंनलिक कुंपन आवश्यक आहे.		
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय, संशोधन केंद्रावर उपलब्ध जमिनीचा वापर अखिल भारतीय समन्वयीत संशोधन प्रकल्प (भाजीपाला पिके), राष्ट्रीय कृषि संशोधन योजना टप्पा -२ (भाजीपाला), राष्ट्रीय कृषि संशोधन योजना टप्पा-२ (वनशेती) आणि उद्यानविद्या संशोधन योजना (भाजीपाला) इ. योजनांचे संशोधन प्रयोग तसेच भाजीपाला पिकांचे बीजोत्पादन घेण्यासाठी करण्यात येते.		

● उद्यानविद्या संशोधन योजना (भाजीपाला), वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	उद्यानविद्या संशोधन योजना (भाजीपाला), वनामकृवि, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७५
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२२८५१८८८
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	लिंबू, चिकू, मोसंबी, डाळिंब, आंबा, पेरू, सीताफळ
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	
	<p>वाणाचे वैशिष्ट्ये</p> <ol style="list-style-type: none"> १. सर्वेक्षण पध्दतीने १९८६ साली विकसीत २. आम्लता : ६-७ टक्के ३. रसाचे प्रमाण : ५७ टक्के ४. फळे गुच्छात लागतात ५. उत्पन्न २९०० फळे प्रतीझाड 	<p>कागादी लिंबू प्रमालिनी</p>
	<p>वाणाचे वैशिष्ट्ये</p> <ol style="list-style-type: none"> १. सर्वेक्षण पध्दतीने १९८६ साली विकसीत २. आम्लता ७ टक्के ३. रसाचे प्रमाण ५३.८ टक्के ४. फळे गुच्छात लागतात ५. उत्पन्न ३१५६ फळे प्रतीझाड 	<p>कागादी लिंबू : विक्रम</p>
	<p>चिकू :</p> <p>मराठवाड्यातील मध्यम खोल काळया चुनखडीयुक्त जमिनीत चिकुच्या कालापत्ती या वाणाची अधिक वाढ व आर्थिकदृष्ट्या किफायतशीर उत्पन्नासाठी लागवडीच्या पहिल्या वर्षी प्रत्येक झाडाला १५ किलो शेणखत, ०.३ किलो नत्र, ०.१५ किलो स्फुरद व ०.१५ किलो पालाश द्यावे. तसेच प्रत्येक वर्षी ५ किलो शेणखत, ०.१ किलो नत्र, ०.०५ किलो स्फुरद व ०.०५ किलो पालाश प्रती झाड बारा वर्षांपर्यंत वाढवावे व तदनंतर प्रत्येक झाडाला ७० किलो शेणखत १.४ किलो नत्र, ०.७ किलो पालाश देण्याची शिफारस करण्यात येते.</p>	

६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>पद</th> <th>मंजूर पदे</th> <th>भरलेली पदे</th> <th>रिक्त पदे</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>वरिष्ठ संशोधन अधिकारी अधिकारी</td> <td>०१</td> <td>--</td> <td>०१</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>पहारेकरी</td> <td>०१</td> <td>--</td> <td>०१</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>मजुर</td> <td>११</td> <td>०६</td> <td>०५</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>पहारेकरी</td> <td>०१</td> <td>०१</td> <td>--</td> </tr> </tbody> </table>	अ.क्र.	पद	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	१.	वरिष्ठ संशोधन अधिकारी अधिकारी	०१	--	०१	२	पहारेकरी	०१	--	०१	३	मजुर	११	०६	०५	४	पहारेकरी	०१	०१	--	
अ.क्र.	पद	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे																							
१.	वरिष्ठ संशोधन अधिकारी अधिकारी	०१	--	०१																							
२	पहारेकरी	०१	--	०१																							
३	मजुर	११	०६	०५																							
४	पहारेकरी	०१	०१	--																							
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भित्त)	सिंचनाकरीता विहिर व कुंपनलिका, ठिबंक सिंचन संच, शेत कामाची अवजारे व यंत्रे (जसे नांगर, ट्रॅक्टर, रोटोव्हेटर ई) उपलब्ध आहे. २२ हेक्टर प्रक्षेत्रावर संरक्षण भित्त / चैनलिक कुंपण करणे आवश्यक आहे.																									
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय - उपलब्ध प्रक्षेत्रावर लिंबू, चिकू, मोसंबी, डाळिंब, आंबा, पेरु, सीताफळ इ. फळ पिकांचे मातृवृक्ष व संशोधन प्रयोग घेण्यात येतात.																									

• रेशीम संशोधन योजना, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	रेशीम संशोधन योजना, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७९-८०
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	०२४५२-२२०१२१ मो. ७५८८६१२६२२
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	रेशीम संशोधन
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी 	<p>१) संयुक्त संशोधन समीतीमध्ये २०१७ साली विस्तरीय दुबार रेशीम संकर वाण व्यवसायीक रेशीम कोष उत्पादनासाठी महाराष्ट्र राज्यात शिफारस.</p> <p>२) या संशोधन केंद्रामार्फत तुती लागवडीसाठी व्हि-१ आणि एस-३६ वाणाची शिफारस महाराष्ट्र राज्यासाठी करण्यात आलेली आहे.</p> <p>३) क्वाटक संगोपन रॅकवर निळे रेंगाचे पॉलीथीन अच्छादनाची शिफारस करण्यात आली आहे.</p>
६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	<p>१) सहयोगी प्राध्यापक (कीटकशास्त्र) ०१</p> <p>२) सहाय्यक प्राध्यापक (कीटकशास्त्र) ०१</p> <p>३) कृषि सहाय्यक ०१</p> <p>४) मजूर (कायम) ०६</p>
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषतः प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	<p>१) रेशीम संशोधन योजनेस पक्के बांधकाम झालेले बहुविध कार्यालय उपलब्ध नाही. मागील ७ वर्षांपासून कच्चा पत्राच्या शेडमध्ये कार्यालय आहे.</p> <p>२) पक्की संरक्षण भिंत किंवा ताराचे कुंपन नाही.</p>
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	<p>एकुण क्षेत्र ४.७ हे.</p> <p>१) तुती लागवड प्रयोग ३.२ हे.</p> <p>२) बीजोत्पादन कार्यक्रम १.५ हे. पडीक नाही.</p>

• परोजीवी कीटक संशोधन योजना वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	परोजीवी कीटक संशोधन योजना वनामकृवि, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७४
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	--
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सर्व पिके
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	निरंक
६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)	शास्त्रज्ञ-१, कृषि सहाय्यक -१
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	निरंक
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	निरंक

• गहु व मका संशोधन योजना, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	गहु व मका संशोधन केंद्र, वसंतराव नाईक मराठवाडा कृषि विद्यापीठ, परभणी
२	स्थापना वर्ष	१९७२ (voluntary centre)
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	wmru.parbhani@gmail.com
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	गहु व मका
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	
	<p>अजंठा :</p> <p>वैशिष्टे</p> <p>प्रसारीत वर्ष : १९८१</p> <p>सुरुवातीची वाढ अर्ध सरळ पध्दतीने होते.</p> <p>झाडांचा / रोपांचा रंग : हिरवा</p> <p>रोपांचा ऑबीवर येण्याचा काळ : ६५-७० दिवस</p> <p>परिपक्वता कालावधी : ११५-१२० दिवस</p> <p>झाडाची उंची : ८०-९० से.मी.</p> <p>दांडयाची लांबी मध्यम : ४० से.मी.</p> <p>दांडयाची प्रवृत्ती (Attitude) : सरळ</p>	

<p>कैलास (पीबीएन १४२) वैशिष्टे प्रसारीत वर्ष : १९८९ सुरुवातीची वाढ - मध्यम सरळ झाडांचा रंग - हिरवा रोपांचा ऑबीवर येण्याचा काळ -६०-६५ दिवस परिपक्वता कालावधी -११०-११५ दिवस (लवकर) झाडाची उंची -९०-१०० सेंमी. दांडयाची (Peduncle) लांबी -३९.९२ सेंमी. (मध्यम) दांडयाची (Peduncle) प्रवृत्ती (Attitude)- वाकडी</p>	
<p>पीबीएन ५१ वैशिष्टे प्रसारीत वर्ष : १९९२ सुरुवातीची वाढ - मध्यम. झाडांचा / रोपांचा रंग - गडद हिरवा रोपांचा ऑबीवर येण्याचा काळ -६५-७० दिवस परिपक्वताकालावधी -११५-१२० दिवस झाडाची उंची -८५-९५ से.मी. दांडयाची (Peduncle) लांबी -८५७ से.मी. दांडयाची (Peduncle) प्रवृत्ती (Attitude)- सरळ</p>	
<p>६ संशोधन योजनेवर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)</p>	<p>गहु व मका पैदासकार</p>
<p>७ संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)</p>	<p>१. बोअरवेल २. तुषार सिंचन संच ३. ३.० हेक्टर जमीन ४. प्रक्षेत्रावर चारही बाजुने तारेच्या जाळीचे कुंपण आहे.</p>
<p>८ संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.</p>	<p>संशोधन केंद्राची पुर्ण ७ एकर जमीन विविध गहु व मका प्रयोगांच्या वापरात आहे. वेगवेगळ्या पिकाचे बीजोत्पादन घेण्यासाठी वापरात आहे.</p>

● संकरीत गो पैदास प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	संकरीत गो पैदास प्रकल्प, वनामकृवि, परभणी																																	
२	स्थापना वर्ष	१९७५																																	
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	ccbpynmkv@gmail.com																																	
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	होलदेव व देवणी संशोधन																																	
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	होलदेव संकरीत जात विकसीत करून मराठवाडा विभागासाठी करण्यात आली (२०११)																																	
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)																																		
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>गट</th> <th>मंजूर पदे</th> <th>भरलेली पदे</th> <th>रिक्त पदे</th> <th>शेरा</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>अ</td> <td>०१</td> <td>निरंक</td> <td>०१</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>क</td> <td>०७</td> <td>०४</td> <td>०३</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>ड</td> <td>६४</td> <td>३५</td> <td>२९</td> <td>विद्यापीठातर्गत प्रतिनियुक्तीवर ०९</td> </tr> <tr> <td></td> <td>एकूण</td> <td>७२</td> <td>३९</td> <td>३३</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>				अ.क्र.	गट	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	शेरा	१.	अ	०१	निरंक	०१	-	२	क	०७	०४	०३	-	३	ड	६४	३५	२९	विद्यापीठातर्गत प्रतिनियुक्तीवर ०९		एकूण	७२	३९	३३	
अ.क्र.	गट	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	शेरा																														
१.	अ	०१	निरंक	०१	-																														
२	क	०७	०४	०३	-																														
३	ड	६४	३५	२९	विद्यापीठातर्गत प्रतिनियुक्तीवर ०९																														
	एकूण	७२	३९	३३																															
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभुत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)	विहीर, इले, मोटार इ.																																	
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होत आहे.																																	

• मध्यवर्ती प्रक्षेत्र, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन प्रकल्पाचे नाव, पत्ता	मध्यवर्ती प्रक्षेत्र, वनामकृवि, परभणी																																									
२	स्थापना वर्ष	१९७२																																									
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	८८८८०५५९९२ ई.मेल : vilaskhargakharate@gmail.com																																									
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	सोयाबीन, तूर, कापूस, मुग, ज्वारी, करडई व हरभरा																																									
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी																																										
	<p>सध्या मध्यवर्ती प्रक्षेत्राकडे १५६९.० हेक्टर एवढे क्षेत्र असून त्यापैकी ८६४.० हेक्टर जमीन लागवडी योग्य करण्यात आलेली आहे. सद्यस्थितीत लागवडी योग्य जमिनीवर दोन विभागांमार्फत (बलसा व सायाळा विभाग) बीजोत्पादन कार्यक्रम घेण्यात येत आहे.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>वर्ष</th> <th>क्षेत्र (हेक्टर)</th> <th>उत्पादन (क्विंटल)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>२०१२-१३</td> <td>३४५.०</td> <td>७९०.०</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>२०१३-१४</td> <td>६००.०</td> <td>१२१३.०</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>२०१४-१५</td> <td>२५०.०</td> <td>६०२.०</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>२०१५-१६</td> <td>३१०.०</td> <td>६५०.०</td> </tr> <tr> <td>५</td> <td>२०१६-१७</td> <td>३०५.०</td> <td>१८२०.०</td> </tr> <tr> <td>६</td> <td>२०१७-१८</td> <td>३१०.०</td> <td>२२५०.०</td> </tr> <tr> <td>७</td> <td>२०१८-१९</td> <td>३२०.०</td> <td>१७७०.०</td> </tr> <tr> <td>८</td> <td>२०१९-२०</td> <td>३६०.०</td> <td>१८२०.०</td> </tr> </tbody> </table> <p>मध्यवर्ती प्रक्षेत्रास विद्यापीठाच्या इतर योजनेतून प्रतिनियुक्तीवर उपलब्ध करून दिलेल्या मनुष्यबळ व मर्यादित विद्यापीठाचे महसूल अनुदानातून बलसा व सायाळा विभागावर बीजोत्पादन कार्यक्रम राबविण्यात येत आहे.</p> <p>शासनाकडून आर्थिक निधी व प्रस्तावीत केल्यानुसार मनुष्यबळ उपलब्ध झाल्यास उर्वरित जमीन लागवडीखाली आणणे शक्य होईल</p>							अ.क्र.	वर्ष	क्षेत्र (हेक्टर)	उत्पादन (क्विंटल)	१	२०१२-१३	३४५.०	७९०.०	२	२०१३-१४	६००.०	१२१३.०	३	२०१४-१५	२५०.०	६०२.०	४	२०१५-१६	३१०.०	६५०.०	५	२०१६-१७	३०५.०	१८२०.०	६	२०१७-१८	३१०.०	२२५०.०	७	२०१८-१९	३२०.०	१७७०.०	८	२०१९-२०	३६०.०	१८२०.०
अ.क्र.	वर्ष	क्षेत्र (हेक्टर)	उत्पादन (क्विंटल)																																								
१	२०१२-१३	३४५.०	७९०.०																																								
२	२०१३-१४	६००.०	१२१३.०																																								
३	२०१४-१५	२५०.०	६०२.०																																								
४	२०१५-१६	३१०.०	६५०.०																																								
५	२०१६-१७	३०५.०	१८२०.०																																								
६	२०१७-१८	३१०.०	२२५०.०																																								
७	२०१८-१९	३२०.०	१७७०.०																																								
८	२०१९-२०	३६०.०	१८२०.०																																								
६	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध मनुष्यबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रिय कर्मचारी)																																										
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ. क्र.</th> <th>पदनाम</th> <th>विषय</th> <th>मंजूर पदे</th> <th>भरलेली पदे</th> <th>रिक्त पदे</th> <th>कर्मचारी/अधिकारी यांचे नाव</th> <th>शेरा</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१</td> <td>प्रभारी अधिकारी, मध्यवर्ती प्रक्षेत्र, वनामकृवि, परभणी</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>डॉ. वि.के. खर्गखराटे</td> <td>प्रभारी अधिकारी, मध्यवर्ती प्रक्षेत्र,</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>कनिष्ठ संशोधन सहाय्यक</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>डॉ. बि.एम. रोडगे</td> <td>वनामकृवि, परभणी या</td> </tr> <tr> <td>४</td> <td>कृषि सहाय्यक</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>--</td> <td>श्री. आर.जी. तम्मेवार</td> <td>कार्यालयास</td> </tr> </tbody> </table>							अ. क्र.	पदनाम	विषय	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	कर्मचारी/अधिकारी यांचे नाव	शेरा	१	प्रभारी अधिकारी, मध्यवर्ती प्रक्षेत्र, वनामकृवि, परभणी	--	--	--	--	डॉ. वि.के. खर्गखराटे	प्रभारी अधिकारी, मध्यवर्ती प्रक्षेत्र,	२	कनिष्ठ संशोधन सहाय्यक	--	--	--	--	डॉ. बि.एम. रोडगे	वनामकृवि, परभणी या	४	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री. आर.जी. तम्मेवार	कार्यालयास				
अ. क्र.	पदनाम	विषय	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	कर्मचारी/अधिकारी यांचे नाव	शेरा																																				
१	प्रभारी अधिकारी, मध्यवर्ती प्रक्षेत्र, वनामकृवि, परभणी	--	--	--	--	डॉ. वि.के. खर्गखराटे	प्रभारी अधिकारी, मध्यवर्ती प्रक्षेत्र,																																				
२	कनिष्ठ संशोधन सहाय्यक	--	--	--	--	डॉ. बि.एम. रोडगे	वनामकृवि, परभणी या																																				
४	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री. आर.जी. तम्मेवार	कार्यालयास																																				

५	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री. आर.व्हि. सरनाईक	कोणतीही आस्थापना नसल्यामुळे सर्व अधिकारी/ कर्मचारी/मजु र हे प्रतिनियुक्तीवर कार्यरत आहेत.
६	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री एस.यु. भगत	
७	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री जी.एन. खिल्लारे	
८	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री के.बी. गिरी	
९	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री अे.बी. भराडे	
१०	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री एम.एल. वाघ	
११	कृषि सहाय्यक	--	--	--	--	श्री. एम.बी. बोंडले	
१२	वरिष्ठ लिपीक	--	--	--	--	श्री बि.बि. उबाळे	
१३	कनिष्ठ लिपीक	--	--	--	--	श्री बि.आर. वामन	
१४	कनिष्ठ लिपीक	--	--	--	--	श्री झेड अे. सिध्दीकी	
१५	कनिष्ठ यांत्रिक	--	--	--	--	श्री जी.जे. पठाण	
१६	कनिष्ठ यांत्रिक	--	--	--	--	श्री सि.एस. कुलकर्णी	
१७	कनिष्ठ यांत्रिक	--	--	--	--	श्री डी.बि. जाधव	
१८	कनिष्ठ यांत्रिक	--	--	--	--	श्री वाय.पी. देशमुख	
१९	कनिष्ठ यांत्रिक	--	--	--	--	श्री शेख अजिज शेख मिरा	
२०	निरीक्षण मदतनिस	--	--	--	--	श्री बि.टी. कलवले	
२१	रोपवाटीका सहाय्यक	--	--	--	--	श्री अे.बी. शिंदे	
२२	वाहन चालक	--	--	--	--	श्री व्हि.व्हि. राकेश	
२३	मजुर	--	--	--	--	श्री सय्यद अकबर सय्यद मुस्तफा	
२४	मजुर	--	--	--	--	श्री शेख अहेमद शहाबोद्दीन	
२५	मजुर	--	--	--	--	श्री व्हि.आर. ससाणे	
२६	मजुर	--	--	--	--	श्री एम.जी. वाघ	
२७	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती सी.एम. दुधमल	
२८	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती डि.आर. डोणे	
२९	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती पी.आर. खर्टींग	
३०	मजुर	--	--	--	--	श्री जि.के. शिंदे	
३१	मजुर	--	--	--	--	श्री एम.एस. जोंधळे	
३२	मजुर	--	--	--	--	श्री. व्हि.बी. खर्टींग	
३३	मजुर	--	--	--	--	श्री एम.एल. कोमटवार	
३४	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती जि.व्हि. वलकरी	
३५	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती के.एस. सुतारे	
३६	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती के.एन. परसोडे	
	मजुर	--	--	--	--	श्रीमती एन.एल. जोंधळे	
७	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भिंत)					हया मध्यवर्ती प्रक्षेत्रावर १५६९.० हेक्टर जमीन असून ३,००० मीटर क्षेत्रावर संरक्षक भिंत उभारण्यात आलेली असून ४,००० मीटर क्षेत्रावर	

		संरक्षक भित बांधणे आवश्यक आहे.
८	संशोधन प्रकल्पावर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय : मध्यवर्ती प्रक्षेत्राच्या जमिनीवर संशोधन व बीजोत्पादन कार्यक्रमासाठी खरीप, रब्बी व उन्हाळी हंगामामध्ये वापर होत आहे. बांबूची लागवड एकुण ४.० हेक्टर क्षेत्रवर केलेली आहे.

• मध्यवर्ती रोपवाटीका योजना, वनामकृवि, परभणी

१	संशोधन योजनेचे नाव, पत्ता	मध्यवर्ती रोपवाटीका योजना, वनामकृवि, परभणी																							
२	स्थापना वर्ष	१९८१																							
३	संपर्क (दुरध्वनी/फॅक्स/ई-मेल)	९४२१०९११२२ Rajendra_867@rediffmail.com																							
४	संशोधनाचे प्रमुख पीक	आंबा, चिंकु, मोसंबी, पेरु, सीताफळ, जांभुळ, चिंच, बिनबियाचे लिंबू, डाळिंब, अंजीर, आवळा, हनुमानफळ, करवंद, जातीवंत, फळपिकाचे कलमीकरण करुन शेतक-यांना विक्री करण्यात येते.																							
५	आजपर्यंत करण्यात आलेल्या प्रमुख शिफारशी	--																							
६	संशोधन योजनेवर उपलब्ध मन्युषबळ (शास्त्रज्ञ, संशोधन, क्षेत्रीय कर्मचारी)																								
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>अ.क्र.</th> <th>गट</th> <th>मंजूर पदे</th> <th>भरलेली पदे</th> <th>रिक्त पदे</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>१.</td> <td>सहाय्यक उद्यानविद्यावेत्ता</td> <td>०१</td> <td>०१</td> <td>निरंक</td> </tr> <tr> <td>२</td> <td>माळी</td> <td>०४</td> <td>०३</td> <td>०१</td> </tr> <tr> <td>३</td> <td>पहारेकरी</td> <td>०१</td> <td>निरंक</td> <td>०१</td> </tr> </tbody> </table>				अ.क्र.	गट	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे	१.	सहाय्यक उद्यानविद्यावेत्ता	०१	०१	निरंक	२	माळी	०४	०३	०१	३	पहारेकरी	०१	निरंक	०१
अ.क्र.	गट	मंजूर पदे	भरलेली पदे	रिक्त पदे																					
१.	सहाय्यक उद्यानविद्यावेत्ता	०१	०१	निरंक																					
२	माळी	०४	०३	०१																					
३	पहारेकरी	०१	निरंक	०१																					
७	संशोधन योजनेवर उपलब्ध पायाभूत सुविधांची स्थिती (विशेषत प्रक्षेत्राची संरक्षण भित)	सिंचनाकरीता विहीर व कुंपनलिका, ठिबंक सिंचन संच, शेतकामाची अवजारे, पॉलीहाऊस, शेडनेट हाऊस, वर्किंगशेड, उपलब्ध आहे. १५ हेक्टर प्रक्षेत्रावर संरक्षण भित/चेनलिक कुंपण करणे आवश्यक आहे.																							
८	संशोधन योजनेवर उपलब्ध जमिनीच्या तुलनेत जमिनीचा वापर होत आहे का ? विवरण द्यावे.	होय - उपलब्ध प्रक्षेत्रावर आंबा, चिंकु, मोसंबी, पेरु, सीताफळ, जांभुळ, चिंच, बिनबियाचे लिंबू डाळिंब, अंजीर, आवळा हनुमानफळ, करवंद, फळपिकांचे मातृवृक्ष व संशोधन प्रयोग घेण्यात येतात.																							